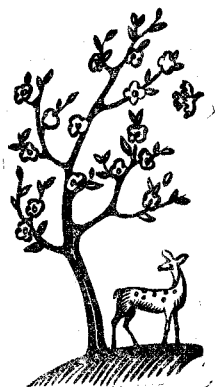

ГАДОЙИ ДЕВОН

ҒАФУР ҒУЛОМ НОМИДАГИ АДАБИЕТ
ВА САҢЪАТ НАШРИЕТИ

Тошкент — 1973

Ўз
Г 13

Наширга тайёрловчи
филология фанлари кандидати
ЭРКИН АҲМАДХУЖАЕВ

МАСЪУЛ МУҲАРРИР:
филология фанлари доктори
ПРОФ. ХАМИД СУЛАЙМОН

Девон. [Наширга тайёрловчи ва сўз боши муаллифи
Аҳмадхўжаев.] Т. Адабиёт ва санъат нашриёти, 1973.

148 б.

Тит. ...оқасида тузувчи: Э. Аҳмадхўжаев.

Маълумо Гадои. Ашшер Навоийнинг кекса замондоши; Лutfий, Атоий, Сакмокийлар сингари ўзбек дунёвий адабиёти ва адабий тили ривожига барақали ҳисса қўшган истеъдодли шоирдир. Унинг девони ўзбек классик адабиёти тарихи билан қизикувчи китобхоналарга, адабиётшунос ва тил-шуносларга, олий ўқув юртлири студентларига мўлжалланган.

Гадои, Стихи.

Уз1

7-4-3-168

Г-М-352-06-73

07-73

www.ziyouz.com kutubxonasi

ГАДОЙИ

Утмиш маданияти ва адабиёти намояндалари, шу жумладан Гадей ижодини ўрганиш ва унга баҳо беришда В. И. Лениннинг қуйидаги фикрлари ниҳоятда катта методологик аҳамиятга эгадир: «Тарихда ўтган арбобларнинг кўрсатган хизматлари ҳақида ҳукм чиқарганда уларнинг ҳозирги замон талабларига нисбатан тўғри келадиган нарсалар берганликларига қараб ҳукм чиқарилмайди, балки уларнинг ўзларидан аввал ўтганларга нисбатан қандай янгиликлар берганликларига қараб ҳукм чиқариллади»¹.

Биз Гадей ижодини ўрганишда доҳиймизнинг ана шу таълимотларига суянамиз.

Мамлакатимиздан ташқарида бўлган адабий ёдгорликлардан бири, ягона нусхаси Париж Миллий кутубхонасида 981 рақами билан сақланаётган шоир Гадей «Девон»и қўлёзмасининг микрофильми 1970 йилда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор Ҳамид Сулаймоннинг ташаббуси ва кўмаги билан ЎзССР Фанлар академияси Алишер Навоий номидаги Адабиёт музейи хазинасига келиб тушди. Гадейнинг ушбу девони юқорида тилга олинган микрофильм фотонусхаси асосида нашрга тайёрланди.

Шоир девонидан айрим намуналарни эълон қилиш ва унинг ижодини дастлабки ўрганиш ишини асримизнинг 60-йилларида Туркияда Я. Экман², Ўзбекистонда эса Эргаш Рустамов³, Суйима Ғаниевалар⁴ бошлаб берган эдилар.

¹ В. И. Ленин, Асарлар, 2-том, 190-бет.

² J. Eskinanp, Çağatay dili örnekleri II. Gedai divanından parçalar İstanbul üniversitesi Edebiyat Fakültesi, „Turk dili ve edebiyatı dergisi“, İstanbul Edebiyat Fakültesi matbaası, cilt: X, 1 Eylül, 1960, 65—110-s.

³ Э. Р. Рустамов, Узбекская поэзия в первой половине XV века, ИВА, М., 1963; «Некоторые вопросы сравнительного изучения узбекской литературы XV века с другими восточными литературами», Докт. дисс., М.—Ташкент, 1966; «Гадейнинг бир қасидаси ва «Мавлодун-цафоис»нинг ёзилш тарихи», «Ўзбек тили ва адабиёти» журнали, 1967, 2-сон, 36—41-бетлар.

⁴ Суйима Ғаниева, Шоир Гадей, «Ўзбекистон маданияти» газетаси, 1962 йил 1 сентябрь, № 70 (686); Гадей, Шеърлар, «Тошкент» баъдий адабиёт нашриёти, 1965.

Гадойй девонининг бу ноёб нусхасини бир бутун ҳолда ўрганиб, уни фаъла ва халққа тақдим этиш шоирнинг ўзбек классик адабиёти тарихидаги ўрнини, муносиб баҳосини ва қўшган ҳиссасини кенгроқ ёритиш имкониятини яратди.

Шоирнинг ҳаёти ва ижодига доир маълумотларни қамраган манбалар ҳозирча йўқ. Унинг ижоди ҳақида қи-қа бўлса-да, энг биринчи ва юксак баҳони биз фақат Алишер Навоийнинг «Мажолисун-на-фонс» ва «Муҳокаматул-луғатайн» асарларида учратамиз. Навоий «Мажолисун-на-фонс»нинг учинчи мажлисида бошқа санъаткорлар қадрида Гадоййнинг ёши, яшаган даври ҳамда замонасининг машҳур ва шухрат қозонган туркигўй шоири эканлиги тўғрисида чуқур ҳурмат, санимилат билан қуйидагича ёзади:

«Мавлоно Гадойй — туркигўйдур, балки машоҳирдиндур. Бобир Мирзо замонида шеъри шухрат тутти, бир навъи айтур ва унинг машҳур матлаъларидин бири будурким:

Оҳким, девона кўнглум мубтало бўлди яна,
Бу кўнгулнинг илкидин жонға бало бўлди яна.

Мавлононинг ёши тўқсондин ўтубтур. Бу матлаъ анингдурким:

Эй бегим, сенсиз тириклик бир балои жон эмиш-
Ким, анинг дарди қошида юз ўлум қайрон эмиш».¹

Гадойй «Девон»ининг бу қўлёзмаси XVI аср бошларида номаълум котиб томонидан равон, яхши ўқиладиган насаълиқ хатида кўчирилган. Қўлёзманинг умумий ҳажми 161 varaқ бўлиб, шундан бош қисмида 95 varaғига Лутфий «Девон»и, кейинги 66 varaғига Гадойй «Девон»и жойлашган. Қўлёзмада Гадойй меросининг умумий ҳажми 1487 байт ёки 2974 мисрадан иборат.

Девон таркибида шоирнинг 230 ғазал, 1 муставод, 1 қасида ва 5 қитъаси, яъни 237 шеъри бор. Бу асарлар, шубҳасиз, Гадоййнинг салкам бир асрлик умрининг турли давларида яратилган сермазмун,

¹ Алишер Навоий. Асарлар, Ун беш томлик, 12-том, Тошкент, Фахур Ғулом номидаги бадий адабиёт нашриёти, 1966, 108-бет. Чет ва олимларидан Кўпрулузода, Э. Блоше, А. Бомбачи, Я. Экман, О. С. Левендарнинг асарларида Гадойй ҳақида учрайдиган маълумотлар ҳам асосан Навоийга суявган.

жозибали шеърятининг бир қисмидир. Аммо ушбу девоннинг ўзиёқ Гадоийнинг ўзбек классик адабиётининг улкан намояндаси, ажойиб ғазалнавис, истеъдодли, заковотли ва йирик шоир бўлганлигидан далолат беради.

Шоир Гадоий ижоди XV асрда Мовароуннаҳр ва Хуросонда феодализмнинг тараққий этган даврига тўғри келади. Бу пайтда бир томондан, ижтимоий-сиёсий, маданий ҳаётнинг юксалишига имкон берган, бир қадар марказлашган, давлат пайдо бўлса, иккинчи томондан бу давр феодал зулми, босқинчилик урушлари кучайган, феодал эксплуатацияси авжга чиққан ғоят мураккаб ижтимоий-сиёсий зиддиятлар гирдобига ўралган эди. XV аср феодализмнинг юксак тараққиёт даври ҳисобланса-да, кенг меҳнаткаш халқ оmmasи ҳаммаша амирлар, султонлар зулми остида яшар эди. Лекин бу даврда илмфан, маданият, адабиёт, санъат ривожланиб, кўплаб истеъдодли ўзбек маданияти ва адабиёти арбоблари етишди. Гадоий ҳам шу даврда яшаб ижод этган, адабиётимизнинг ана шундай арбобларидан бири эди.

Бу даврда эски ўзбек тилидаги адабиёт тараққий эта борди. Ўзбек шеърятининг юқори поғонага кўтарилишига ва Алишер Навоий ижодининг шаклланишига Лutfий, Атоий, Саккокий, Гадоий ва бошқа бир қатор шоирлар ўзларининг самарали ҳиссаларини қўшдилар. Ўзбек поэзисининг жанрлари ривожланди. Илғор ўзбек шоирлари ўз ижодларида реал ҳаёт ва инсоний муҳаббатни куйлаш, адабиётга дунёвий мавзуни олиб кириш билан бирга даврнинг етакчи ижтимоий-сиёсий масалаларига ўз муносабатларини билдиришга интилдилар. В. В. Бартольд айтганидек, Мовароуннаҳр ва Хуросон туркий тилдаги адабий ҳаракатчиликнинг марказига айланди. Бу ҳаракатда шоир Гадоийнинг ҳам фаол иштирок этганлиги, шубҳасиздир.

Гадоий ўзбек ғазалчилиги, унинг жанрлари ва тематикасининг кенгайиб, дунёвий адабиётни янада илғор, гуманистик ғоялар билан бойишига хизмат қилди.

Шоирнинг туғилган ҳамда вафот этган вақтини аниқ кўрсатувчи маълумотлар ҳозирча маълум эмас. Гадоийнинг ҳаёти ва яшаган даврини ёритишда бизга Навоий маълумотлари ҳамда шоирнинг ўз

асарларида энкр этилган автобиографик лавҳалар асосий манба ва маърифатни ўтади.

Шоирнинг ҳақиқий номи, қандай онладан эканлиги номаълум бўлиб, «Гадоний»— «Гадо» эса унинг адабий тахаллусидир. Шоирнинг ўзига бундай тахаллусни танлаганлигининг сабабини, биринчидан, унинг қуйи табақадан етишганлиги, иккинчидан, унинг ишқ, севги гадоси, шайдоси ҳамда гоят заковатли, камтарин шахс бўлганлигидир деб тахмин этиш мумкин.

Ярлиги ишқинг билан султони оламмен, бегим,
Нечаким бўлсам фақир, эй ҳусн мулкинда гани.

Агар сен ҳусн элининг хонидурсен,
Жаҳонда доғи мендек бир Гадо йўқ.

Гадонийнинг туғилган вақтини аниқлаш масаласида олимлар ўрта-сида турли хил қарашлар мавжуд.

Биз шоирнинг яшаган ва туғилган даврини аниқлашда Навоийга суянган ҳолда Гадоний XV асрнинг бошидан охиригача умр кўрган деган мулоҳазадамыз.

Гадоний бутун умр бўйи оддий ҳаёт кечирди. Буяга шоирнинг ўз ижодида замонасидан, ўз тақдири, қисматидан шикоят қилиб ёзилган шеърлари далил бўла олади. Аммо шоир қийинчиликларни енгишга ҳаракат қилди. Қачонлардир келажакдаги яхши ҳаётга умид билан қаради, шу руҳда ижод қилди ва ўзи ҳаётлигидаёқ улкан шухрат қозонди.

Асарларидан кўринишича, Гадоний Хуросоннинг йирик маданий-адабий, ижтимоий-сиёсий, иқтисодий маркази бўлган Ҳирот шаҳрида истиқомат қилган. Унинг ҳаёти, тақдири Ҳирот шаҳри ва шу ердаги машҳур шоирлар, фозиллар, санъаткорлар муҳити билан боғланган бўлиб, Гадонийнинг ўзи ҳам шу доирада самарали ижод қилган. Чунончи шоир девонда Ҳиротни кўп ўринда мадҳ этиб, бу шаҳарнинг гўзалларидан бирини севиб қолганлигини ҳам хабар қилади:

Зулфунга вобастамен, бу шаҳрда
Сенсизин йўқса манга бир жав Ҳири.

Гадой ўзининг улкан замондоши маликулкалом Мавлоно Лутфий ва унинг ижоди билан яхшигина таниш эканлигидан ҳам маълумот беради:

Гар иноят бўлса ҳақдин, доғи султондин назар,
Бу Гадодек Лутфий ким бўлғайки, Салмон бўлмағай.

Гадой лирикаси поэзиянинг кенг тарқалган бир қатор лирик турларида яратилгандир. Шоир мероснинг асосий қисмини ғазалар ташкил этади. Унинг ғазалари композицион тузилиш жиҳатидан 5 байтдан 9 байтгача бўлиб, асосий қисми 5 ва 7 байтли ғазалардан иборатдир. Бу ҳол шоирни кўпроқ ихчамлик ва соддаликка интилганидан гувоҳлик беради.

Гадой ўз салафлари бўлмиш Рудакий, Саъдий, Хусрав Деҳлавий, Камол Хўжандий, айниқса Ҳофиз каби форс-тожик шоирларининг ишқий ғазалари билан яхши таниш бўлиб, улар шоирнинг ижодига катта таъсир кўрсатганлиги, шубҳасиз. Муҳаббат темасидаги ғазаларида шоир ўзининг кўп йиллик ҳаёти, тақдири ва қисмати, ижтимоий-сиёсий масалалар, замонадан норозилик ва шикоят мотивлари, инсон ва унинг ҳаётига, дин ва диний ақидаларга ўз муносабатини акс эттирган. Замондошлари каби Гадой ҳам ўз давридаги мавжуд традицияга амал қилиб, ишқ мавзудан содиқ мавзу ва мотивларни ёритишда бир восита сифатида фойдаланган.

Гадой ижоди марказида «ер юзидаги барча нарсаларнинг энг зарифи» бўлган инсон ва унинг муҳаббати гуради. Шоир ёрни севиш гоёсини юқори поғонага кўтаради ва чуқур ҳамда бадий жиҳатдан таъсирли этиб куйлайди. Шоир севгисиз ҳаётни тан олмайди, у севгини инсоннинг энг олижаноб фазилати ва маънавий гўзаллиги сифатида улуғлайди. Гадой ишқ-муҳаббатда ҳаёт маъносини, инсон ҳаётининг барча гўзалликларини кўрганлиги учун ҳам у ишққа катта маъно беради. Шоир ўз даври доирасида ҳаётни кенг ва чуқур, ёрқин ва ранг-баранг акс эттиради. Севгини инсон ҳаётининг, дунёда яшашининг мазмуни деб билади ва ишқсиз ҳаёт кечирувчиларни жонсиз суратга ўхшатади:

Хар кишинингким сенингдек бир севар жонони йўқ,
Филмасал, бир суратедурким, танинда жони йўқ.

Унинг ўзи ҳам бир маҳбубани севганлиги билан фахрланади.
Муҳаббат, ёр инсоннинг доимий йўлдоши, яшашининг мақсади бўли-
ши керак деган олижаноб ғояни илгари суради:

Зойиъ эрмиш умрким, сенсиз кечурдим муддате,
Яъламуллоҳ, ул ҳаёт эрур бори товон манга.

Гадой назарида ишқ ҳамма нарсадан юксак. У севгини мол-
мулк, мансаб, бойлик, амалдан устун қўяди ва ўзи ҳам шунга амал
қилганлиги билан фахрланади:

Ишқингиздин(дур) жаҳон ичра мубоҳотим, бегим,
Узгалар фахри гар ўлса мулку жоҳу мол ила.

Гадой дунёвий севгини куйларкан, унга ижтимоий-фалсафий
мазмун бағишлайди, ишқда султон ҳам, гадо ҳам тенгдир, ҳатто гадо
султондан ортиқ деган ажойиб ғояга содиқ қолади. Шоир ишқни
ҳамма учун баробар инсоний фазилат сифатида улуғлаб, тенглик ва
гуманизм ғоясини илгари суради:

Гадой беш эмастур дер рақибинг,
Гадодурмен, вале, султондин ортуқ.

Ҳижрон мотивидаги ғазаллар Гадой лирикасида салмоқли ўрин
тутади. У ҳижрон мотиви орқали лирик қаҳрамоннинг ишқ йўлидаги
алам-изтиробларидан ташқари, замонаси ва ундаги салбий шахслар
ҳақидаги фикр-мулоҳазалари, замонанинг бевафо ва адолатсизлиги
ва муруватсизлигидан ҳам шикоят қилади:

Бир йўли мискин Гадо аҳволин абтар қилдилар,
Дарди ҳижрону жафойи чарху жаври рўзгор.

Шоир «чарх жафоси, рўзгор жаври»дан азоб чекиб қалбига озор
етганлиги, ҳоли паришон бўлганлиги, бахтсиз эканлигидан қаттиқ
шикоят қилиш орқали ўзининг замонасига бўлган муносабатини ифо-
далайди.

Гадой яшаган замонда жабр-зулмининг турлари шу даражада кўпайиб кетганки, шоир уларнинг қайси бирига бардош бериш ва ўзини қалқон қилишни билмай, чорасиз, ожизлигидан фиғон чекади:

Қайси бир меҳнатни тадбир айласун мискин кўнгул,
Ер фироқи, ё фалакнинг жаври, ё (ки) тек рақиб.

Ердан шикоят қилиш орқали шоир ўз давридаги адолатсизлик, муруватсизликни танқид остига олади ва раҳмсиз маъшуқани ҳимматсиз, адолатсиз, кишилар ноласи, фарёдларига қулоқ солмовчи, эҳсонсиз ҳукмронларга, султонлар ва подшоаларга ўхшатади ва ижтимоий моҳият касб этади:

Гадо кўнглини бир кун қилмадинг шод,
Сенинг султонлигингдин бас, не ҳосил.

Лекин шоир замона зулми, адолатсизлиги туфайли азоб-уқубатда яшаса ҳам яхши орзуларининг қачонлардир амалга ошишига умид билан қарайди. У мен ахир бир кун ҳам, қайғулардан қутулишим муқаррар, деган оптимистик хулосага келади. Бироқ шоир ўша замонда ўз орзу-умидларининг юзага чиқиши мумкин эмаслигини ўрта асрнинг кўп шоирлари каби англаб етмайди:

Ҳар нечаким, бастаи банди балодурмен, вале,
Бордур умндимки, бир кун топқаймен ғамдин нажот.

Шоир инсонни ва унинг ақл-заковатини, тафаккурини юксак баҳолайди. У одам авлодини дунёда энг гўзал деб ҳисоблайди ва уни афсонавий ҳур, парилардан устун қўяди:

Топмадим ҳар нечаким кездим зарофат мулкини,
Сен париваш ҳурдек авлоди одамдин зариф.

Гадой меросининг ғоявий мазмунини ва ундаги лирик образларни таҳлил қилиш уни ўз даврининг истеъдодли шоири ва унинг ғазаллари Навойгача бўлган ўзбек шеърятининг энг яхши намуналаридан эканлигини кўрсатади. Гадой ғазаллари тўла маънода ҳаётий ва ҳалқчил бўлиб, дунёвий руҳда ёзилганлиги, унинг марказида борлиқ инсон турганлиги билан ажралиб туради.

Гадойй ижоди шоир яшаган давр тақозосига кўра чекланишлардан ҳам холи эмас эди. Унинг шеъриятидаги тематиканинг маълум даражада тор эканлиги эса даврнинг бир қатор муҳим соғнал масалаларини старлича қамраб олинмаганлигига сабаб бўлган, албатта.

Хассос шоир шеърый вазялар ва бадий тасвир восигаларидан истеъфода қилишда ҳам ўз салафлари ва замондошларининг тажрибаларини пухта эгаллаган ва уларга ижодий ёндошиб, ўзининг юксак санъаткорлик маҳоратини ажойиб равишда намойиш эта олгандир.

Гадойй лирик меросининг бадий хусусиятларини ўрганиш, шеърларининг ички тузилиши қонуниятларини тўғри англашдаги энг муҳим масалалардан бири унинг вазни масаласидир. Классик поэзиямиздаги аруз вазни, табийй, Гадойй шеърларининг ҳам асосий ўлчовини ташкил этади. Шоир ўз ижодида арузнинг енгил ва ўйноқи, халқ қўшиқларига яқин турувчи баҳрларидан фойдаланган. Лекин «Туркий аруз» деб аталган рамал баҳри Гадойй лирикасида етакчи ўринни эгаллайди. Рамал баҳрида газал ёзиш ўзбек халқининг тил хусусиятларига жуда мос тушар эди. Гадойй ижодининг халқчил эканлиги унинг халқ ижодига яқин вазиларни танлашини ва кўпроқ шу вазиларда ижод этишини тақозо қилганлиги шубҳасиздир.

Гадойй рамал баҳридан ташқари, арузнинг ҳазаж, музорий, мужтасс, ражаз, ҳафиф каби бир қатор баҳрларида ҳам муваффақият билан ижод қилган.

Гадойй Шарқ шеъриятининг тазод, талмеҳ, ташбеҳ, таносиб, итфоқ, ҳусни таълил, ирсолул-масал, лаф ва нашр, тарсе, тарди акс, иҳом, тажнис, муболага каби кўпгина анъанавий санъатларидан маҳорат билан фойдаланган. Бу бадий санъат воситалари шоир учун ҳис-туйғунни ёрқин ва табийй ифодалаш, мазмун ва ғоянинг таъсирчанлигини ошириш учун хизмат қилган.

Гадойй халқ оғзаки ижоди — мақол, матал, ҳикматли сўз, таъбир ва ибораларни яхши билган, улардан таъсирчанлилик ва образлиликни, раванлик ва соддаликни ошириш учун унумли ва чиройли фойдаланган. Шоир лирикасидаги халқ донишмандлигининг маҳсули бўлган мақоллар турмушнинг турли соҳалари билан алоқадордир. Гадойй халқ ўртасида кенг тарқалган ҳаётий детал ва образлардан ҳам юксак поэтик маҳорат билан фойдаланган.

Сўзлашурда шаккар эрингни кўруб мисрий набот
Сувга ётиб инфиолидин ёшурди бошни.

Бу байтда тайёр новвотни сувда совутиш пайтини, жарасинни оригинал ифода этилган.

Қошу кўзингдин шикоят қилсам, айтур кирпугунг:
«Айб эмастур, бир-бир устинда келур келса бало».

Шоир бу байтга «Бахтсизлик бир келса устма-уст келади» мазмунидаги халқ мақолини усталик билан сингдириб юборган.

Гадоний девонидан жой олган мақол, маталлар ўзбек фольклори учун тарихий ва маърифий жиҳатдан қадрлидир.

Шоир қофиянинг тўлиқ, жарангли бўлишига, янги оригинал қофиялар яратишга интилган. Қофия шоир ғазалларининг оҳангдор, таъсирчан, муסיқийлигини таъминлаш учун хизмат қилган.

Гадоний радифдан ҳам ғазалларининг мазмуни, нафис, равон, муסיқийлигини кучайтириш, ички ҳис-туйғуни ифодалаш, тилининг бадий даражасини ошириш мақсадида фойдаланган. Шоир лирикасида салафлари ва замондошлари ғазаларида қўлланилган традицион радифлардан ташқари фақат унинг ўз ижодига хос «ажаб-ажаб», «алвидоъ», «салом», «бўлғай-бўлмағай», «шўх-шўх», «қуёш», «бўлди, не бўлди» каби кўплаб оригинал, ранг-баранг радифлар қўлланганки, буларнинг ҳеч бири на Лutfий, на Атоий ва на Саккокий шеъриятида учрайди. Унинг девонида икки, уч сўздан ташкил топган радифлар ҳам қўлланилган. Бу ҳол Гадонийни ўзига хос услубга, талантга эга ғазалнавис шоир эканлигини кўрсатади.

Гадоний ғазаллари тил жиҳатдан ҳам кўпчилик шоирлардан алоҳида ажралиб туради, у ўзбек жонли тилига жуда яқин ва ҳаммадан. Шоир араб, форс сўзларидан нисбатан кам фойдаланган. У ўз даврининг жонли тилида олинган, халққа яқин бўлган сўз ва иборалардан маҳорат билан ва ўринли фойдаланган. Унинг тили ҳозирги ўзбек адабий тилига анча яқин, содда ва равон. У бу жиҳатдан ўзбек классик адабиётида олдинги ўринлардан бирини эгаллайди дейиш мумкин. Шу сабабдан Гадоний девони ўзбек тили тарихини ўрганишда ҳам муҳим манбадир.

Шоир Гадойй адабиётимиз тарихида ўзбек дунёвий ғазалчилигининг чинада юксалишига сезиларли таъсир этган, инсон ва унинг маънавий гўзаллигини, реал дунё гўзаллигини, инсоний муҳаббатни зўр маҳорат ва санъаткорлик билан куйлаган истеъдодли шоир сифатида XV аср ўзбек адабиёти тарихида бир ҳалқани ташкил этади. Ўзбек дунёвий адабиётида ижобий ҳодиса бўлган Гадойй ижоди адабиётимиз тарихидан муносиб ўрин эгаллашга ва юқори даражада баҳола-ниб, эъзоланишга лойиқ шоирлардандир.

Гадойй девонининг адабиётимиз тарихида биринчи марта тўлиқ ҳолда нашр этилиши кўҳна тарихга ва хилма-хил анъаналарга бой бўлган ўзбек классик адабиётининг дастлабки босқичлари ҳақидаги маълумотларнинг кенгайишига хизмат қилиши, ўзбек ғазалчилиги тараққиётини ўрганишда муҳим аҳамият касб этиши мумкин. Утмиш маданиятимизнинг йирик намояндаларидан бири шоир Гадоййнинг ўз замондошларини мафтун этган бу гўзал мероси ҳозирги кунда ҳам адабиёт мухлисларини ўзининг нафис ва мусиқийлиги билан хурсанд этиб, катта қизиқиш билан кутиб олганини, шубҳасиздир.

ЭРКИН АҲМАДХУЖАЕВ

ҒАЗАЛЛАР

Ул ой юзига меҳр ила то мен нигоронмен¹
Офоқ ичинда тийри маломатқа нишонмен.

Усрук кўзидур чун мени расво қиладургон,
Айб этманг, агар мўътакифи кўйи муғонмен.

Юз шукрим, ул қондаи меҳру вафони
Гар ёр дигар қилдиса, мен бори ҳамонмен.

Сўрсам лабидинким, не малоҳат бўлур ушбу,
Айтур кишига қути дилу қуввати жонмен.

Дардоким, ўшул оҳу қароқ васлини топман,
Тинмай нечаким ит киби ҳар сори давонмен.

Лаълинг ғамидин, войки, жон эрнима етти,
Дарёблағил, йўқса адам сори равонмен.

Кулдур бу Гадо, нетти бегим, қовма эшиктин
Ҳар нечаким, ошуфтау расвойи жаҳонмен.

Эй жамолингдин ҳувайдо қудрати зоти қадим,
Кўзу қошинг сунъи «Бисмиллоҳир-раҳмонир-раҳим».

Айрим сабабларга кўра қуйидаги икки ғазал девон тартибидан истисно тарзида шу ерда келтирилди. (Э. А.).

Гушчалек өзинда тушкан жолалартек тишларинг-
Ким, латофатта эрур ҳар бириси дурри ятим.

Аждоҳоедур сочингким, жон черикини қиарар,
Ушбу муъжиздин яқин билдимки, сендурсен Калим.

Лайлатул-қадр элтадур ялдо хифози руҳ учун,
Сунбулунгдин нусхаи аммо саводидур сақим.

Мендин ул овора бўлгон кўнглума тегур салом,
Жаъди пурчиниға ногоҳки етсанг, эй насим.

Элким, эй лавзати «ҳуббул-ватан»дин беҳабар,
Оҳ, не бўлдимки, унуттунг бир йўли аҳди қадим.

Бу Гадо ишқинг йўлинда то қиёмат ёнмағай,
Банд-бандини агар қилғай фалак азми рамим.

Эй жамолинг ҳусн ичинда мазҳари зоти худо,
Хатм эрур сизга малоҳат, аҳсаноллоҳул-уло.

Наҳли қаддинг бирла ширинлик талошур найшакар,
Бу ачиқдин банди-бандини керак қилсам жудо.

Чини зулфунгдин дам урди ўзига мағрур ўлуб,
Ложарам бўлди қарориб дам-бадам мушки Хито.

Ҳазратингдин бир оғиз сўрмоқ тилар хаста кўнгул,
Эмди қанд эрнинг они ширин керак қилса адо.

Қошу кўзунгдин шикоят қилсам, айтур кирпугунг:
«Айб эмастур бир-бир устинда келур келса бало».

Ибтилоий ҳажру ғурбатға бўюнсундум, нетай,
Қилса бўлмас чора, чун бўлгон қазоға жуз ризо.

Ҳоли зоримға назар қилгин закоти ҳусн учун,
Лутфу аҳсон кўрса султондин не бўлғай бир Гадо.

Оҳким, девоиа кўнглум мубтало бўлди яиа,
Бу кўнгулнунг илкидин жонға бало бўлди яиа.

Дўсттин ойирди бу чархи жафо густар яиа,
Эй дариғо, ҳожати душман раво бўлди яиа.

Неча бўлсун, соқиё, охир губори хотирим,
Тут майи софийки, ҳангоми сафо бўлди яиа.

Хушдурур, оё пари пайкар била гулгаштким,
Бўстону боғи ирамтек дилкушо бўлди яиа.

Оқ эвиндин қўймас эрдинг чиққали, эй шум рақиб,
Шукр лиллаҳ, борикии, юзунг қаро бўлди яиа.

Чини зулфиндин дам урмоғлиқ не нисбат, эй абир,
Бу киноят бори сендин, бас, хато бўлди яиа.

Шод бўлғил, эй Гадокии, мавсуми наврўздин,
Гулбуни уммид бобаргу наво бўлди яиа.

Умр сен оре балекии, умрдин келмас вафо,
Хуш кўрунмайдур дағи бир йўли анвои жафо.

Ихтиёр эттии некии роју муродингдур сенинг,
Уш турубмен ҳар не қилсанг жавр бобиңдин манго

Дам-бадам ҳажринг мени ўлтургусидур хору зор,
Ҳозирн дам бўл, азизии, уш хабар қилдим санго.

Лабларингнинг шавқидин, жоно, кўнгул бемор эрур,
Оҳу вовайло агар ким қилмасанг фикри даво.

Сунбулунгнинг атридин жон риштасин тиндурмайин,
Ҳар саҳар зуннортек тўлғондурур кофир сабо.

Лутфи гуфторинг Масиҳ эъжозини мансух этар,
Бу не алфозу ибораттур, зиҳи сунъи худо.

Таври ишқингда манга кашф ўлди бу асрорким,
Сен Калимуллоҳсен, ул зулфи пурхам аждаҳо.

Оҳким, эрнимга етти жон жамолинг шавқидин,
Қондасен, эй лаблари шаккар, бути ширин лиқо.

Нақди васлингни тилаб, топқунча оқорди кўзум,
Ул кишиким сендин ўзга қилса юзига қаро.

Мултафит бўлмас бу кўнглум сендин, эй жон, ўзгага,
Эй ҳабибим, сен боринда бори не сон ўзгага.

Сен бикин руҳи мужассам бор эгач, эй кўркка бой,
Лофи ҳусн урмоқлиқ эрур асру товон ўзгага.

Ё илоҳий, сендин айру чиқсун уш дийдаларим,
Гар назарни солсам, эй султони ҳўбон, ўзгага.

Ҳеч раво эрмас бу, эй кофир, мусулмонлар аро-
Ким, сен ўлтургайсену анвои бўҳтон ўзгага.

Гояти саҳву қусури табъдин бўлғай, бегим,
Сен боринда бу Гадо гар бўлса қурбон ўзгага.

Ой юзунгдур мазҳари ҳусники дерлар дунёда,
Кимда бори (дур) сенингдек шўҳи дилбар дунёда.

Бас ажойиб ишвачи маккоран сенким, букун
Кўрк иқлими санга бўлди мусаххар дунёда.

Шарбати лаълинг ҳадисини эшитмиш (дур) магар,
Ким мунунгтек бўлди косид шаҳду шаккар дунёда.

Тальатинг моҳиятин гар ногаҳ идрок айласа,
Узга юз кўрсатмагай хуршиди анвар дунёда.

Топмади ҳар нечаким сайр айлади сайёр ақл,
Сен бикин бир раҳмсиз шўхи ситамгар дунёда.

Ул тааддиким қилур зулфунг хаёли кўнглума,
Шаҳри ислом ичра қилмас ҳеч кофар дунёда.

Ҳар нечаким ёру ҳамдам топқасен, аммо яқин
Топмағунгдур мен Гадодек ёри ғамхўр дунёда.

Бути сийминбарим, бизни унутма,
Дудоқи шакарим, бизни унутма.

Фалакка етти оҳимнинг тутуни,
Аё маҳпайкарим, бизни унутма.

Чу торож айладинг жону кўнгулни,
Кўзи горатгарим, бизни унутма.

Севар жоним, бегим, хоним, умидим,
Азизим, дилбарим, бизни унутма.

Гадо қонин жафо бирла чу тўктунг,
~~Қароқи кофарим, бизни унутма.~~

Кўргамен, ё рабки, ҳижрондин халос ўлуб яна,
Комонлиқ бирла вассил бўлгамеч дилдор ила.

Ҳар ғаму дардики келса ёр соридин манга,
Жонума миннат, вале нетсун киши агёр ила.

Ишва бирла юрагим қонини тўкти бедариг,
Найласун мискин кўнгул шул ғамзан хунхор ила.

Ҳажр тунинда қилур девона кўнглум юз итоб,
Жони маҳзун бирла балким гунбади даввор ила.

Ўзга қилмоқлиқ не нисбат, ҳоша лиллаҳ то абад,
Аҳду паймоники боғлабтур бу кўнглум ёр ила.

Бизга мойил бўлғали пири Гадонинг хотири,
Мултафит бўлмас жаҳонда ўзга ҳеч дайёр ила.

Эй кўнгул, дилбар хаёли чунки ҳамдамдур санга,
Водийи ҳижрон ичинда ўзга не ғамдур санга.

Алҳақ ушбу лутфи хулқу ҳусни истиғно била,
Кишвари кўрк ичра султонлиғ мусалламдур санга.

Ул кўзи ўтлуқни севдунг ўз ҳадингни билмайин,
Ишқ ўти ҳар неча куйдурса ҳануз камдур санга.

Қон ютармен рашк элиндин ҳар кеча тонгға дегин-
Ким, нечуқубоди сабо ҳамрозу ҳамдамдур санга.

Айб эмастур гар паришонсен доғи ошуфтаҳол,
Эй Гадо, чун брзуий зулфи пурхамдур санга.

Эй энгларинг кинояти «вашшамси ваззуҳо».
Зулфунг саводидур доғи «вал-лайли изо сажо».

Лаълинг хаёли тушти кўнгул эвина, дедим:
«Аҳлан-у хайра мақдам ва саҳлан ва марҳабо».

Шукрона деб бу жону кўнгулни нисор этай,
Сунбул сочинг насимин агар келтурур сабо.

Ҳар гаҳ муориз ўлса саволу жавобимиз,
Дашном эрур рақибдину бандадин дуо.

Мундоқки, мен фироқ элининг мубталосимен,
Ҳеч ким мени халос эта билмас, магар худо.

Ул тор огиз бу хаста кўнгулнинг давосидур,
Толеъ кўрунг доғики, топилмайдур ул даво.

Султон висолидур чу хаёлинг сенинг мудом,
Ҳажр ўти ҳар не қилса сазодур, Гадо, санго.

Ез фасли ин бори бу лаззату ишрат била,
Елгузун мен мубтало дарду ғаму меҳнат била.

Халқ хуш гулгашт этарлар ғунчатек ўйнаб-кулуб,
Кунжи меҳнаттур дағи мен йиғлаю ҳасрат била.

Ерга тушгай кул бўлуб бу сақфи мино шаксизин,
Субҳидам гар оҳ уруб қилсам фиғон риққат била.

Ҳосид айтур: «ул эшикда хорсен тупроқтек»,
Оғзи-оғзиға урунг, сўзласун иззат била.

Эй рақиб, охир сени овора қилғумдур, дединг,
То на ерга етгасен сен наҳс бу ният била.

Чун азалдин ғуссау ғамдур насибинг, эй кўнгул,
Не ишинг бордур жаҳонда шодию лаззат била.

Гарчи ҳасрат бирла ўлтурдунг Гадони хору зор,
То қиёмат умр берсун ҳақ санга давлат била.

Е раб, мени ул сарви хиромондин айирма,
Ул кўвлари наргис, гули хандондин айирма.

Бу бахти паришонға, аё кавкаби толеъ,
Раҳм айла, доғи ул (гули) хандондин айирма.

Эй чархи ситамгар, мени саргаштани, зинҳор
Раҳм айла, дағи ул маҳи тобондин айирма.

Бу бандаға ҳар жавру жафойики қилурсен,
Қилгин, вале ул хисрави хўбондин айирма.

Гар хаста Гадо қонина ноҳақ кирар ўлсанг,
Жониндин айирғил, вале жонондин айирма.

Кўргамен, ё раб, яноким нусрату иқбол ила,
Ендошиб ўлтурсам ул ҳури пари тимсол ила.

Ваҳ қачон бўлғайким ул шўҳи жафочи бир яна,
Жонға еткургай мени юз фитналик ашкол ила.

Ҳам тараҳҳум қилгай эрди нечаким бераҳм эрур,
Кўргай эрди гар мени ул сиймтан бу ҳол ила.

Ул оғиздин бизга ҳар соат бу аччиқ сўзлари,
Ҳанзалидур, ҳосилан мамзуж қилгон бол ила.

Зулфу қаддиннинг хаёли кўзум узра, эй пари,
Шохи сунбулдур тенг улғоғон ниҳоли тол ила.

Ишқингиздин (дур) жаҳон ичра мубоҳотим, бегим,
Ўзгалар фаҳри гар ўлса мулку жоҳу мол ила.

Ғамзаси раҳм этмайин ҳар дам Гадо қонин тўкар,
Эй мусулмонлар, нетай ул кофири қаттол ила.

Туштум, санамо, сендин ироғ, оҳ дариго,
Тўйғунча юзунг кўрмайин, эй моҳ, дариго.

Ишратта эгач давлати васлингдин умидим,
Эй войки, кўз текди баногоҳ, дариго.

Кўнглумки маишатлар ила ўганиб эрди,
Қон бўлди бакоми дилхоҳ, дариго.

Ҳажринг элидин жонға таматгуь бу юрушда,
Жуз меҳнату ғам бўлмади ҳамроҳ, дариго.

Бечора Гадо сори иноят кўзи бирла,
Бир кун назаре қилмадинг, эй шоҳ, дариго.

Худой учун мени, эй ёр, унутма,
Ҳабибим кўрай (деб), ағёр, унутма

Унутсун барча олам гар унутса,
Сен, эй ҳури пари руҳсор, унутма.

Ниёзим тобуғунгда ушбудурким,
Азизим, бандани зинҳор унутма.

Дудоқинг шавқидин, эй жони ширин,
Бўлубмен умрдин безор унутма.

Фироқинг аччиғи жонимга тегди,
Мени, эй шўхи ширинкор, унутма.

Мени юз хори хори ғамга солдинг,
Аё рашки гулу гулзор унутма.

Ушул ҳазратта дарҳон қулуғини,
Насими субҳ яхши бор, унутма.

Эй сенинг ширин дудоқинг орзуи жон манга,
Сенсизин, валлоҳ, керакмас умри жовидон манга.

Зойиъ эрмиш умрким сенсиз кечурдум муддате,
Яъламуллоҳ ул ҳаёт эрур бори товон манга.

Сен магар алтоф этиб ўз қулларимдур дегасен,
Итларингнинг хайлида йўқса, бегим, не сон манга.

Жонуми қурбон қилай, бошимни пойандоз ҳам,
Гар қадам ранжа қилиб, бир келгасен меҳмон манга.

Жони ширин гар нисори хоки пойинг бўлмаса,
Бас, недур тан ичра дардисар бу жон манга.

Тушкали бери хаёли юзу зулфунг кўнглума,
Субҳу шом аврод бўлди нолау афгон манга.

Мен Гадоға сен магар лутфу иноят қилгасен,
Васл инъомини йўқса не ҳад, эй султон, манга.

Бўлғали кўнглум гирифтори сари зулфи дуто,
Айшдин бегона бўлдум, дарду ғамға ошно.

Қилмағумдур то абад қатъи назар, гар қилғасен
Бевафолиғ тиғи бирла (банд-)бандимдин жудо.

Ҳар саҳаргаҳ шум рақибинг элида жони ҳазин,
Нечаким оҳ урса айтур, бу ғаму дарду бало.

Нуҳ тўфониндин ошти кўзларимнинг сели, оҳ,
То не ерга етгусидур оқибат бу можаро.

Давлати дийдоридин, ё рабки, маҳрум ўлгамен,
Бовужуди дарди ишқинг гар тилар бўлсам даво.

Хуш табибесенким эрур ошиқи дилҳастаға,
Хоки пойинг нўшдор, эшикинг доруш-шифо.

Ҳар ғамеким, келса дилбар соридин айтур Гадо,
Чун азизимнинг ғамисен, хайра мақдам, марҳабо.

Қоши ёсиндин ғамзаи хунрез ўқи бўлғоч жудо,
Хаста кўнглум ўқуди филҳол: «Изо жоал-қазо».

Қоматингнинг меҳрини, эй тўғри бўйлуғ маҳвашим,
Сақлағумдур то дами маҳшар алифтек жон аро.

Ул севар жонтек ҳабибим васлиға алтоф этиб,
Ена еткурсанг мени нетти, не бўлди, эй худо.

Оқ эвингдин чиққан учун бўлди ошуфта рақиб,
Не қизарди мунчаға ёлғончи ул юзи қаро.

Узини зулфумға ташбиҳ этгучи кимдур, дединг,
Бир қарорғон дарбадарлар кезгучи асли хато.

Не қаро қонларки юттум ваъдаи дийдор учун,
Кўрмайин ўлсам юзингни тутмасун тенгри раво.

Йиғлаю борсам эшикига Гадолиғ қилғали,
Бағри қотқунча кулуб айтур: «Бало берсун санго».

Яна ёз бўлди-ю, топти бўстон нашъу намо,
Эй насими руҳпарвар, хайра мақдам, марҳабо.

Эмди хуштур (моҳ) пайкарлар била гулгаштким,
Боғи ризвонтек чаман бўлди латифу жонфизо.

Уш мунунгтек фаслда мен васли дилбардин йироқ,
Асру зулм ўлғай, илоҳий, тутмасун тенгри раво.

Гарчи бор эрди бурун андақ ғубори хотирим,
Шукр лиллаҳким, муяссар бўлди анвои сафо.

Хоҳ ўлтур, хоҳ тиргуз, ихтиёр илгингдадур
Ул сенинг нозу итобингға менинг жоним фидо.

Уз ҳабибим васлидин чун ёна бўлғумдур жудо,
Не тириклик бўлғуси, оллоҳ, ўлум бергин манго.

Бир бало эрди бурун худ жонға дийдори рақиб,
Ена бу оворалиғ бўлди балойи бар бало.

Ул қуёш юзлук нигоримдин айурғунгдур мени,
Ваҳ бизинг бирла не душманлиқдур, эй гардун, яно.

Ҳар муханнаским бу ишни боис ўлди, кирдигор
Қаҳр тиги бирла қилсун банд-бандидин жудо.

Вой, нелар санчғусидур жонуми тўлғондуруб,
Кечалар тонгга дегин йилонтек ул зулфи дуто.

Соябони давлат эрди қул Гадонинг бошига,
Сунбулунг кўлкоси хонимким, эрур фарри ҳумо.

Гар қабулиятқа қобил тушса жон жоним санга,
Жонума миннат, фидо бўлсун, бегим, жоним санга.

Ҳар киши кўнглундагин охир даминда фош этар,
Арза қилғум мен дағи ҳолимни, султоним, санга.

Ғофил ўлма кўзларимнинг ёшидинким, ногаҳон,
Мавж урубон етмасун ногаҳ бу тўфоним санга.

Лаъли серобингдин узсам гар тамаъни то абад,
Сувдек ич, ўлсун ҳалолинг, бир овуч қоним санга.

Ҳусн ганжидурсену кўнглум бузулгон гўшае,
Шукрким, тушти қабул уш ганжу вайроним санга.

Мустадом ўлсун камоли ҳусну жоҳингким, букун,
Меҳру маҳ ҳайрон эрур, эй кўзи чўлпоним, санга.

Нечаким чекдим сочинг янглиғ паришон ҳоллиқ,
Сўрмадинг бирким: «Не бўлди, нетти, дархоним, санга».

Эй камоли ҳусну хулқу лутф айлагали жаноб,
Туғмади иқбол буржиндин юзунгтек офтоб.

Ул баёзи оразинг бирла саводи сунбулунг,
Ҳосиланким, насриндур қарини мушки ноб.

Гул юзунгни кўрмаганда урур эрди лофи ҳусн,
Талъатинг кўргач равон бўлди хижолаттин гулоб.

Монеи назвора бўлур ошиқи бечораға,
Ё илоҳий, кўргамен бир кунки гум бўлғай ниқоб.

Доми ишқингдин нечук бўлсун халос ушбу кўнгул-
Ким, неча қочсам йироқтин тортар ул мушкин таноб.

Ой юзунгдин мунфаил гар бўлмади кўкта қуёш,
Бас нединдур кеча-кундуз сорғориб бу изтироб.

Жоми Жамдин мен Гадоға журъаи текди насиб,
Соқийи тавфиқ элиндин, боракаллоҳ, эй шароб.

Ҳусн ичинда қудрати яздони сен-сен, ё ҳабиб,
Бу қамар давринда хўблар хони сен-сен, ё ҳабиб.

Ул лаби жонбахшни кўргач равоне англадим-
Ким, жароҳатлиқ кўнгул дармони сен-сен, ё ҳабиб.

Сен париваш ҳурни эл — одам ўғли соғинур
Билмайинким, одамийлар жони сен-сен, ё ҳабиб.

Оллоҳ-оллоҳ, бу малоҳатким, зулол эрнингдадур,
Хизрнинг сарчашмаи ҳайвони сен-сен, ё ҳабиб.

Куфри зулфунгға гар иқрор айлади мискин Гадо,
Бок эмас, чун равнақи иймони сен-сен, ё ҳабиб.

Бу кўнгул кўргач юзунгда донаи анбар ғариб,
Тушти зулфунг домина бечораи музтар ғариб.

Мунтаҳодур ой юзунг қошинда ул чўлпон кўзунг-
Ким, қуёш ёнинда эрур матлаи ахтар ғариб.

Сунбулунгни очибон кўрсам юзунг манъ этмаким,
Кўрунур ялдо тунунда ахтари ховар ғариб.

Хуш ярошур ул набот эрнинг уза мушкин хатинг-
Ким, кўрунур оби ҳайвон узра нилуфар ғариб.

Гурбат ичра поймол этти Гадони дарди ёр,
Эй мусулмонлар, илоҳий, тушмасун кофар ғариб.

Ул зулол эрнинг манга жон дорусидур, ё ҳабиб,
Хаста кўнгулум дардина, валлоҳки, сендурсен табиб.

Қайси бир меҳнатни тадбир айласун мискин кўнгул,
Ер фироқи, ё фалакнинг жаври, ё (ки) тек рақиё.

Васлинга етгай бу жон, ё зор ўлтургай фироқ,
Водийи ишқингга туштум ҳар не бўлса, ё насиб.

Қилча жоним сунбулунгнунг қайдидин ҳеч чиқмади,
Ул саводи аъзам ичра нетти ул мискин ғариб.

Жон ичинда матлаи охир замондур, ҳосилан,
Шевау ашкол ила ҳар гаҳки боқса қайрилиб.

Сунбулунгдин бу димоғ жон муаттар қилғали,
Топмади ўзга жаҳонда анбари ашҳабда тийб.

Дам баҳуд қилмай фироқингда, бегим, нетсун Гадо,
Расм эрур: сомитлиқ, айрилса чу гулдин андалиб.

Васли нигору фасли баҳору шароби ноб,
Ҳар кимга даст берса, зиҳи бахти комёб.

Бўстону боғ фарқина кўрким, не тортадур,
Ҳар дам-бадам такаллуф учун соябон саҳоб.

Касби камол қилди чаман боди субҳдин,
Аҳсанта, эй насим, ҳамин бўлғай иктисоб.

Маҳбуби гулӯзор ила ҳар кунжи боғда,
Айш этки, бас ғанимат эрур ғарраи шабоб.

Бир-бир варақ мутолаа қилди Гадо борин,
Девони кўрк ичинда сени топти интиҳоб.

Дилраболик фаннида соҳибқиронсен, ё ҳабиб,
Чашм ичинда нуру ҳам жисм ичра-жонсен, ё ҳабиб.

Роҳати жондур манга ул тотлу дашноминг сенинг,
Кел, иноят қилки, бас ширин забонсен, ё ҳабиб.

Васлинг учун истарам бу жони ширинимни, оҳ,
Онинг учунким, ажаб оромижонсен, ё ҳабиб.

Йўқтурур фикринг фақирлар ҳолидин, чунким мудом
Базми айшу ком ичинда комронсен, ё ҳабиб.

Шаккар эрнинг хижлатиндин шишаға кирди набот,
Шайа лиллаҳким, ажаб ширин даҳонсен, ё ҳабиб.

Ҳусни алфозинг эшитгач жон санга қурбон бўлур,
Бу иборат бирла сен ниеъмал-баёнсен, ё ҳабиб.

Масти лояъқил бўлурда фытналик ашкол ила,
Ҳосиланким, офати кавну маконсен, ё ҳабиб.

Мен сени ҳуру париға ўхшатурмен бехилоф,
Оннинг учун донмо кўздин ниҳонсен, ё ҳабиб.

Давлатингдин нетти гар васл этогин тутса Гадо,
Кўрк ичинда ҳар неча шоҳи жаҳонсен, ё ҳабиб.

Сарв қатимизга бир гузар эттинг, ажаб-ажаб,
Ногаҳ кўз учидин назар эттинг, ажаб-ажаб.

Юз кўрсотиб гунаш киби буржи камолдин,
Шоми фироқуми саҳар эттинг, ажаб-ажаб.

Ул гунча васлидин манга, эй боди атрсо,
Алтоф этиб не хуш хабар эттинг, ажаб-ажаб.

Ҳажринг қаронғусида гирифтор экокч кўнгул,
Кўнглум эвини пур шарар эттинг, ажаб-ажаб.

Хулқи карим бирла вафо одатин тутуб,
Жаврунг тариқасин дигар эттинг, ажаб-ажаб.

Ул тош бағирлу кўнглина охир ниёз ила,
Эй оҳи субҳидам, асар эттинг, ажаб-ажаб.

Мунча такаббурунг била, эй ҳусн элина шоҳ,
Бир кун Гадо била басар эттинг, ажаб-ажаб.

Эй жамолинг воҳидият зотиға равшан сифот,
«Раҳматан лил-оламин» дерлар сени тўрт уммаҳот.

Машриқу мағрибни кездим, сендин ўзга кўрмадим,
Барчасиндур сен туфайли беш эмастур коинот.

Ҳалқаи зулфунг сифотини эшитиб қўйдилар,
Расми зуннору салиб аҳли фарангу сўвминот.

Арсаи ҳусн ичра шатранжи малоҳат ўйнасанг,
Ҳар неча фарзонадур, бечора бўлур шоҳи мот.

«Ҳозиқи жанноту аднин фадҳулуҳо холидин»,
Анғласанг тафсирина таҳқиқ эрур шаҳри Ҳирот.

Ваҳ не нозукдур ҳаловатлиқ дудоқингким, букун
Инфиолиндин кирибтур шишаға Мисрий набот.

Бу Гадо сори не бўлғай хосса индаллоҳ учун,
Гар иноят кўзи бирла қилсангиз бир илтифот.

Эй малоҳат бобида боштин аёқ оби ҳаёт,
Сенсизин, валлоҳ, манга айни мамот эрур — ҳаёт,

Рашки боғи жаннат эрмиш, билмадук қадрин, дариг,
Шайа лиллоҳ Хиёвону ҳаббазо, шаҳри Ҳирот.

Ул маротибға етибмен ишқинг истиғносидин-
Ким, менинг кўзумга бир хасча кўрунмас коинот.

Ҳар нечаким бастаи банди балодурмен, вале,
Бордур умидимки, бир кун топқамен ғамдин нажот,

Сунбулу гул бутгусидур тупроғимдин бегумон,
Зулфу юзунг ҳасратинда чунки қилғумдир вафот.

Ул шамойилға муқайяд бўлмасун, нетсун киши-
Ким, кўнгул олмоқ учун ҳуснунгда эрур юз жиҳот.

Мен Гадоий хастани бори согингин кеч-кеч,
Гар муяссар бўлмаса сўрмоқ, азизим, бот-бот.

Лабингдек оби ҳайвон, ҳай не нисбат,
Тишингтек оби ҳайвон¹ ҳай не нисбат.

Қуёшга яъни нисбат қилмиш ўлсам,
Сени, эй шоҳи хўбон, ҳай не нисбат.

Саҳи сарви қадинг бирла тент ўлғай
Ниҳоли боғи ризвон, ҳай не нисбат.

Бу кўнглум ишқида, ҳошоки, бўлғай,
Жафо бирла пушаймон, ҳай не нисбат.

Лабингдур, хаста кўнглумнунг давоси,
Бу дарда ўзга дармон, ҳай не нисбат.

Маозаллаҳки, ширинлиқ талашқай,
Набот эрнинг била жон, ҳай не нисбат.

Гадо кўнглинда, тор оғзингдин ўзга,
Топилғай зарра армон, ҳай не нисбат.

Ҳусн ичинда бир сенингтек дилрабо бўлғайму ҳеч?
Ишқ элига доғи мендек мубғало бўлғайму ҳеч?

Ё раб, ул лаъли лабингдинким, эрур тафриҳи руҳ,
Бу менинг дардимга уммиди даво бўлғайму ҳеч?

Илтифот этмай рақиб асру қилур бегоналик,
Ул ўлумлук бизга бир (к)ун ошно бўлғайму ҳеч?

¹ Оби ҳайвон ўрнида дурри маржон бўлса маънога тўғри келади. (Э. А.)

Даст бермас чун ёвуқдин ҳосид илгиндин салом,
Кўз етар ердин, ҳабибим, марҳабо бўлғайму ҳеч?

Асру бепарволиғингни ҳадтин ошурдунг манга,
Илтифотинг ул бурунқитек яна бўлғайму ҳеч?

Иштиёқу дарду ҳасрат бирла мундоқ хору зор,
Остонингдин йироқ ўлсам раво бўлғайму ҳеч?

Гарчи йўқтур кўрк ичинда сен бекин султон, бегим,
Барру баҳр ичра менингтеқ бир Гадо бўлғайму ҳеч?

Муждан васлинг кетурди тун кеча пайки сабуҳ,
Мақдаминдин топди жон юз минг туман барги футуҳ.

Ой юзунг васфинда не тақриб эрур сўз сўзламак-
Ким, қуёш моҳиятини ҳожат эрмастур шуруҳ.

Сунбулунг тутқунча не жавру жафоқим чекмадим,
Сабри Айюб эттим, аммо топтим охир умри Нуҳ.

Зарра армон қолмағай ўлсам, тирилсам дунёда,
Бир кеча гар даст берса васлинг, эй жон, то сабуҳ.

Сендин айру бир замон мушкил тирик қолғай Гадо,
Чун анга доим зулол эрнингдин эрур қувти руҳ.

Гар даст берса хуш мутрибедур алассабоҳ,
Маҳбуби гульузор ила райҳон ичинда роҳ.

Лаълинг ҳаёти гарчи равон бахш эрур, вале,
Жон сайд этар муояна бу лутфи истилоҳ.

Бўйунгда ул менум қаро қоним дурур, бегим,
Мушкин салосилики кўрунур санга вушоҳ.

Инсофа кел, не бўлди қадду қоматин кўруб,
Баҳри худой хожа, муаззин мену салоҳ.

Бир лаҳза гар дам урса Гадо сенсиз, эй санам,
Сувдек эшикинг итина бўлсун қони мубоҳ.

Кўрмадим ҳечким жаҳонда офати жон, шўҳ-шўҳ,
Ўзи кофир, сўзи шаккар, кўзи фаттон шўҳ-шўҳ.

Воқиф эрмас зарраи ислому иймондин магар,
Ул сенинг жоду қароқингким қилур қон шўҳ-шўҳ.

Наййири аъзам эрур чўлпон ила қилгон қирон,
Ул буноғўш узра андоқ дурри галтон шўҳ-шўҳ.

Муъжизоти ҳусн ила ҳар дам Калимуллоҳдек,
Жон черикини қирар ул зулфи суъбон шўҳ-шўҳ.

То тирикдур сендин ўзга қилмағай ҳаргиз Гадо,
Эй юзи гул, қомати сарви хиромон шўҳ-шўҳ.

Эй наиму нози оламдин манга дилдор умид,
Дилраболарнинг ичинда жонума дийдор умид.

Бок эмасдур барча эл гар бизга ағёр ўлсалар,
Жумлаи зарроти оламдин сен-ўқсен, ёр умид.

Расм эрур бемора бермак ҳар не кўнгли орзулар,
Хаста кўнглумга эрур ул лаъли шаккарбор умид.

Музтариб бўлуб, паришонлиқдин ўзга кўрмади,
Кимки тутса мен бикин ул зулфи анбарбор умид.

Мултафит бўлмай, бегим, ҳар нечаким кўрсангиз,
Мен Гадога ҳазратингда бордурур бисъёр умид.

Ўлгали еттим қаду оғзинг гаминдин, оҳ умид,
Бу менинг жонимга раҳм эт ҳасбатан лиллоҳ, умид.

Кўргуз ул субҳи саодаттек жамолингни манга-
Ким, бўлибмен водийи ҳажрингда бас гумроҳ, умид.

Шаксинин зулфунг киби кўнглум паришон бўлғуси,
Гар менинг дарди дилимдин бўлғасен огоҳ, умид.

Не балолиғ ҳасрату армон била борғум дурур,
Гар мен ўлсам ой юзунгни кўрмайин ногоҳ, умид.

Ҳар қачонким айшу ишрат пардасин соз айласанг,
Ўз бошинг учун соғингайсен мени гаҳ-гоҳ, умид.

Чунки айрилдим сенингдек дилрабодин, ўлганим
Яхшироқтур бу тирикликтин манга, валлоҳ, умид.

Бу Гадо қул не мурувватларки сендин кўрмади,
Ул камоли лутфу эҳсонингга шайа лиллоҳ, умид.

Яна бегонасен, бори нечукдур?
Вафодин ёнасен, бори нечукдур?

Қилиб шарт аввалу охир пушаймон,
Сўзунгдин тонасен, бори нечукдур?

Вафо худ йўқ, вале жавру жафоға
Басе мардонасен, бори нечукдур?

Рақиблардин ҳаросон эрдинг аввал,
Яна бегонасен, бори нечукдур?

Гадони шунча ақлу фаҳми бирла,
Дединг: «Девонасен», бори нечукдур?

Ул зулфи ҳалқа-ҳалқаки, пур печу тоб эрур,
Сунбулдур аргувон уза, ё мушки ноб эрур.

Ҳар кунда эҳтироминг учун ерга бош қўяр,
Кўктин диловарики, оти офтоб эрур.

Ул қатра-қатра тоби арақ оразинг уза,
Шабнамму дур гул узра ва ёхуд гулоб эрур.

Қилмас тараҳҳуму оҳу фиғонимға наргисинг,
Ноз уйқусинда ваҳ не бало масти хоб эрур.

Боқмас дағи кўнгулга қошинг бир кўз учидин,
Етти не бўлди ҳар неча олижаноб эрур.

Лаълинг майини кўрса ўзиндин кетар киши,
Топмас хирадким, ул не мураввақ шароб эрур.

Ҳижрон ўтиға ўртадилар жон ила кўнгул,
Мискин Гадоға бу не қиёмат азоб эрур.

Кўзунгким дам-бадам юз минг туман турлук қирон айлар,
Қомуқ зарроти оламни ўзитек нотавон айлар.

Магар топқай нишони ногаҳон лаълингнинг оллинда,
Кўзум ёш элчисини ҳар дамда юз сори равон айлар.

Ажаб айёри пурфандур сенинг жоду қароқингким,
Замоне юз кўнгул берур, замоне қасди жон айлар.

Менинг бу ўтлуқ оҳимдин фалакнинг бағри сув бўлди,
Демассен бориким, бу не фарёду фиғон айлар.

Мунаввар талъатинг, эй жон, ниқоби зулф аросинда,
Қуёшдурким ўзига мушки тардин соябон айлар.

Кўзунг гар бир қиё боқса халойиқни қирар гамзанг,
Мусулмонлиқдин эрмас, буки ноҳақ мунча қон айлар.

Кўзунг ул қоши ёсиндин қачонким ўқ отар бўлса,
Қомуқ хокилариндин бу Гадони-ўқ нишон айлар.

Дудоқинг кўнглума мақсуди жондур,
Қароқинг фитнаи охир замондур.

Уромунг ити бирла эътиқодим,
Не ҳожат шарҳ чун элга аёнду.

Нечаким бўлса тақсирим фаровон,
Сенинг лутфунг, афаллоҳ, беш азондур.

Муборак мақдамингнинг узри учун,
Не дейдурсиз, бегим, жон дармиёнду.

Агар ёр ўзга қилса они билмон,
Биҳамдиллаҳ, Гадо, бори ҳамондур.

Улгурур бизни гам, эй оромижон, андоқ дурур,
Раҳм қилмассен манга, номехрибон, андоқ дурур.

Хор ўлуб ҳижронғау тугалдук юзунгнунг шавқидин,
Гунчатеқ бўлди бу бағрим тўла қон андоқ дурур.

Нолаи зоримни эшитиб, демассен доғи бир-
Ким, недундур ушбу фарёду фиғон андоқ дурур.

Бу кўнгул мулкин бузуб, ҳаргиз иморат қилмадинг,
Нечаким бўлсанг, бегим, соҳибқирон андоқ дурур.

Бу Гадокимдур бори шукру шикоят қилғали,
Ҳар не ройинг бўлса, эй жони жаҳон, андоқ дурур.

Кўнглум олиб сақламассен, ёр мундоқму бўлур,
Эй кўзи кофир, сочи зуннор, мундоқму бўлур.

Ул тор оғзинг ҳар қачонким ноз ила сўз бошласа
Бир балодур ҳосилан, гуфтор мундоқму бўлур.

Бу юруш бирла қиёматлар қўпординг дунёда
Эй пари юзлук бегим, рафтор мундоқму бўлур.

Ўз хатосиндин агар лоф урса зулфунг бирла мушк,
Чин эмастур бу хито, тотор мундоқму бўлур.

Бир сучук сўз бирла ўлтурдунг Гадони оқибат,
Эй жафочи шўхи ширинкор, мундоқму бўлур.

Эй бу шаклу шева бирла фитнаи даври қамар,
Тальятингдин машриқу мағриб букун пур шўру шар.

Ҳалқа-ҳалқа анбарин зулфунгни сол юз узраким,
Хуш ярошур сунбули сероб ила гул барги тар.

Руҳи мутлақ бўлдию, топти ҳаёти жовидон,
Кимки қучти бир кеча сендек парини то саҳар.

Бовужуди лутф гуфтору набот эрнинг, бегим-
Ким, бўлуру қанду не бўлғай дунёда шаҳду шакар.

Гар рақиби шум қадринг билмади, маъзур эрур,
Хисрави сайёралар қадрин не билсун бебасар.

Уртадур ҳардам Гадони ҳажр ўти ийманмайин,
Зинҳор, эй жон, менинг бу ўтлуқ оҳимдин ҳазар.

Оллоҳ, (оллоҳ,) бу пари ё ҳур, ё инсон эрур,
Бу не шакл, кўзу қошу ғамзан фаттон эрур.

Ваҳ, не зебо қадду хадду, бу не зебо зулфу хол,
Аҳсануллоҳуалоким, бас ажойиб жон эрур.

Барги насриндур бу билмон сунбули тардин ниқоб,
Ё саводи куфр ичинда партави иймон эрур.

Бу не лутфу ҳусну хулқу бокамоледурким, эл.
Ҳар неча васф этсалар алҳаққи, сад чандон эрур.

Гарчи мушкил ҳолатидур элга жон бағишламоқ,
Ул Масиҳ анфосилиқ бегимга хуш осон эрур.

Жумлаи шаҳзодалар соҳибқирондурлар, вале,
Барчасининг обрўйи шоҳ¹..... эрур.

Бор умидимким, ўз алтофи била бағишлағай,
Бу Гадо журминки, бас соҳибқирон султон эрур.

Сунбул сочингни эл ила гулбарги тар қучар,
Хорут эрурки, сиҳр ила қурси қамар қучар.

Гултек танингни кўргали мунглуғ мену сочинг,
Давлатла қулки ҳар кеча хуш то саҳар қучар.

Эрнинг наботи узра, бегим, хати хизрфом
Тўти дурурки, қанд ила шаҳду шакар қучар.

Эй гул, ҳадингни бил, дағи лоф урма, чун сени,
Хар қайдаким йўлуқса сабо хуш тутар қучар.

Сиймдек сақоқинга ўладурменки нозибўй,
Ҳар дам ноғу кўнгул тилагандек ўпар қучар.

Лаълинг била тишингни чу кўрдум, равон дедим:
«Дуржи ақиқ кўрки на дуру гуҳар қучар».

Охир Гадони тутқусидур инчка оғруғи,
Бу ғуссадинки, инчка белини камар қучар.

Ғам иликиндин нечақим оҳимиз бор,
Не ғам бўлсун, сенингтеқ шоҳимиз бор.

¹ Қўлёзмада сўз тушиб қолган (Э. А.)

Бу ҳижрон водисинда йўқ хатарким,
Хаёлингдин, бегим, ҳамроҳимиз бор.

Керакмас тонглоғи фирдавсу ризвон,
Сенингдек чун, бегим, дилхоҳимиз бор.

Не ҳожат гашти боғу бўстонким,
Жамолингдек тафарружгоҳимиз бор.

Гадоға фарз эрур султондин эҳсон,
Не дерсиз, сизга шайа лиллоҳимиз бор.

Ҳар бир қиё боқорда кўзунг юз қирон қилур,
Кўнглаум элини гонат этиб, қасди жон қилур.

Бағрим қонини оқизадур кўз йўлиндин, оҳ,
Ноҳақ ноғу бу кўнгли қаро мунча қон қилур.

Ул сунбулунг чу барги гул узра тушар, мени
Бемор наргисинг киби бас нотаваон қилур.

Ғамзанг қачонки қош ёсидин новаке отар,
Хокийларинг ичинда мени-ўқ нишон қилур.

Гарчи Гадо насиби, бегим, заҳри ҳажр эрур,
Лаълинг соғинса кўрки, на шаккар фишон қилур.

Маснади кўрк узра лойиқ шоҳ сенсен ихтиёр,
Жони шириндек манга дилхоҳ сенсен ихтиёр.

Гарчиким дунё ичинда ҳусн эли бисёр эрур,
Барчасидин кўнглума, валлоҳ, сенсен ихтиёр.

Ногаҳон қонингни тўккумдур қаро ерга, дединг,
Ҳар қачон тўксанг гаҳу беғоҳ сенсен ихтиёр.

Гар қаро кўзлар бир оқ эвга кириб ўлтурсалар,
Барчадин, эй фитнаи хиргоҳ, сенсен ихтиёр.

Гар халос этсанг Гадони ҳажрнинг зулмотидин,
Лутф сендиндур нидойи моҳ, сенсен ихтиёр.

Ғаминг бағримни қон қилди, бегим, ғамхор андоқдур,
Эритти хаста жонимни, аё дилдор, андоқдур.

Бу турлук шевалик кўз бирла зулфу орази зебо,
Қайси жайрон, қайси сунбул, қайси гулнор андоқдур.

Мени тиргуз янги боштин ва ёхуд бир йўли ўлтур,
Неким ройингдур, эй ҳури пари рухсор, андоқдур.

Бу не инсоф эрур бори худо учунки, қилгайсен,
Азизим, юз жафо бирла Гадони хор андоқдур.

Ул кишинингким сенингдек бир париваш ёри бор,
Фикри йўқтур гар жаҳонда юз туман ағёри бор.

Кимки кўргузса Халилуллоҳдек исботи қадам,
Ут ичинда сунбулу райҳон дағи гулзори бор.

Топти умри жовидон ҳақдин, зиҳи соҳиб камол,
Ул саодатлиғки сендек меҳрибон дилдори бор.

Ҳиммат эли бирла васлинг этакини тутқали,
Гарчи етмас зўрум, аммо нола бирла зори бор.

Ғоҳи-ғоҳи гар бөрүр бўлсам Гадолиғ қилғали,
Ит киби жорлар рақибинг эшикитин нори бор.

Ҳар кеча зулфунг хаёлики, бу кўнглумга тушар,
Мен билурмен доғи бу кўнглумки мендин не кечар.

Хаста жонимга суюрғабтур азалдин, ҳосилан,
Ғуссау дарду балоу фитнаи даври қамар.

Мен ўлар ҳолаттаю сен ноз ила мағрури ҳусн,
Бу не истиғно бўлур, эй ўз қулиндин беҳабар.

Сен париваш ҳурни кўргаймуменким бир кеча,
Жони ширинтек қучуб, ўпуб ўюсам то саҳар.

Гарчи йўқ ерда тилар жон ул тор оғиздин закот,
Бу Гадоға мунча аччиғланма, эй кони шакар.

Эй сочлари сунбул, юзи гул, бўйи санавбар,
Ширин дудоқинг қулларидур шаҳд ила шақкар.

Бу хаста кўнгул ҳолина ҳеч марҳаматинг йўқ,
Фикринг недур, эй гамзаси жоду, кўзи кофар,

Аҳдеки кўнгул зулфунг ила боғлади жоним,
Валлоҳки, дигар бўлғуси йўқ то дами маҳшар.

Сарчашмай ҳайвон чу тор оғзинг дурур, эй жон,
Беҳуда эмиш ул талаби Хизру Скандар.

То кўрди сени маснади кўрк узра яроқлиқ,
Қул бўлди санга рағбат ила хисрави ховар.

Эй хаста кўнгул, чора недур, чунки азалдин
Дарду гам эмуш жони ҳазинингга муқаддар.

Кимдин тиласун хаста Гадо ҳусн закотин,
Сенсен чу букун кишвари ҳусн ичра тавонгар.

Ез фасли боғ агарчи равзаи ризвон эрур,
Сенсиз, эй ҳури пари пайкар, манга зиндон эрур.

Гар муяссар бўлмаса гултек юзунг назвораси,
Гулшани фирдавс, валлоҳ, кулбаи аҳзон эрур.

Найлайин гашти чаманниким, манга зулфу юзунг,
Сунбули сероби нобу гунчай хандон эрур.

Яъни наргис лофи ҳусн урмиш кўзунгнунг қошида,
Ҳай, не нисбат бу сўз онинг ҳаққида бўҳтон эрур.

Не ажаб жонсен, бегимким, оразингнинг онлида,
Барча хўбларнинг жамоли сурати бежон эрур.

Лутф ила жонга ҳаёти жовидон бағишлади,
Ул тор огзингким, биайниҳ чашмаи ҳайвон эрур.

Хотирингдин кечмасун, яъни зикр қилди Гадо-
Ким, бу жон боринча кўнглум барҳамон паймон эрур.

Лабинг бирла шакарбори недайдур,
Сўзунг бирла дурабори недайдур.

Не истиҳқоқ ила бўлди муориз
Юзунг бирла қамар бори недайдур.

Мусалсал анбарин зулфунг қошинда
Қарориб мушки тар бори недайдур.

Қуёш тенг тутмиш ўзин ой юзунгга,
Ушул бепою сар бори недайдур.

Кўзунгга ўхшатур ўзини наргис,
Ҳаёсиз бебасар бори недайдур.

Белинг рамзина етмас ақлу идрок,
Бу маънидин камар бори недайдур.

Рақиб айтур Гадо ўлтургулуктур,
Фузули бежигар бори недайдур.

Эй жамолинг партавиндин мунфаил шамсу қамар,
Кўзларингнинг фитнасиндин олами пур шўру шар.

Эй даригоким, дудоқинг ҳасратиндин қолмади,
Бу тани бемор ичинда заррае жондин асар.

Тенгрилик учун, менинг бу хаста кўнглум ҳолина,
Лутф этиб қилсанг не бўлғай кўз учиндин бир назар.

Ҳиндуви зулфунг мени кофир дединг, деб тўлғонур,
Чин эмасму, эй кўзи куффори Хайбардин баттар.

Ҳар қачон эрнинг рамузиндин сўрар бўлса кўнгул,
Ноз ила ғамзанг хаёли айтур они ким топар.

Аввало ўз жонидин мендек илик ювса керак,
Ул қони тўлғонки, сентек офати жонни севар.

Оқибат мискин Гадо юз ҳасрату андуҳ ила
Ул тор оғзинг шавқидин бўлди адам, сўз мухтасар.

Яна ёз бўлди, кўкорди бўстону боғлар,
Лоладек бағримда бўлди тоза эски доғлар.

Ера бўлуб эмди қон ютсун кўнгул ҳасрат била,
Билмаган учун висолинг қадрини ул чоғлар.

Ҳар замонеким соғиндим кўзларинг яғмосидин,
Кўнглум иқлиминда тушти юз туман булғоғлар.

Ишқидин ҳосид мени гар манъ этар маъзур эрур,
Ори билмаслар чу Мажнун дарди ҳолин соғлар.

Эй Гадо, ҳижрон ўтидурким анингки тобидин,
Зарра-зарра бағри қон бўлуб эригай тоғлар.

Галъатинг ҳусну жамол авжинда равшан моҳ эрур,
Соябони сунбулунг юз узра зиллуллоҳ эрур.

Кўр на ҳасратлар муяссар бўлди ҳажрингдин манга,
Бода меҳнат, нуқл дарду ғам, надимим оҳ эрур.

Ҳар балоу ғамки, ҳижрон илгидин тортар муҳиб,
Ул балолардин не ғамдур, гар ҳабиб огоҳ эрур.

Ой юзунгни лутф этуб кўргуз худо учун манга-
Ким, бу кўнглум зулмати ҳажрингда бас гумроҳ эрур,

Гарчи зулфунг васфида бўлди Гадо сўзи тавил,
Найласунким, васл этокиндин али кўтоҳ эрур.

Е раб, не ажаб жонсен, аё зоти мутаҳҳар-
Ким, лутф ила сен боштин аёқ руҳи мусаввар.

Қассоми азал ҳусну латофат улашурда
Анвои латофатни санга қилди муқаррар.

Ҳар гаҳ юрусанг ноз ила жонимга тегарлар,
Ул қомати раъно била ул зулфи муанбар.

Кўрсам юзу эрнингни недин ҳасратим ортар,
Савдо маразина чу ярошур гулу шаккар.

Ул мартабага етти фироқингда ишимким,
Жонимга меннинг раҳм этадур кофири Хайбар.

Елбордим анингдек бу саҳар ҳажр элидинким,
Уртанди бу оҳим ўтидин торами ахзар.

Ҳақдин бу Гадо топқай эди умри дубора,
Васлинг анга гар бўлса эди ёна муяссар.

Жамолинг авжи ҳусн узра магар хуршиди анвардур-
Ким, онинг партавиндин жумлайи олам мунаввардур.

Бу турлук лутфу исботи малоҳатлар санга ҳаққо,
Азалдин кўрк иқлиминда султонлиқ муқаррардур.

Агар ҳуру пари бўлса манга соқий, майи софий
Керакмас сеисизин, валлоҳ, агарким оби кавсардур.

Мени булбул мисллик сайратур юз минг наво бирла,
Жамолингким камоли лутф ила гулзора менгзардур.

Жаҳонда топмади тийби шамим мушку аңбардин,
Насими сунбулунгдин то димоғи жон муаттардур.

Менинг қон ёшлу кўзум то жамолингдин йироқ ўлди,
Кўнгулнинг эвида, эй жон, юзунг нақши мусаввардур.

Гадо чун дарду ҳасратта жонин берди, мазорини
Келиб бир кун тавоф айла, бегим, ҳажжи акбардур.

Ҳар нечаким фурқат оғуси мени зор ўлтурур,
Жони ширин дармиёндур, чунки дилдор ўлтурур.

Муъжизи Исо каломингнинг баёнидур деди,
Эй мусулмонлар, мени ул лутфи гуфтор ўлтурур.

Жаври ёру ғуссаи даврон на битмас ким анга,
Бир сари таъну маломат бирла ағёр ўлтурур.

Бахту толиъ кўр таолаллоҳ қазодинким манга,
Ёр агар раҳм этса ногаҳ чархи ғаддор ўлтурур.

Эй ёронлар, кимга айтай мен бу сўзаниким, мени
Бевафолардек ўшул ёри вафодор ўлтурур.

Давлати васлингни бир кун топқай эрдим сабр ила,
Найлайнким саъй этиб ҳижрон мени зор ўлтурур.

Лутф этиб мискин Гадони чун ўзи қилди азиз,
Бас не бўлдиким яна мундоқ ани хор ўлтурур.

Бўстонки латофатта парихона кўрунур,
Сенсиз манга бир манзили вайрона кўрунур.

Бас мушкил эрур бу мангаким, дарди дилимни,
Ҳар неча битисам, санга афсона кўрунур.

Бир-бир босиб, эй сарви хиромон, юрурунда
Бўйинг солишинг асру зарифона кўрунур.

Лояъқил ўлур мен киби гар кўрса жамолинг,
Носиҳки, баса оқилу фарзона кўрунур.

То севди Гадо меҳр ила сен моҳлиқони,
Зарроти жаҳон кўзида бегона кўрунур.

Оллоҳу акбар, ушбу не зебо жамол эрур-
Ким, ҳусн ичинда мазҳари лутфу камол эрур.

Ул нуқтаким, хат ичра тушубтур ақиқ уза,
Хизру Масиҳ ҳамдами гўё Билол эрур.

Ўлгунча ул вафо-ю муҳаббатни, яъниким,
Мен ўзга қилсам ушбу худ амри маҳол эрур.

Сендин не ёшурай, сувсамишдур кўнгул, баса
Лаълинг учунки, манбаи оби зулол эрур.

Андин жафо била кесамон кўнглум, эй рақиб,
Валлоҳ, санга бу фосиду ботил хаёл эрур.

Ийманмайин фироқ ўтида бу жафо била,
Куйдурмагин мени, бегим, охири вубол эрур.

Мискин Гадони меҳнату дарду азобда,
Ҳижрон дамо-дам ўлтурадур, бу не ҳол эрур.

Хар қачон лаълинг табассум қилса шаккар сочилур,
Чун такаллумдин дам урса дурру гавҳар сочилур.

Ғолибо сен сунбулунгни торадинг, эй жон, букун-
Ким, насими субҳидамдин анбари тар сочилур.

Ой юзунгнунг ҳасратинда ҳар кеча тонгға дегин.
Кўзларимнинг ёшидин ер узра ахтар сочилур.

Ғояти аъло маротибдин дурурким, ҳар саҳар,
Мақдамингда гунбади афлокдин зар сочилур.

Бу Гадо ҳасрат била кўз маъданидин дам-бадам
Лаълинг учун ҳар қаён ёқути аҳмар сочилур.

Эй сақоқинг ҳусн ичинда сарв уза ширин самар,
Вей янгоқинг ҳусн бўстонинда доғи гулбарги тар.

Ғар қуёш эрмас жамолинг кўркнинг афлокида,
Бас нединдурким йироқдин доғи боқсам кўз қамар.

Қилча белингдаин камар айтурки, турфи боғлайин,
Кўрки, йўқ ерда не маъни хаёл айлар камар.

Ҳусн давронин ғанимат тут, вафо қил ошиқа,
Эй бегимким, кўз юмуб очқунча бу даврон кечар.

Иштиёқу дарду ҳасрат бирла мундоқ кетганим,
Бир сақардур, валлоҳ, эй ороми жон, йўқким сафар.

Қолди кўнглум зулфи пуртобингда мендин ёдгор,
Ул азиз аҳволидин зинҳор бўлғил бохабар.

Тинмайин ҳар дам-бадам мискин Гадонинг кўзидин,
Икки лаълинг ҳасратиндин кўр на турлук қон оқар.

Сийратингда, дилбаро, давлат нишони кўрнадур,
Суратингда доғи анвои маоний кўрнадур.

Қошинг анлинда ажойиб кавкаби туғмиш кўзунг-
Ким, ҳар ойнинг бошида икки қирони кўрнадур.

Фурқатинг йўлинда лаълинг ёди бирла ошиқа
Меҳнат оғуси шароби арғувоний кўрнадур.

Истамас кўнглум Хизр сарчашмасини, чун манга
Бир дами васлинг ҳаёти оби ҳайвони кўрнадур.

Бульжаб устоди комилдур қароқинг жодуси-
Ким, кўзумга фитнаи охир замони кўрнадур.

Беш кун фурсат ганимат тут бу дори дунёда,
Айш-ишрат қил, бегимким, асру фоний кўрнадур.

Рухи қудсийдур Гадонинг сўзи гўёким тамом,
Файзи анфоси каломуллоҳ баёни кўрнадур.

Эй жамолинг сурату маънида хуррам навбаҳор,
Анбар огин сунбулунгдин мунфаил мушки татор.

Ул ҳаловатлиқ зулол эрнинг рамузин фаҳм этиб,
Бош олиб зулматга кирди оби ҳайвон шармсор.

Майл қилгай деб хаёли қоматинг, эй сарви ноз,
Юз сари жорий қилибмен кўзларимдин жўйбор.

Оху вовайло, доғи юз минг туман дарду дариг-
Ким, жамолинг ҳасратиндин ўлдум, эй жон ихтиёр.

Тушмасун, ё раб, нечаким бўлса Хайбар кофири,
Душманинг, эй дўст, мендек ҳажр элига хору зор.

Алвидо эттию кетти мендин орому шикиб,
Сенсизин амри маҳол эрмиш, бегим, сабру қарор.

Бир йўли мискин Гадо аҳволин абтар қилдилар,
Дарди ҳижрону жофойи чарху жаври рўзгор.

Бўлғали сендин жудо нокомдин жон ихтиёр,
Хоксор этти мени бир йўли жаври рўзгор.

Эй латофат бўстониинг гули, бординг доғи,
Едгоринг қолди бағрим ичра хорхор.

Фурқатингнинг давлатиндин менда асбоби тараб:
Гуссау дарду балоу ранжу меҳнат бори бор.

Голибо, ул зулфи анбар бордин қилди кадар-
Ким, абир омиз ўтарсен, эй насими мушқбор.

Мен бори мунда гамингдин асру хору хастамен,
Сўйлагилким, сен нечуксен анда, эй зебо нигор.

Оху вовайлоким, асру поймол этти мени,
Меҳнату гурбат доғи жаври фироқу дарди ёр.

Васл чоғи мақдамингда ўлмаган журми учун
Қул Гадо эрур хаёлинг онлида бас шармсор.

Гамдин ўзга, дилбаро, ишқингда тавфирим недур,
Ултурур ҳижрон, мени билмонки, тадбирим недур.

Бир йўли, эй жон, иноят кўзидин солдинг мени,
Не ёзуқ қилдим, не бўлди, нетти, тақсирим недур.

Қилча жонимға агар кор этмади дардинг сенинг,
Бас бу фарёду фиғону оҳи шабгирим недур.

Мундин ортуқким қаро зулфина иқрор айладим,
Эй мусулмонлар, худой учунки, такфирим недур.

Бир менингтеқ ёна қаттиқ жонлиғ одам бўлмағай,
Тийнатим, ё раб, нединдур, асли тахмирим недур.

Бу менинг кўнглумни девона қилан кимдур дедим,
Зулфина қилди ишоратким, бу занжирим недур.

Чун сенинг лутфунг ўқумас бу кўнгул мазмунини,
Нуги мужгондин юз узра бас бу таҳририм недур.

Билмадим аввал чу васлинг қадрин, эй зебо нигор,
Ложарам охир фиरोқ илгина туштум хору зор.

Етмас илгим чун висолинг этагина, кошки,
Қилғай эрди гум мени ер юзидин парвардигор.

Кофири Хайбар менинг бу ҳолима раҳм айлағай,
Шамман гар қилсам ўз дарди дилимдин ошкор.

Юрагимни ёрди ҳижронинг жафо тиғи била,
Марҳами охир не бўлди, нетти бирдам ёра—ёра.

Сендин айру, эй латофат бўстонининг гули,
Бағри санчар дамо-дам ғам туман минг хорхор.

Лавҳашаллоҳ, аввал замон васлу айёми тараб.
Ҳаббазо, ул айшу завқу нозу нўшу гирудор.

Тийнатим ғам суйи бирла гўйё тахмир эмиш-
Ким, бу мунча дардни қилди ўзумга ихтиёр.

Эй пари юзлук санам, сен ҳурдин айрилғали,
Не жафоким қилмади жонимға жаври рўзгор.

Нечаким сендин зарураттин йироқ ўлсам, бегим,
Иштиёқинг дардидур жон ичра, валлоҳ, ёдгор.

Ул ғамза ўқи нечаки жонға жафо қилур,
Кўнглум қушини, кўрки, ҳам улён ҳаво қилур.

Болосини кичиклигида кўргач англадим-
Ким, оқибат бу жонума бир кун бало қилур.

Сунбул сочи насимини ҳар ёна элтадур,
Турлук жафо кўрунги, ҳақимда сабо қилур.

Дардингни ҳар табиба дема, сабр қилки, ҳақ
Доруш-шифойи ғайбдин охир даво қилур.

Дилбар жафоу жаврини чекмак керак-
Ким, оқибат тараҳҳум этиб, бир вафо қилур.

Мағрур бўлма зоҳиди худбинки, бениёз
Ошиқ ниёзу ҳожатини ҳам раво қилур.

Шукр айла, шиква яхши-ёмондин недур, Гадо,
Таҳқиқ эрур, чу ҳар неки қилса, худо қилур.

Лаъли серобингдек, эй жон, оби замзамми бўлур?
Яъни кавсар суйи бирла тонги шабнамми бўлур?

Ақл сиғмас ишқ уйинаким, харими хос эрур,
«Ли мааллоҳ» кўйида Жибрил маҳрамми бўлур?

Ҳар қуше анқо дегулдур, ҳар башар инсон эмас,
Кимсаким, оти Броҳим ўлса Адҳамми бўлур?

Эй кўнгул, ҳар нечаким, жонингга тегди дарду ғам,
Не бушар, мардона бўл, дилбар ғами ғамми бўлур?

Ушбу йўлда қон ютуб, собит қадам бўлмоқ керак,
Журъае ичган киши бу жомдин Жамми бўлур?

Ул кишидинким, сафо олмас тарийқи ақлдин,
Лофи ишқ урмоқлиғ, эй носих, мусаллами бўлур?

Чашмаи нўши зулолингдин Гадоға қатрае,
Гар иноят айласанг нетти, бегим, камми бўлур?

Эй жароҳатлиқ кўнгул дардина маҳрам дарди ёр,
Вей азалдин то абад жонимга маҳрам дарди ёр.

Ишқ дарди зарраи гар кам бўлур, жоним чиқар,
Ё илоҳий, то қиёмат бўлмасун кам дарди ёр.

Топмадим ҳаргиз футуҳо ғайр-дин бу дунёда,
Гар биров охир ярар бўлса манга ҳам дарди ёр.

Хаста кўнглум ҳужрасиндин қил карам, чиққил равон-
Ким, бу жонимга мусоҳиб басдур, эй ғам дарди ёр.

Яъламуллоҳким, даво зикри сиғишмас заррае,
Токи бўлди бу Гадо кўнглинда маҳрам дарди ёр.

Дилбаро, оғзинг яъни нақши хотам кўрнадур,
Лабларингда муъжизи Исойи Маръям кўрнадур.

Гарчи машҳури жаҳондур кўзларинг фаттонлиги,
Қошларинг сарфитнау ошуби олам кўрнадур.

Лотакалуф ғамзанг ўқи токи кирди жон аро,
Кўнглума кечти бу сўзким, ёр маҳрам кўрнадур.

Аёғум йўқтур жафоу жаврни сендин, дединг,
Оллоҳ-оллоҳ, бори бу сендин баче кам кўрнадур.

Халқа-ҳалқа руҳининг сарманзилу маъвосидур,
Ул салосилким, санга зулф айни пур ғам кўрнадур.

Сендин айру тарки айшу ишрат эттимким, манга
Боғи ризвон сенсизин, валлоҳ, жаҳаннам кўрнадур.

Эшикиннга мен Гадони келмасун дер шум рақиб,
Филҳақиқат ит эмиштек, насли одам кўрнадур.

Улки жаннаттек... руҳи зебоси бор¹
Оллоҳ-оллоҳ, не қиёмат, ҳусни истиғноси бор.

Эйки, кездинг, филмасал офоқу барру баҳрни,
Қони кўргузгил манга ҳусн ичра гар ҳамтоси бор.

Қулларингдиндур ҳабашдин ўлжа тушган тўлун ой,
Тона олмас белгулук чун юзида тамғоси бор.

¹ Қўләзмада сўз тушиб қолган (Э. А.).

Анбарин зулфунг саводиндин дам урмиш мушки ноб,
Ушбу фосид фикридин билким, ёмон савдоси бор.

Лофи султонлиг тикар лобуд ул ойғаким букун,
Хисрави сайёралартек бир урус туғмоси бор.

Ганжи маҳфийдур жамолинг ул ниқоби зулф аро,
Ё магар нури тажалликим, ажаб ялдоси бор.

Булбули гўё масаллик сайрамай мискин Гадо,
Найласун, нетсун сенингтек чун гули раъноси бор.

Эй жамолинг ҳусн афлокиндағи бадри мунир,
Сурату маънида етти кишвар ичра беназир.

Ҳоли зоримға тараҳҳум фарз эрур, эй кўркабойи-
Ким, бўлубмен фурқатингда асру мискину фақир.

Бордурур кўнглумдаким, қилсам санга жон пешкаш,
Утанурмен ёнаким, асру матоедур ҳақир.

Хоки пойинг афсаримдур, тахти давлат эшикинг,
Ҳеч салотин топмади дунёда бу тожу сарир.

Эй кўнгул, тутма таваққуъ ул салосилдин нажот-
Ким, тушубсен кофири бедод илгига асир.

Сўрайин дедим лабингдинким: ноғу тўктунг қоним?
Ғамзанг айтур: сўрса бўлмас, андин эрур чун сағир.

Оразинг элинда тутти ақди зулфунгни Гадо,
Ҳалли мушкил қилса бўлур, чун сафо топти замир.

Кўнглум ҳабиб ила майу соғар ҳавас қилур,
Бу тинмағурни кўр, яна нелар ҳавас қилур.

Ўз жониға ўзи қаро қайғуни келтурур,
Ҳар ким жаҳонда зулфи муъанбар ҳавас қилур.

Жони ҳазин юзунг била эрнингни соғиниб,
Савдойилар бикин гулу шаккар ҳавас қилур.

Киприкларингни кўргали ошиқ ниёз ила,
Жониға тиғи новаку ханжар ҳавас қилур.

Ишқинг каломини ўқуғон бир қачон яна,
Дарсу вазифа, нусхау дафтар ҳавас қилур.

Билган киши бу олами фоний тариқасин,
Ўзини ожизу абтар ҳавас қилур.

Ҳар ким бу эшикта менингтеқ Гадо бўлур,
Тахти Қубоду мулки Скандар ҳавас қилур.

Ол ила кўнглумни олиб ёна бепарво бўлур,
Оллоҳ-оллоҳ, бу не нозу ҳусну истиғно бўлур.

Бу сенинг бир-бир босиб энг солишинг, эй сарвнoз,
Не қиёматлиғ хирому не бало боло бўлур.

Ҳар қачон қилса табассум лаъли дурпўшунг сенинг,
Баҳри Уммондин чиқиб луълу анга лоло бўлур.

Бу не оғиз, бу не тишдур, бу не муъжиз, бу не сиҳр-
Ким, зулоли Хизр томар ҳар қачон гўё бўлур.

Чиқма эвдин ҳар замон ошуфтау риндонаким,
Қоф то Қофи жаҳон пур шўру пур ғавғо бўлур.

Ул саводи зулф ичинда қўйдунг охир, эй кўнгул,
Суд ила сармойани, ваҳким, бу не савдо бўлур.

Раҳм этиб бир одамийлик қил Гадонинг ҳаққида
Дам-бадамдур, йўқсаким, иттин батар расво бўлур.

Эй сабо, ул ғунчаи хандонумунг ҳоли недур?
Дилбарим, умрим, умидим, жонумунг ҳоли недур?

Ул ўзи раъно, сўзи ғавғо, кўзи айни бало,
Сочлари ялдо, маҳи тобонумунг ҳоли недур?

Баҳри эҳсону мурувват, маъдани лутфу карам,
Тишлари дур, лаблари маржонумунг ҳоли недур?

Кўрклуқлар равнақи, нозук баданлар сарвари,
Ул зарофат маснадининг, хонумунг ҳоли недур?

Қайғудин доим йироқ эрди-ю шодига яқин,
Эмди билмасменким, ул султонумунг ҳоли недур?

Мунда мен бори баса расвову душман комимен,
Анда, ё раб, ул севар жононумунг ҳоли недур?

Эй хуш ул чоғларки, даҳшатсиз сўрар эрди мени,
Ҳар кишидинким: «Менинг дархонумунг ҳоли недур?»

Яна ишқ илгига бўлдум гирифтор,
Илоҳий, бу кўнгулдин тенгри безор.

Кўнгул ройинча, ё раб, олам ичра,
Неларким кўрмади бу жони бемор.

Худой учун, раво тутма, азизим-
Ки, мен мундин батаррак бўлғамен хор.

Анингтек бўлмишам ҳайрон сангоким,
Кўрунмас кўзума оламда дайёр.

Ажаб гирдоб эмишдур қулзуми ишқ,
Ёронлар сиз билинг, зинҳор-зинҳор.

Эй сенинг қулғуқ азоқингга менум жонум нисор,
Ўз бошинг учун бағишла ёзуғумни ихтиёр.

Чун мени тупроқдин кўтардинг аввал лутф ила,
Қўймағунгдур, эй азизим, ёна мундоқ хору зор.

Гар иноят айласанг кечса бўлур тақсирдин,
Ўз гуноҳини чу билди бу фақири хоксор.

Ул бурунги аҳду паймоники боғлабтур кўнгул,
Ўзга қилмоқ они, эй оромижон, не дахли бор.

Меҳнат ичра билдим эмдиким, кишига дастгир
Жоми май эрмиш, дағи зулфи гириҳгири нигор.

Ёз фасли ҳуд нидой ташхис қилғондур ҳаким-
Ким, лутф эрур бағе фасли баҳору васли ёр.

Ўзга юзга боққан учун юзунгуздин бу Гадо
Бўлғусидур то дами субҳи қиёмат шармсор.

Ушул пари на малойик сифатлу ҳур бўлур-
Ки, гар башар деса они киши қусур бўлур.

Тажаллиёти жамолу жалол қилди аён
Тулуи мазҳари ҳуснунг, бу не зуҳур бўлур.

Юзунгда қилса бўлур сунъи ҳақ мушоҳадасин,
Бу не сафо, не тароват, дағи не нур бўлур.

Ҳабиб ғайратидин бўлма, эй муҳиб, ғофил-
Ки, кўрк эли эшитиб, ҳуснина ғаюр бўлур.

Насими субҳ кетурди висол муждасин, оҳ,
Бу не фараҳ, бу не роҳат, бу не сурур бўлур.

Азим мотам эрур шум рақиб юзин кўрмак,
Бу не такаббуру не ужбу не ғурур бўлур.

Ул варду хадки вард ила сарвунг мисолидур,
Ло райба фикҳ: жаннату тўбий мисолидур.

Ҳар дам-бадам кетургучи юз фитна бошима,
Валлоҳу биллоҳ, ул қаро кўз макру олидур.

Сайрон қилон хиромлаб ушул лозазор аро,
Сайди Хўтан ва ёхуд Ирамнинг ғизолидур.

Дайр ичра хоҳи муътакиф ўл, хоҳи хонақоҳ,
Ҳар қайдадур киши ғараз онинг висолидур.

Ислом ичинда бир рақами куфр ёзгучи,
Кун гардишинда зулфи била хатту холидур.

Ийманмайин қонимни ано сутитек ичар,
Не соғунур магар атосинингки молидур.

Зулфунг хаёли эрди Гадо бошина муқим,
Қилғон бало қаро жониға шул хаёлидур.

Ширин дудоқингги, санамо, жон деса бўлур,
Чун гулшана доғи гунчай хандон деса бўлур.

Шул ғабраби сийминким, эрур оби муаллақ,
Нозуклугидин чашмаи ҳайвон деса бўлур.

Гар бор десам огзингу белингни камоҳий,
Чиндур ажаб исботию ёлғон деса бўлур.

Жавру ситаму нозу итобингни ҳақимда
Лутфу караму жуд ила эҳсон деса бўлур.

Сориг юзума қонлу ёшимнинг қатаротин
Олтун юзума лаълидин афшон деса бўлур.

Чун тушти Гадонинг элина хотами лаълинг,
Бу муъжиз ила они Сулаймон деса бўлур.

Ҳар нечаки вайрон эса кўнгли бу сўзиндин,
Ҳаққоқим, они ганжи дурафшон деса бўлур.

Ҳар нечаки сентек манга дилдор топилмас,
Мендек санга ҳам ёри вафодор топилмас.

Фаҳм этгали бу хаста кўнгул сиррини, эй жон,
Оғзинг киби бир маҳрами асрор топилмас.

Эй кўзлари чўлпон, бу қамар даврида, хаққо,
Юзунг киби бир мазҳари анвор топилмас.

Фурсатимни ғанимат тут, аё меҳр ила моҳим-
Ким, доимул-айём бу дийдор топилмас.

Юзунг сифатидур чу Гадо сўзлари доим,
Хеч қайда мунунгдек яна ашъор топилмас.

Бегим, қулға ато бўлмаса бўлмас,
Сенинг лутфунг манго бўлмаса бўлмас.

Бу турлук ҳусну лутфу шеваларға,
Санга жоним фидо бўлмаса бўлмас.

Сочинг занжирина девона кўнглум
Қарориб, мубтало бўлмаса бўлмас.

Бу ўтким солди жонга нор янгоқинг,
Зуллол эрнинг даво бўлмаса бўлмас.

Шифо учун эшикинг тупроғиндин
Кўзумга тўтиё бўлмаса бўлмас.

«Жафолар ҳадтин ошти», десам айтур:
«Латифлардин жафо бўлмаса бўлмас».

Сенингдек шоҳнинг остонасинда,
Менингдек бир Гадо бўлмаса бўлмас.

Оҳу вовайлоки, дилбар жонума раҳм айламас,
Ваъда бирла шод этар кўнглум яна раҳм айламас.

Десам, эй жон, не бало бераҳм эрур фаттон кўзунг,
Айб эмас, аини балодур, дер, бало раҳм айламас.

Ҳажр туни гар халос этса мени ғамдин ажал,
Мен ризомен жон ила, аммо қазо раҳм айламас.

Тортадур мискин кўнгул «хуббул-ватан» сорн, ва лек
Найласун, нетсунким, ул зулфи дуто раҳм айламас.

Гар фалакка етса оҳим бўлмағай чандон йироқ,
Чун мени ул кўзи чўлпон маҳлиқо раҳм айламас.

Ой юзунгдин хисрави ховар хижолатлар топар,
Ўз қулиға, кўрким, ул турки хито раҳм айламас.

Чун Гадо ҳаддини билмай севди ўз султонини,
Яъламуллоҳ, жойи улдурким, анга раҳм айламас.

Ул зулол эрнинг бор эргач, бу кўнгул жон истамас,
Бовужуди дарди ишқинг доғи дармон истамас.

Умри жовидон эрур ҳақдин мангаким, хотирим
Хоки пойинг бор эканда оби ҳайвон истамас.

Боғи ризвон ичра кўнглум сенсиз, эй рашки пари,
Ҳурларнинг суҳбатин не чин, не ёлгон истамас.

Булъажаб ганжи дурур хайли хаёлинг, эй санам-
Ким, бу кўнглум гўшасиндин ўзга вайрон истамас,

Эшикинг тупроқида ер топқали пири Гадо,
Тожи Афридун била тахти Сулаймон истамас.

Эй хаёлинг ғам кунинда кўнглума фарёдрас,
Бордингу жон ичра қолди ёдгоринг оху бас.

Байтул аҳзони фироқингда топилмайдур манга,
Нолау афгондин ўзга ҳамнишину ҳамнафас.

Сунбулунг ялдосида ҳар нечаким кирди кўнгул,
Кўрмади жоду қароқингдек ҳам ўгри, ҳам асас.

Каъбаи мақсад жамолингдур, қошинг жон қибласи,
Энгларинг хони Халиллуллоҳ, дағи холинг адас.

Барқи ғайраттин куяр жоним, худой огоҳ эрур,
Ғар шакар эрнинг сори парвоз этар бўлса мағас,

Улганимдин сўнг мазоримдин гузоре қилғасен-
Ким, ҳамин-ўқтур манга дунёда сендин мултамас.

Тарки лаззоти жаҳон қилгин, Гадоким, орифа
Беҳрак эрур юз туман тожи мурассаъдин марас.

Ой юзунг буржи латофаттин тулуъ этган қуёш,
Зарратек меҳрингга бўлди кўкда саргардон қуёш.

Тушда кўрмиш оразингни зоҳиран, бир кун яна,
Они истаб кечау кундуз юрур ҳайрон қуёш.

Ҳусн соридин на лоф урсун юзунг онлидаким,
Бир урус қулдур санга саргаштау урьён қуёш.

Ой юзунг наззорасиндин қолур эрмиш бенасиб,
Онинг учун кечқурун ҳар кунда йиғлар қон қуёш.

Кўргали бири жамолингни иликтин боз ебон.
Бўлди мажнуну юрур бепову сар ҳарён қуёш.

Боқий бўлсун давлатингким даври ҳуснунгда, бегим,
Бир тиланчидурким, юрур дарбадар даврон қуёш.

Ким ёвутур бори сентек бенавони, эй Гадо,
Ул эшиккоким, бўлолмас анга дарбон қуёш.

Бу не пурфан зулфу ҳол эрур, на фаттон кўзу қош-
Ким, кўнгул кўргач баяк ногоҳ қилди тарки ёш.

То тулуъ этти юзунг ҳусну латофат буржидин,
Зарратек меҳрингга бўлди кўкда саргардон қуёш.

Лабларингнинг машрабиндин бир оғиз сўрмоқ учун,
Юрокимни тўла қон этти кўзунг, эй бағри тош.

Киргин, эй дилбар хаёли, орада бўлғил ҳакам-
Ким, қилурлар жону кўнглум дардинг учун бас талош.

Эшикингда кеча-у кундуз танаъумлар била,
Итларинг бирла мусоҳибмен, зиҳи ҳусни маош,

Қон ютуб парварда қилди муддате кўз ёшини,
Оқибат қилди бу кўнглум сиррини оламда фош.

Эй рақиб, охир не бўлди, одамийнинг наслисен,
Ит киби мискин Гадо бирла урушгунча ярош.

Эй бегим, сенсиз тириклик бир балойи жон эмиш-
Ким, анинг дарди қошинда юз ўлум ҳайрон эмиш.

Кошки ҳаргиз муяссар бўлмагай эрди висол,
Оқибат юз дарду ҳасрат бирла чун ҳижрон эмиш.

Билмас эрдим давлати дийдорингиз қадрин бўрун,
Эмди билдимким, замони васл хуш даврон эмиш.

Ошиқеким, ёр адоқи онлида бош ўйнамас,
Лофи ишқ урмоқ анга, таҳқиқ, бас товон эмиш.

Меҳнату ранжу балоу ғуссау дарди фироқ,
Ҳар не келса хуш турур, чун тенгридин фармон эмиш.

Андаким сендин вафо тутти тамаъ мискин кўнгул,
Шаксизин билдимким, асру гўлу ҳам нодон эмиш.

Бу Гадо ёлғуз гирифтор ўлмади ҳижронғаким,
Гунбади афлок бағри доғи андин қон эмиш.

Хаста кўнглумга зулол эрнингдур жон тамаъ
Кўз учиндин бир назардур сендин, эй султон, тамаъ.

Жон учун лаълинг хаёли тушти кўнглум эвина,
Тортайин жонимни чун қилди ани меҳмон тамаъ.

Ҳар неча лутфу мурувват қилса тор оғзинг, бегим,
Ҳазратингдин бордурур бу қулға сад чандон тамаъ.

Асру бетақриб эрур сендин вафо тутмоқ умид-
Ким, паридин одамийлиқ қилмагай инсон тамаъ.

Ибтилоий меҳнату зулмат зарураттин чекар,
Кимки қилса, эй Гадо, сарчашмаи ҳайвон тамаъ.

Кому ноком эшикингдин кеттим, эй жон, алвидо,
Чун қазодин мундоқ эрмиш ҳукму фармон, алвидо.

Давлатингдин хуш кечурдум муддате умри азиз,
Ҳаббазо ул кому завқу айшу жавлон, алвидо.

Бас судоъ эрди фиғонимдин улусқа, эй бегим,
Мушкил ишни қилдим охир элга осон, алвидо.

Жўйи Навнунг суйи эрмиш оби кавсар шаксизин,
Равзан ризвон дағи Боғи Хиёвон, алвидо.

Эй дарифожим, тағофул бирла кечти мунча умр,
Билмадим қадри Шимолу Боғи Зоғон, алвидо.

Нечаким, қонимдин ичти сув ниҳоли қоматинг,
Топмадим сендин бар, эй сарви хиромон, алвидо.

Гар Гадо борди иликтин, бок эмас, сен яхши қол
Комронлиқ бирла, эй султони хўбон, алвидо.

Оҳким, туштум йироқ ул гулўзоримдин, дариф,
Топмайин жон мақсади лаъли нигоримдин, дариф.

Юроким қат-қат жафодин гунчадек қон боғлади,
Кўрмадим бир кун вафо ул навбаҳоримдин, дариф.

Водийи ҳажрингда ҳасрат бирла жон бердим, бегим,
Бўлмадинг воқиф менинг бу ҳоли зоримдин, дариф.

Ўлганимдин сўнгра ҳар бир зарраи тупроғдин,
Гар гузар қилсанг эшитгайсен мазоримдин, дариф.

Кў-бақўю дарбадар бўлди Гадо дардингдин, оҳ,
Айтқил, борики, мискин хоксоримдин, дариг.

Эй сочинг ялдо, юзунг нури тажаллидин чароғ,
Тальатинг кўрган кишига жумла оламдин фароғ.

Муддатедурким, кетибтур мендин овора кўнгул,
Бир салосилда асир эрмиш бу кун топтим сўроғ.

Хуш ярошур сунбулунг ул барги насрин устина.
Сафҳаи моҳ узра гўёким тушубтур парри зоғ.

Куйганимни беҳабар парвонадек айб этмаким,
Ул дудоқунг узра тушкан хол эрур жонимға доғ.

Бу Гадоға чун муяссардур юзунг наззораси,
Найласун азми гулистону нетар гулгашти боғ.

Оҳким ўз ихтиёримдин жудо бўлдум, дариг,
Ҳажр илигига асру мубтало бўлдум, дариг.

Билмадим чун офият чоғинда васлинг қадрини,
Ложарам мундоқ гирифтори бало бўлдум, дариг.

Юз эвуруб мулки хастийдин адамнинг кўйига,
Ул тор оғзинг сиррини истаб фано бўлдум, дариг.

Мунча айшу лаззату завқу тараб таркин қилиб,
Фурқатингда ҳамдами завқу ано бўлдум, дариг.

Зоҳиран, ёвуқ етиб келди хазони умрким,
Васл гулзориндин асру бенаво бўлдум, дариг.

Бандани зор ўлтурур ҳажринг сенинг раҳм этмайин,
Мен бу золим бирла қайдин ошно бўлдум, дариф.

Сен санамлар хонининг васлини истаб топмайин,
Кў-бақўю дарбадарлардек Гадо бўлдум, дариф.

Накҳати наврўздин бўлди машоми жон латиф,
Кетти даврони малолу келди айёми шариф.

Ёз фасли айш учун ташхис қилғондур ҳақим,
Соқийё, хуш тут майи софики, дилбардур ҳариф.

Топмадим ҳар нечаким кездим зарофат мулкани,
Сен париваш ҳурдек авлоди одамдин зариф.

Ҳусн ичинда сен ғанисен, мен фақир мустаҳиқ,
Ваҳ не бўлди қавийдин кўрса бир эҳсон заиф.

Ҳар қачон авсофи ҳуснунгни битиди бу Гадо,
Ул тор оғзинг васфина етганда бўлди йўқ радиф.

Эй ниҳоли қоматинг сарви хиромондин латиф,
Дуржи лаълингдур дағи бу жавҳари жондин латиф.

Тонг насими лутф ила ҳар нечаким жонбахш эрур,
Бўлмағай ҳаргиз, вале, пайғоми жонондин латиф.

Ҳар нечаким дурри Уммондин чиқар дурри ятим,
Кўзларимнинг ёшидур кўп дурри ғалтондин латиф.

Айни кавсардур ҳаловатлиғ зулол эрнинг манга,
Тальатингдур доғи юз минг боғи ризвондин латиф.

Қоф то Қоф жаҳон кезганда сайёраи хирад
Кўрмади шаҳри Ҳироту Боғи Зоғондин латиф.

Нечаким жаннат ҳавоси бўлса алҳақ дилкушой,
Бўлмағусидур вале Боғи Хиёвондин латиф.

Лабларинг васфинда бу Гадонинг сўзлари
Тозау серобу рангин оби ҳайвондин латиф.

Икки қошинг киби бир турфа ё йўқ,
Қилурсен раҳм бу кўнглумга ё йўқ.

Жаҳонда гарчи юз минг фитналар бор,
Фироқингдек, вале, айна бало йўқ.

Нигоро, хаста кўнглумнинг ҳақинда
Жафо кам қилма бори гар вафо йўқ.

Висолингни манга гар ҳайф кўрсанг,
Кўз учидин доғи бир марҳабо йўқ.

Кўнгулнунг дардина, эй жони ширин,
Зулол эрнингдин ўзга ҳеч даво йўқ,

Кўнгулни кимга боғлай чун жаҳонда,
Сенингдек кўрк ичинда дилрабо йўқ.

Агар сен ҳусн элининг хонидурсен,
Жаҳонда доғи мендек бир Гадо йўқ.

Ҳар кишинингким сенингтеқ бир севар жонони йўқ,
Филмасал, бир суратедурким, танинда жони йўқ.

Кимки тушти водийи ишқингда мендек оқибат,
Шаксизин ўлмактин ўзга чорау дармони йўқ.

Кимки кўрмиш бўлса бир кун ой юзунгни дунёда,
Ўлса доғи бил яқинким, заррае армони йўқ.

Кўзларингнинг фаннидин билдим чин эрмиш бу масал:
«Ҳар кишинингким кишига раҳми йўқ, иймони йўқ».

Мен Гадодин аядинг лаълинг майиндин жураёе
Ҳаргиз усрук кўрмадим кўзунг киби эҳсони йўқ.

То фалак солди мени ул кўзи ўтлуқдин йироқ,
Ёндим, ўртандим, кул ўлдум ғуссада боштин-оёқ.

Ул оғизнинг ҳасратиндин танда жоним қолмади,
Ҳосиланким, бир бало эрмиш бу дарди иштиёқ.

Шул ҳаловатким топибтур тузлуқ эриндин бу жон,
Гар унутсам ҳаққини қилсун кўзумни ул туз оқ.

Бир-бири бирла кенгошиб жонума қасд эттилар,
Дарди ёру меҳнати даврон, дағи жаври фиरोқ.

То малоҳат бобида лоф урди эриндин набот,
Кетмади қаннод элиндин, бошидин бир дам тобоқ.

Ул қаро кўзумдин айирдинг кўра олмай, рақиб,
Эй қаро юзлук, илоҳий, тушса шум кўзунга оқ.

Ҳар аёқеким Гадо васл илқидин нўш айлади,
Оби ҳасрат бўлди, чиқги кўзидин ичган аёқ.

●

Янгоқинг равзаи ризвондин ортуқ,
Дудоқунг чашмаи ҳайвондин ортуқ.

Қамар давринда Мисри ҳусн ичинда,
Азизим Юсуфи Канъондин ортуқ.

Фироқ ўтина худ жон ўртанибтур,
Недур деб куйдурурсен андин ортуқ

Керакликтур санга жон деб сўрарсен,
Керактур жон, вале, сен андин ортуқ.

Гадойи беш эмастур, дер рақибинг,
Гадодурмен, вале, султондин ортуқ.

●

Оҳу вовайлоки, туштум ёна жонондин йироқ,
Найласун гул мавсуми булбул гулистондин йироқ.

Эй ажал, раҳм эт доғи қутқор мени ҳажр илкидин-
Ким, керакмас бул ҳаётим ул севар жондин йироқ.

Неча, эй носих, азоби жовидондин сўзламак,
Мундин ортуқким, бўлубмен Боғи Зоғондин йироқ.

Меҳнату қайғудин ўзга кўрганим йўқ дунёда,
То тушубмен талли Қутбону Хиёвондин йироқ.

Ё раб, ул кун кўргаменким, хоксор ўлғай рақиб,
Мен Гадодек хору зор ул шоҳи ҳубондин йироқ.

●

Сен не офатсен жаҳонда, эй бути жоду қароқ-
Ким, улусни куйдуурсен ол ила боштин аёқ.

Ғояти беҳудлуғумдин англамасмен, мунчаким,
Ул наботи Миср эрур, ё оби ҳайвон, ё дудоқ.

Тоқатим боринча сабр эттим фироқингда, вале.
Чорайе қилғинким, асру ҳадтин ошти иштиёқ.

Фарз эмастурким, ўқ отар бўлсанг ул қоши ёсиндин,
Жумлаи ҳокийларингдин банда тушгаймен йироқ.

Тилга келмас бу Гадо дардингдин, эй султон, вале,
Оҳу вовайлоким, асру ҳадтин ошти иштиёқ.

●

Аё султони дорул-мулки офоқ,
Эрур дийдоринга жон асру муштоқ.

Табибим, кел менинг дарди дилимға,
Иложе қилки, бўлди тоқатим тоқ.

Фироқ оғусидин бори не ғамдур,
Висолингдин агар топилса тарёқ.

Қазо меъморининг ҳеч кўргани йўқ
Ики қошинг киби ҳам жуфту ҳам тоқ.

Гадо сори иноят кўзи бирла,
Қаро кўзум, не бўлди бир қиё боқ.

●

Келгин, эй дилбарким, асру ҳадтин ошти иштиёқ,
Дарду ғам ўтина бағримни кабоб этти фироқ.

Гар бу бўлса дарди ҳажринг эмдидин нори, бегим,
Топмагунгдур дунёда ному нишонимдин сўроқ.

Ёр фироқи, эй мусулмонлар, басе душвор эмиш,
Уз ҳабибидин, илоҳий, тушмасун кофир йироқ.

Давлати дийдорингиз қадрини билмайдур ҳасуд,
Завқ қадрини не билсун ҳар хасиси бемазоқ.

Гар висолинг этакина етмас илким, не ажаб-
Ким, бўлубтурмен басе оворадин ҳам норироқ.

Бордию сизни унутти, деб айтмиш шум рақиб,
Ул қаро юзлук ёмон андешанинг фикрина боқ.

Қоши ёсиндин хаданги ғамваким огти кўзунг,
Гарчи ўтти жондин, аммо қолди бағримда бошоқ.

Соқиё, ёз ўлди, кел, баҳри худо, бўлгин шафиқ,
Дафъи меҳнатга кетургил журъаи роҳи раҳиқ.

Хуш тут охир бир даме бизники, бу дунёи дун
Бевафо маккораядур бесаботу бетарийқ.

Қўпқин, эй бахт, уйқудин, тутқин саодат этокин,
Бир тааммул қил, чаман сори гар эурсен шафиқ.

Ҳар раёҳинким кўрарсен саҳни бўстон ичра, оҳ,
Бир суманбарнинг кўзи ёхуд юзидур, эй рафиқ.

Завқ ила нўш айла жоми бодаи гулрангким,
Хуш тутар сарви саҳиға арғувон жоми ақиқ.

Носихо, дарди дилимни билмасанг, маъзурсен,
Чунки билмайдур, басе, соҳилдаги ҳоли ғариқ.

Гавҳари маъни тиларсен, эй Гадо, гаввос ўлуб,
Лек ҳозир бўлки баҳредур бу Уммон бас амийқ.

Оҳу вовайлоки, дилбар айламиш азми Ироқ,
Қўйғусидур бизни зору хаста дар банди фиरोқ.

Ул санамлар шаҳриёри шаҳрдин чиқмай ҳануз,
Жони маҳзун мулки тандин чиққали қилди яроқ.

Кўэларимнинг жўйборинда бутар ҳар дам-бадам,
Оразингнинг ҳасратиндин гаҳ қизил гул, гоҳи оқ.

То ҳарими васлдин маҳрум қолдим, ўлмушам
Дард бирла ҳамнишину қайғу бирла ҳамвисоқ.

Гар фалак бошқа тутар бўлса мени дилдордин,
Бу тирикликтин ўлум, валлоҳу биллоҳ, яхшироқ.

Мен Гадоий хастага теккайму, ё раб, журъае,
Жоми васлингдин яна, эй соқийи сиймин сақоқ.

Хитойи кўэларинг чин кофири бедод эмиш билдук,
Басе сиҳр ичра Кашмир элидин устод эмиш билдук.

Дамо-дам йиғлағонимни кулар гул гунчадек лаълинг,
Менинг қайғурғонимдин кўнглунг асру шод эмиш билдук.

Аранг кўз учидин гар боқса ғамзанг жон бўлур қурбон,
Ажаб қон тўккучи пур макру фан жаллод эмиш билдук.

Ҳийитлик мавсумин хуш тут, доғи фурсат ғанимат бил-
Ки, бу олам асоси асру бебунёд эмиш билдук.

Дудоқинг хатту холингдин кўнгулни сайд этар ғамзанг,
Бу дому дона бирла мунтаҳо сайёд эмиш билдук.

Узола ётибон қошинг кумуш тахт уэра сўзларда
Қароқингнинг қулоғига не тур иршод эмиш билдук.

Деса бўлмас, Гадо, ҳар булҳавасни ошиқи содиқ,
Ҳадиси «Хисраву Ширин» ғараз Фарҳод эмиш билдук.

Равнақи хуршид эрур моҳи жаҳонтобинг сенинг,
Лайлатул қадринг саводи зулфи пуртобинг сенинг.

Хусн ичинда партави нури тажаллидур юзунг,
Марҳами дил, қути жон ёқути серобинг сенинг.

Гарчи ислом ичра бирдур қибла, эй қоши ҳилол,
Қилди пайдо иштибоҳ ул икки миҳробинг сенинг.

Гар уюсанг кўз юмуб очқунча, эй жоду қароқ,
Уйғотур юз фитнани оламда шул хобинг сенинг.

Қор қилмас нечаким қаттол эрур ҳажр оғуси,
Чун манга жон доруси шаккари нобинг сенинг.

Зулфи дилбартек паришон айладинг ҳолим, рақиб,
Бўлмасун, ё раб, муҳайё ҳеч асбобинг сенинг.

Эй кўнгул жамъияти зулфи паришонинг сенинг,
Шарбати юхйил изом ул оби ҳайвонинг сенинг.

Лутф этиб мен хаста дилни тиргуз, эй Исонафас,
Маъдани жондур чу лаъли шаккар афшонинг сенинг.

Ғамза таълими била банд этти охир сиҳр этиб,
Соҳири Бобилни ул чоҳи занахдонинг сенинг.

Сунбулунг ялдо тунидур субҳи содиққа яқин,
Матлаи хуршид эрур чоки гирибоинг сенинг.

Ул шамойилға яроша сарв кам бўлғай ҳануз,
Юз туман жону кўнгул гар бўлса қурбонинг сенинг,

Жумлаи заррот бу шайдо кўнгул ҳайронидур
Бу менинг девона кўнглум масту ҳайронинг сенинг.

Ул кўзи жаллодни севдунг ҳадингни билмайин,
Эй Гадо, валлоҳким, ўз бўйунгдадур қонинг сенинг.

Мазҳари ҳусники дерлар ул чиройингдур сенинг,
Бу латофат бирла қилгин улча ройингдур сенинг.

«Кунту канзан» сиррини оламда изҳор айлаган
Ул абир омиз зулфи атр сойингдур сенинг.

Руҳи мутлақдур вужудинг лутф ила боштин аёқ,
Оби ҳайвонким ўқурлар хоки пойингдур сенинг.

Кўрк ичинда ул шаҳи соҳибқиронсенким, букун
Хисрави соҳибқирон мунглуғ гадойингдур сенинг.

Найласун, нетсун Гадо боғи биҳишту ҳурни
Жаннатул-маъвоси чун давлат саройингдур сенинг.

Ноз уйқусинда фитнаи бедор эмиш кўзунг,
Қон тўккучи на кофири хунхор эмиш кўзунг.

Сайди Хўтан киби чаману лолазор аро
Хуш-хуш кезар на наргиси бемор эмиш кўзунг.

Кўнглумни ўғрилаб қаро зулфунгдин элтадур,
Ҳай-ҳай, сад офаринки, на айёр эмиш кўзунг.

Ғамзанг черикни тузубон, тақвият берур,
Оре бале, ҳимояти куффор эмиш кўзунг.

Жонимга қасд қилғач ўшул лаъли жонфизо,
Билдим ҳам ул замонки, анга ёр эмиш кўзунг.

Кўнглумни олди оқибати макру фан қилиб,
Валлоҳу биллоҳ, асру ситамгар эмиш кўзунг.

Солди сени балоға, аё жони мустаманд,
Асру санга шафиқу ҳаводор эмиш кўзунг.

Варди аҳмарким дер эл ул ол янгоқингдур сенинг,
Наргиси шаҳло, дағи жоду қароқингдур сенинг.

Тегмасун кўзким, букун ҳусну латофат боғида
Тозау серобу тар нозук сақоқингдур сенинг.

Фурқатингнинг оғусиндин ҳеч бушмас жонғаким,
Нўш доруси анинг ширин дудоқингдур сенинг.

Неча ёшундунг паритек, чиққил, эй жонким, мени
Хору зор этган мунунгтек иштиёқингдур сенинг.

Ғар сенинг ройинг будурким, бизни чопсанг тиф ила,
Бўйнумиз қилча, неким ҳукму яроқингдур сенинг.

Ит киби мундоқ юрутган ёзи ёбонда мени
Тинмайин ул икки шўх оҳу қароқингдур сенинг.

Сунбулунгнинг ақдини кимнинг иликиндин келур,
Бу саодат топқучи муқбил тароқингдур сенинг.

Эй қомуқ савдойиларга мояи савдо сочинг,
Ҳар хаами жону кўнгулга эртаги маъво сочинг.

Тегмасун кўзким, букун ҳусну латофат боғида
Варди аҳмар оразингдур, сунбули раъно сочинг.

Қулланибтур бўйинини боғлаб, бегим, исбот ила
Нофай Чину Хўтанни анбари соро сочинг.

Ваҳ не жодудурки, Ҳиндустонда сеҳр ангиз этар,
Ҳар замон Руму Хито элин қилур яғмо сочинг.

Ой юзунг нури тажаллийдур, бале, ҳеч шак дегул,
Монеи назворадур, нетсун киши, ялдо сочинг.

Сунбулунгни торадинг, эй умр бўлди рустахез,
Ҳалқа-ҳалқа руҳ ичинда солди юз ғавго сочинг.

Ул салосилдин нечук узсун кўнгул мискин Гадо,
Жони ширин риштасидур, чун анга, ҳаққо, сочинг.

Эй қадинг тўбий, юзунг жаннат, дудоқинг салсабил,
Вей қуёштек олам ичра бебадал ҳуснунг жамил.

Талъатингдур мусҳафи ҳусн ичра «Вашшамс» ояти,
Ул юз узра сунбулунг «Инно ҳадайноҳус-сабил».

Сирри ишқингни агар фош айласам ағёра мен,
Хоматек ийманмайин ханжар била тилимни тил.

Кўзларим ёшиндин андоқ мавжи тўфон қўптиким,
Мунфаил бўлди Фироту Дажлау Уммону Ния.

Олғали коми дилимни қўймас ул кофир кўзунг,
Кўрмади ҳеч ким жаҳонда усрук онингтек баҳил.

Зулфу юзунг сунбулу насрин кўрунур кўзума,
Нор янгоқинг ўтидур, ҳаққо, гулистони Халил.

Оби ҳайвондур қиличинг қувти руҳ эрур, бегим,
Бу Гадонинг давлатидурким, анга бўлғай қатил.

Эй саводи сунбулунгдин анбари соро хижил,
Вей дудоқинг машрабиндин оби ҳайвон мунфаил.

Гар мени мундоқ йироқлиқ бирла зор ўлтурсангиз,
Қилмағаймен то қиёмат сизга қонимни биҳил.

Гар сенинг жоду қароқинг бўлмаса кўнгли қаро,
Бас, не учун қон қилур меҳроб ичинда муттасил.

Тортайин юз минг жафоу жавр миннат жонима,
Бўлмағил бори худоё учун, бегим, ҳамон гусил.

Мен Гадога ҳар неча тегмас висолинг давлати,
Ваъда бирла қайғулуқ кўнглумни бори шод қил.

Эй бегим, чун ҳазратингдин йўқтур уммиди висол,
Мен ямон бўлдум жаҳон овораси, сен яхши қол.

Асру жонимга тегарлар муддаёй бирла рақиб,
Торта билмон мундин ортуқ ҳар муханнасдин мажол.

Сунбулунг зулмотидин равшан далиледур манга,
Офтоби талъатингким кўрмасун ҳаргиз завол.

Мен не ҳаддим бирла васлингни таваққуъ қилгамен-
Ким, йироқтин доғи бирдам боққали топман мажол.

Шарҳи ҳажрингдин, нигоро, гар битийсам шаммайи,
Қўрқарам андинки нозук хотиринг тутқай малол.

Юз Гадотек ўлса ўлсун ҳасратингдин, эй бегим,
Ўз паноҳида сени ҳақ сақласун фикулли ҳол.

Бу не зебо юзу кўздур, бу не зебо зулфу хол,
Ўз паноҳинда сени ҳақ сақласун фикулли ҳол.

Лабларинг нозуклугиндин бир оғиз фаҳм этгали,
Санги хородин чиқиб, ҳайрон юрур оби зулол.

Жон нисор этсам керак шамъи саҳартек беҳабар,
Шоми зулфунгдин насиме келтурур бўлса шамол.

Ўлтурур бўлсанг мени ўлтур, ризо бердим, вале,
Қўрқарам андинки, ногаҳ бўлмасун сизга вубол.

Ул қаро зулфунг сенинг умри дарозимдур менинг,
Неча қилгайсен киши умрини мундоқ поймол.

Чину Мочин шаҳрини кезганда наққоши хирад,
Кўрмади ҳуснунгга менгзар ёна бир тансуқ мисол.

Мен киби ўз қонина соийдур ул мискин Гадо-
Ким, сенингдек шоҳи оламдин тамаъ тутқай висол.

Эй азиз жонимдин ортуқ севдугим, дилдор кел,
Асру муштоқ ўлмишам дийдоринга, зинҳор кел.

Уйқучи бахтим мени қўймаски боргаймен санга,
Сен иноят айлагил, эй давлати бедор, кел.

Ёр агар ёр ўлса бори шум рақибдин ким десун,
Бир худой учун, азизим, кўри ағёр кел¹

Демадингмуким сени ўлтургали келгумдурур,
Интизорингдин чиқарга етти жон, эй ёр, кел.

Чун оқар сув ёқасинда хуш ярошур сарвнoз.
.....²

Ҳасратингдин дам-бадамдурум, кечармен дунёдин,
Чун ўлармен бори кўрмиш бўлғамен, дилдор, кел.

Дарди ҳажринг ҳадтин ошти васл ила бир чора қил,
Бу Гадо кўнглини асру қилмағил афкор кел.

Сочингдек бор экач мушкин салосил,
Не жоҳат анбар ашҳабдин ҳамоийл.

Зуллол эрнинг уза ул холи мушкин
Балодур, найлайин жонимға нозил.

Қуёш ҳар нечаким, бўлса жаҳонгир,
Нечук бўлсун юзунг бирла муқобил.

¹ Қўлёзмада сўз тушиб қолган (Э. А.).

² Бу мисра қўлёзмада тушиб қолган (Э. А.).

Хаёлинг мўътакифдур чун кўнгулда,
Не монёдур, бегим, буъди манозил.

Фироқинг водисинда ҳеч топилмас,
Менингдек бир яна маҳжури бедил.

Кўнгул тасхири учун сеҳр элиндин,
Қароқингдур баса устоди комил.

Гадо кўнглини бир кун қилмадинг шод,
Сенинг султонлиғингдин бас не ҳосил.

Эй, жамолингдин фалакда машъали тобон хижил,
Кўзларингдиндур дағи ҳар субҳидам чўлпон хижил.

Ҳаббазо, эрнинг зулолиндинким, ондин ўтаниб,
Ёшунуб зулматга кирди чашмаи ҳайвон хижил.

Барги насрин узра мундоқ зулфу холингни кўруб,
Ҳеч ғариб эрмаски бўлғай сунбулу райҳон хижил.

Ул тор оғзинг рамзидин фаҳм этти гўё шаммайи-
Ким, чаманда бўлди мундоқ гунчаи хандон хижил.

Кўзларинг ҳайронименким, мунча ноҳақ қон қилиб,
Ийманиб ҳеч бўлмади ул жодуئي фаттон хижил.

Билмади ҳуснунг рамузин, йўқса ҳолига дегин,
Қолғай эрди чоҳ ичинда Юсуфи Канъон хижил.

Бу Гадонинг ўтлуқ оҳиндин доғи кўз ёшидин
Бўлди барқи жон гудозу қатраи найсон хижил.

●
Эй, менинг ҳаққимда юз турлук жафо қилгон кўнгул,
Хаста жонимни гирифтори бало қилгон кўнгул.

Жумлаи зарроттин кечган кишини куч била,
Бир жафочининг элига мубтало қилгон кўнгул.

Бевафолардек бўлуб бегонау мен хастани
Меҳнату ғам бирла мундоқ ошно қилгон кўнгул.

Дарду ҳасрат бирла ҳижрон ўтина солиб мени,
Ишрату айшу танаъумдин жудо қилгон кўнгул.

Мен Гадоким, мен дағи ул шоҳи хўбон ишқиким,
Эй, менинг ҳаққимда минг турлук жафо қилгон кўнгул.

●
Эй мени мундоқ жаҳонда хоксор этган кўнгул,
Ёр зулфитек паришон рўзгор этган кўнгул.

Мунча айшу ишрату лаззат ичинда дунёда
Меҳнату дарду балони ихтиёр этган кўнгул.

Мунча йил йиққон жавоҳирни жигархунлиғ била,
Кўз йўлиндин барчани зоеъ нисор этган кўнгул.

Банданингким бор эди бир чоғда юз минг эътибор,
Эл қошинда ит киби беъэтибор этган кўнгул.

Обрўйини қаро ерга тўкубтур кўрмайин,
Дарбадар мискин Гадони хору зор этган кўнгул.

●
Эй сочинг занжирининг мажнуни бу шайдо кўнгул,
Неча ёнсун фуқратингнинг ўтина имдо кўнгул.

Яъламуллоҳ, гар жафодин етса бу жон эрнима,
Ул тор оғзингдин тамаъни узмагай қатъо кўнгул.

Сунбулунгдек ўзга ҳаргиз кўрмади жамъиятин,
Наргисинг сеҳрина, эй жон, бўлғали яғмо кўнгул.

Эй кўзи чўлпон, сенинг ойтёк юзунгни кўргали,
Ўзгаларнинг меҳридин ёд айламас асло кўнгул.

Дарду ҳасрат ўтида кўз ёши бирла шамътек,
Ҳар неча ўртанди аммо эрди побаржо кўнгул.

Боғ аро чун азми гулгашт айладинг, эй сарви ноз,
Не балолар кўрмади то кўрди ул боло кўнгул.

Дарди ҳижрон бирла бу мискин Гадони хору зор
Нечага тегру қилурсен эл аро расво кўнгул.

Эй, ғамзаси жоду, кўзи кофир, ўзи қаттол,
Ё раб, не қиёмат хат эрур, бу не боло хол.

Девонау шайдо бўлубон йўлдин озғай,
Гар ҳуру пари бирла малак кўрса бу ашкол.

Жон лаълинг учун хаста бўлуб эрнима етти,
Бир кун дағи сўрдурмадингизким, недур аҳвол.

Ул кунки жамолинг кўруб ўлсам қадамингда,
Хуш бахту саодат дағи хуш давлату иқбол.

Ҳолимни магар анда рақиб ойтқусиким,
Бечора Гадо ўлди, азизим, сен эсон қол.

Ой юзунг шаънинда қилгон ояти раҳмат нузул,
Мусҳафи ҳуснунгга эрур ожизу қосир уқул.

Ҳайф эрур васлинг сенинг, эй дўст, мендин ўзгага,
Сен басе маҳбубнинг қадрин не билсун ҳар фузул.

Кўз юрак қони била юз нома таҳрир айлади
Дарди ҳолимдин ва лекин нетайин топмон расул.

Кимки васлим истар ўлса, жон фидо қилсун, дединг,
Эй туфайлинг минг туман жон гар санга тушгай қабул.

Ҳеч гариб эрмаски, бўлгай бу Гадонинг хотири,
Ҳажр тунинда сипеҳру чарху ахтардин малул.

Эй қадинг ҳусну латофат боғида зебо ниҳол,
Сурату маънида сенсен олам ичра бемисол.

Аҳсануллоҳул-улоким, баҳри ҳикматин сени
Донайи яктойи беҳамто яратти зул-жалол.

Сунбулунгни хуш тутар кўнглум хаёл илки била,
Фол тутқонда муборактур басе чун келса дол.

Ғояти ҳадди камолина ҳамин бўлғой ҳамин,
Эй қуёш юзлук, илоҳий, кўрмасун ҳуснунг завол.

Кўзларимдин тинмайин ёқути аҳмар сочилул,
Дам-бадамким лаъли серобингни боғларман хаёл.

Анда етмаклик паёми ҳадди махлуқот эмас,
Сен магар лутфу иноят қилсанг, эй боди-шамол.

Раҳм этиб ҳеч тутмадинг мискин Гадонинг илкидин,
Мунчаким қилди қаро ердек они гам поймол.

Мужда, эй жонким, ҳабибим соридин келди расул,
Мақдаминда сарф бўлғил гар анга тушса қабул.

Давлатеким ушбу кун ҳақдин муяссардур санга,
Мансабедурким анинг даркина ожиздур уқул.

Ғайбтин бўлгон ҳувайдо Хизри фаррухпаймудур,
Ё магар Жибрил қилди арши аъзамдин нузул.

Чунки кўрдум шодмонлиғ бирла бу қосид юзин,
Ҳосиланким, мақсади дунёу дин бўлди ҳусул.

Чун қазо ҳукмидур, эй мискин Гадо, ҳижрон кунин
Ёр хаёли бирла қоневъ бўл, то бўлғунча вусул.

Ғаму дард ўртади жонимни, сен бил,
Табибим, эмди дармонимни, сен бил.

Улуснинг онлида фош эттинг, эй моҳ,
Менинг бу рози пинҳонимни, сен бил.

Сабо ул сочлари сунбулға еткур,
Бу аҳволи паришонимни, сен бил.

Бу зулматта манга еткургин, эй бахт,
Ушул шамъи шабистонимни, сен бил.

Тўқарсен дам-бадам жаллодлартек
Ёзуқсиз бу менинг қонимни, сен бил.

Салосил сунбулунгнинг куфри бузди
Бинойи зуҳду иймонимни, сен бил.

Манга ғамзанг наким, ўқ отса, айтур:
«Юракда сақла пайконимни, сен бил».

Эй мени оламда мундоқ қилғучи расво кўнгул,
Жонума ҳижрон ўтини солғучи шайдо кўнгул.

Оқибат бир золим илкига асир эттинг мени,
Боракалло, ҳеч тақсир этмадинг саҳо кўнгул.

Гарчи ул зулфи дуто дилкаш мақомидур, ва лек,
Бўлмағил «Хуббул-ватан» (да) доғи бепарво кўнгул.

Ваҳ не бўлдимки саломат гўшасиндин қочибон
Дарду ғам кўйинда туттунг маскану маъво кўнгул.

Не бало келди сенгаким, дастгир ўлмай манга,
Зулфи дилбардек ишимни солдинг андарпо кўнгул.

Менким, эрдим доғи бу анвои қаҳру гуссаким,
Бу балоларни бошимга сен кетурдунг, о кўнгул.

Бу Гадонинг қилча жонига неча келтургасен
Дам-бадам дарду балоу гуссадин ғавго кўнгул.

Шукрилллаҳким, ҳилоли ийд кўргузди жамол,
Кечти айёми сиёму келди айёми висол.

Еру кўк бўлди муаттар нақҳати наврўздин,
Шайалиллоҳ, эй сабоу хайра мақдам, эй шамол.

Роҳи руҳафзо кетур, соқию уш тут даврни-
Ким, бақосиздур бу даврону топар тағйир ҳол.

Ишратободи жаҳон дилкаш мақомидур, вале,
Охирул-амр, эй дарифоким, топар бир кун завол.

Лутф этиб сен ҳам магар фазлу иноят қилғасен,
Йўқса сендин худ манга айни маҳол эрур висол.

Ё раб, ул кун кўргаменким, комёб ўлғай Гадо,
Ул тор оғзингдинким эрур манбаи оби зулол.

Улким санга ҳусн ичра берур мунча тажаммул,
Нетти манга ҳам берди, фироқингда таҳаммул.

Ҳозир бўлу тутқил бу тафохурниким, эрур
Бир сарв қадинг чеҳраси ҳар бир варақи гул.

Юз узра солиб зулфунги кирсанг чаман ичра,
Ошуфтау бетоб бўлурлар гулу сунбул.

Гар солик эсанг яхши-ямониға ризо бўл-
Ким, маъмани амнедурур уш кўйи таваккул.

Бир лаҳза кел, эй соқийи гулчеҳра, қулоқ тут,
Кўрким, не далолат қиладур нағмаи булбул.

Чун ёз хазон бирла бадал бўлғуси охир,
Ишратни ғанимат тутакўр, қилма тағофул.

Орифға Гадо басдур агар билса камоҳий,
Маҳбуби қаноат дағи ҳамдам қадаҳи мул.

●

Эй мени ғам йўлида ёлғуз солиб боргон, кўнгул,
Нетти охир орода мундоғмиди паймон, кўнгул.

Лаъли ҳандони азалдин чун насибинг бўлмаса,
Не осиг қилағай агар сен йиғлағойсен қон, кўнгул,

Оқибат бир кун дединг бош ўйноғунгдур (эй кўнгул),
Содиқ эрсанг уш мунок, кўюмунок майдон, кўнгул.

Нор янгоқинг не ажойиб шамъ эрурким, тобина
Тинмади то ёнмади парвонатек ҳайрон, кўнгул.

Ишқ водийсинда жайрон кўзуларнинг кейнича,
Неча ит янглиғ югуртгайсен мени ҳарён, кўнгул.

Булҳаваслиғ бирла охир хоксор эттинг мени,
Неча ўз ройинг била борғойсен, эй нодон, кўнгул.

●

Дилбаро, бўлди ҳаво табъида пайдо эътидол,
Айшу ишрат чоғи келди, кетти даврони малол.

Рўза айёми саломатлиғ била рафъ ўлубон,
Шукр лиллаҳким, ҳилоли ийд кўргузди жамол.

Воқеан бордур хаёли ушбу ой бошидаким,
Кечқурун кўргузди султони фалак тугройи ол.

Юзунгуз бирла агар лоф урса бушмас тўлун ой,
Асли чун каж табъ эрур бори хаёлидур маҳол.

Маст агар чиқсанг бугун гашти хиёвон қилағали,
Эл бўлур бори қатилау бўйнунга қолур вубол.

Хайрат ичра ийдгаҳ халқи намовин тарк этиб,
Сўрғуси бир-бирисидин маҳв ўлубким: «Кайфа ҳол?»

Шамъи ховардур камол авжинда, алҳақ, талъатинг
То дами субҳи қиёмат кўрмасун, ё раб, завол.

Манбаи нўши лабингни топқамен деб истаю,
Санги хородин чиқиб, ҳайрон юрур оби зулол.

Дастгир ўлғунг йўқ, эй султон, Гадоий хастага,
Ҳар неча қилса қаро ердек они ғам поймол.

Соқиё, келким, абир омиз ўтар боди шамол,
Бўлди бўстон хурраму топти ҳаволар эътидол.

Сарв ақдоминда хуш масту сарафрозон юрур
Жўйбор ичра латифу жонфизо оби зулол.

Ул тор оғзинг рамзини боди сабодин субҳидам
Гунчайи хандон эшитти, топти бисёр инфиол.

Тун кеча ҳар нечаким қилди фиғонлар андалиб,
Айни истиғвосидин гул сўрмади (ким:) «Кайфа ҳол?»

Даври ишратни ганимат тутки, ҳар ой бошида
Жоми Жам исботиға таъриф эрур шакли ҳилол.

Эй Гадо, гар бу кечар дунё бақосиз бўлмаса,
Бас, қани Кайхисраву Исфандиёру юз Зол.

Эй, азалдин то абад ишқинг мақоми манзилим,
Дину дунёдин дағи дарди фироқинг ҳослилим.

Давлати дийдор умиди бор эди мундин бурун,
Эмди вовайлоким, асру ҳадтин ошти мушкилим.

Чун вубол ичра тушубтур ахтаримким, текурур
Шул тутулғон оя шарҳи қиссаи дарди дилим.

Не ёмон кўз текти билмон бахти бедоримға, оҳ-
Ким, таназул қилди мундоқ давлати мустаъжилим.

Чун насибим мунча меҳнат бор эмишдук, кошки,
Бўлмағай эрди азалдин тийнату обу гилим.

Мақдаминдин жон топиб қўпуб этокин тутқамен,
Турбатимдин гар гузоре қилса ногаҳ қотилим.

Тобугунгға қон ютуб келди Гадолиғ қилғали,
Ёнмасун марҳум эшикдин бори ашки соилим.

Эй юзи қамар, кўзи қирон, қоши ҳилолим,
Келгинки, фироқинг тунидин тутти малолим.

Илким менинг эгнингда агар бўлса ҳамойил,
Худ беҳрак эрур дўстики бўйнунигда вуболим.

Ҳажринг манга зулмини, бегим, ҳадтин ошурди,
Аҳволима бир раҳм этакўр, нетти, эй золим.

Юз олтуни чун бор дуруру ёш ақиқи,
Ортуқси агар бўлмади, нетти зару молим.

Соғинмаки, муштоқ эмон, эй тойири қудсий,
Кўзумдин учарсен, нетайин, йўқ пару болим.

●

Ҳажринг ўти куйдурди мени, жоним умидим,
Раҳм айла менинг ҳолима, султоним умидим.

Сув бўлди фалак бағри бу оҳим ўтидин, вой,
Эй юзи қамар, кўзлари чўлпоним умидим.

Ёлгон соғинурсен неча ўлдум десам оре,
Чин бўлғуси бир кун бори ёлгоним умидим.

Қутқар мени бу кофири ҳижрон иликидин,
Сенсен чу менинг миллату иймоним умидим.

Ҳайҳотки, эрнинг гамидин жон талошурмен,
Дарёблағил ҳолими, эй хоним умидим.

Лаълинг неча ичсун бу Гадо қонини, алҳақ,
Охир они бир тутқусидур қоним умидим.

●

Дийдор учун чун чархтек оламда сайёр ўлмишам,
Ой юзлугум, келким, баса муштоқи дийдор ўлмишам.

Жоду қароқинг зулмидин туштум сочингинг қайдина,
Ул кофир илгиндин нетай, дар банди зуннор ўлмишам.

Дарду гамингни чеккали ҳақдин тилайдурмен ҳаёт,
Иўқса мунунгтек умрдин валлоҳки, безор ўлмишам.

Ойтек юзунгда меҳр ила кўрсатқали бери, бегим,
Ул зарра янглиғ оғзунга жондин ҳаводор ўлмишам.

Бир кун, азизим, васл ила тутқил иликким, бир йўли
Ҳижрон аёқи остида тупроқтек хор ўлмишам.

Ҳосидла паймон қилғоним тақлид эрур, таҳқиқ эмас,
Сен ёр учун кўрким не юз ағъёр ила ёр ўлмушам.

Ҳар субҳу шом аврод эрур мискин Гадоға ушбуким,
Ҳажр илкига, воҳасратоким, бас, гирифтор ўлмишам.

Эй қадинг тўбий ниҳоли-ю юзунг доруссалом,
Сунбулунгнунг суйина сад сабоҳу сад салом.

Оразинг лавҳи баёзинда битиган миму ҳе,
Жодучи айнунг саводи ичра музмар миму лом.

Шаккарин эринингдин элтур обрў Мисри набот,
Анбарин зулфунгдин олур нофаи чин атр вом.

Тозау раъноу дилжў доғи мавзун бутмади,
Қоматингтек ҳусн боғи ичра сарви хуш хиром.

Нечаким ҳар ён тафаҳҳус қилди ақли хурдабин,
Мантиқ ичра топмади оғзинг киби хайрул-калом.

Лутф этиб боғишласанг нетти Гадоий хастаға
Чашмаи нўши зулолиндин ҳаёти мустадом.

Ул кўзи ўтлуқ висолин орзуларсен, эй кўнгул,
Куйдурур охир сени, валлоҳ, бу савдойи хом.

Яна боғушлағудектур манга ҳаёти мудом,
Ҳири шамоли насимина сад сабоҳу салом.

Тани шикастаи хокийға текди муждаи руҳ,
Қачонки келди манга дўст соридин пайғом.

Савобу ҳаж қабул ул киши топарким, анга
Муяссар ўлди иродат ҳарими́на аҳром.

Нечага тегру маломат қилурсен, эй носих,
Не бўлди, ошиқи авбош агар эрур бадном.

Сочинг юз узра, бегим, мазҳарил-ажойиб эрур-
Ки, куфри мутлақ эмиш доғи равнақи ислом.

Ушул дамеки нисор ўлса жон эшикингда,
Зиҳи замони ҳумоюн, зиҳи ҳужаста мақом.

Фигонким, асру Гадо хаста жониға тегадур,
Жафойи гардиши гардуну меҳнати айём.

Кўнглума ширин дудоқинг орзудур, жон бегим,
Хаста жоним дардина лаъли лабинг дармон, бегим.

Мен бу йўлда оқибат маъдум бўлғумдур яқин-
Ким, фироқинг водисидур асру бепоён бегим.

Тенгри даргоҳинда гар зарра ниёзинг бор эса,
Мен фақир аҳволина раҳм айлагил, султон бегим.

Чун хаёлинг мўътакиф бўлди кўнгулнунг тубида,
Ушбу жон турсун ва ё чиқсун, недур фармон, бегим.

Онча йиғлатти мени, золим, фироқинг дардиким,
Тутти оламни кўзумнунг ёшидин тўфон, бегим.

Ой юзунгнунг орзусинда юз туман ҳасрат била,
Чархи гардундек бўлубмен асру саргардон, бегим.

Жумлайи зарроттин қилди Гадо қатъи назар
Сен париваш бор эканда ўзгага не сон, бегим.

●

Сочингдур рашки мушки Чин, умидим,
Юзунгдин мунфаил насрин, умидим.

Сенинг дур тишларингнинг орзусинда
Сонарам то саҳар Парвин, умидим.

Саломе бирла кўнглум шод қилғил-
Ким, эрурмен баче ғамгин, умидим.

Унутмасмен дединг аҳду вафони,
Унуттунг бори, сад таҳсин, умидим.

Сени севган учун мен мубталони
Фироқинг неча қилсун қин, умидим.

Мени ўлтургусидур охирул-умр,
Бу истиғно-у бу тамкин, умидим.

Гадо гарчики ўлди ҳасратингда,
Дегайсен бориким мискин, умидим.

●

Дилбаро, лаълинг ҳаёти жон эмишдук, билмадим,
Бу кўнгулнунг дардина дармон эмишдук, билмадим.

Ҳоликим, сендин йироқ ўлдум, азизим, англадим-
Ким, висолинг даври хуш даврон эмишдук, билмадим.

Ҳалқа-ҳалқа сунбулунг ул барги насрининг уза
Куфри маҳзу равнақи иймон эмишдук, билмадим.

Сувсади кўнглум бағоят водийи ҳажрингда, оҳ,
Хоки пойинг чашмаи ҳайвон эмишдук, билмадим.

Кунда ҳар соат йироқдин ой юзунг наззораси,
Мен Гадоға умри жовидон эмишдук, билмадим.

Боракаллоҳ, эй нигорим кўйидин келган насим,
Марҳабоким, мақдамингда жон нисор ўлсун, на сийм.

Ҳажрида қон мавж урар ҳар дам-бадам кўз баҳридин,
Ҳеч садафдин ёна бир чиққайму ул дурри ятим.

Эй кўнгул, кеч жондину дилбар йўлинда бўл фано,
Ошиқи содиқ эсанг, «хозо сироти мустақим».

Жон бағишларлар юзунг бирла дудоқинг ошиқа,
Кимда бордур дунёда бу ҳусну ахлоқи карим,

Васлинг уммиди эрур жонға ҳаёти жовидон,
Оҳ, агар ногоҳ унутсанг, дилбаро, аҳди қадим.

Гар сени жоду қароқинг зулм этар, ҳеч айб эмас,
Чун анга қон тўккучи ғамзанг эрур доим надим.

Бу Гадоға сенсизин боғи жинонда, эй пари,
Ҳурларнинг суҳбати, биллаҳ, азобидур алим.

Эй, дудоғингдин ривоят шарбати «юхйил изом»,
Вей, сақоқингдин киноят лутф ичинда сийми хом.

Найласун, нетсун муқайяд бўлмайин кўнглум қуши,
Чун тутубтур дона ул холи малиҳу зулфи дом.

Ҳусн боғинда очилғон варди аҳмардур юзунг,
Ё илоҳий, тозау сероб бўлсун мустадом.

Ою йиллар ҳар нечаким сен мени соғинмасанг,
Хотиримда юзу зулфунг ёдидур ҳар субҳу шом.

Бандани таъзим этиб, эшикда итимдур, дединг,
Яъламуллоҳ, ҳаддим эрмасдур бу мунча аҳтиром.

Шум рақиб айирди ноком ўз муродимдин мени,
Топмасун ҳаргиз жаҳонда, ё раб, ул бадбахт ком.

Қасдинг улдур, англадимким, бу Гадойи хастани
Дарди ҳиҷрон бирла ўлтургайсен охир, вассалом.

Кўрмасам бир дам жамолингни ҳал ўлмас мушкилим,
Гар бирор кўрсам даги ортар менинг дарди дилим.

Кўз ёшим доим тор оғзинг сиррини таҳрир этар,
Кўрки, не нозук хаёл айлар бу зеҳни комилим.

Ғамзадин қонимни тўкканда, биҳил бўлғил, дединг,
Жони шириндин биҳилсен, чунки сенсен қотилим.

Кеча-кундуз зулфу юзунг шавқидин қон йиғларам,
Давлати ишқингдин, эй жон, ушбу-ўқдур ҳосилим.

Оқибат мискин Гадони кўрки, сендин айрилиб,
Ғе балоу ғамға солди толеи ноқобилим.

Эй насими субҳидам, мендин нигоримға салом,
Ул сочи сунбул, юзи гул, навбаҳоримға салом.

Лаблари қанду гулобу сўзлари шаҳду шароб,
Ғамзаси мастона, ул кўзи хуморимға салом.

Жон нисор этсам керак боди саҳардек онлида,
Бандадин ҳар гаҳки элтур бўлса ёримға салом.

Бўстони ҳусни лутфу хулқ ичинда сарвиноз,
Ул севар жонтек, азизим, ихтиёримға салом.

Тобуғунгда нечаким арз айлади ҳолин Гадо,
Демадинг бир кунки, мискин хоксоримға салом.

Зулол эрнингга жон қурбон, умидим.
Фидо бўлсун санга минг жон, умидим.

Неким ҳукм айласанг жонимға миннат,
Кўнгул мулкиндасен султон, умидим.

Сочингдур сунбулу насрин янгоқинг,
Тор оғзинг чашмайи ҳайвон, умидим.

Фигонким, икки айёринг дамо-дам
Қилурлар ғорати иймон, умидим.

Кўнгулнунг дарди асру ҳадтин ошти,
Сен-ўқтурсен анга дармон, умидим.

Гар ўлсам қилмағаймен сендин ўзга
Сочингла боғладим паймон, умидим.

Гадони хору вор ўлтурмакингни
Ноғу ноҳақ қилурсен қон, умидим.

Чун гашт учун отландинг, аё сарви равоним,
Етти ети гардунға менинг оғу фиғоним.

От устида ул шакли зарифонани кўргач,
Ақлу хирадим кетти, дағи қолмади жоним.

Гар ҳажр элидин бўлса халосе манга бир кун,
Қурбон ўлайин қошинга, эй кўзи қироним.

Эй войки, бу тинмағури қонлу ёшимдин
Фош ўлди улус қошида асрори ниҳоним.

Бордур ниятимким, қадамингда ўлай охир,
Гар чархи фалак бирла ажал берса амоним.

Раҳм айла букун хаста кўнгул холина, эй жон-
Ким, тонгла тилаб топмағасен ному нишоним.

Шод этсанг агар лутф этибон нетти, не бўлди,
Васлинг била бу хаста Гадо кўнглини, хоним.

Соқиб, фаррух замонидур замони субҳидам,
Камлигимни авф қилгин, чунки сендиндур карам.

Даври ишратни ғанимат тутким, ушбу зол эрур-
Ким, совурди ерга тожу маснади Зухҳоку Жам.

Ер юзинда яхшиларга яхшилиқдин яхши йўқ,
Охири тупроқ ичинда чунки бўлғунгдур адам.

Оқибатни соғиниб, мискинлара раҳм айлаким,
Қолмади ному нишони зулму бунёди ситам.

Ғофил ўлма, эй Гадоким, нозанинлар жисмидур,
Бу қаро тупроқ уза ҳар қайда босарсен қадам.

Ул набот эрнинг шакар, ё қанд, ё жондур, бегим,
Е Масиҳо, ё Хизр, ё оби ҳайвондур, бегим.

Токи кўрдумким дудоқинг(ни) ўпар ҳар дам-бадам
Соғар илгиндин саросар юроким қондур, бегим.

Мен ўлар ҳолаттау сун беҳабар, эй войким,
Куфри зулфунг бас ҳижоби нури иймондур, бегим.

Ҳар не қилсанг қил жафоу жавр бобиндин манга-
Ким, сенинг дардинг кўнгулга айни дармондур, бегим.

Шум рақиб илкинда сиймтек соидингни кўргали,
Сунбулунгтек асру аҳволим паришондур, бегим.

Кўзларунг онлинда наргис, кўрки, лофи ҳусн урар,
Бebasиратнинг сўзига бори товондур, бегим.

Кўз учиндин бир навар қилгин вакоти ҳусн учун,
Мен Гадоғаким маҳалли лутфу эҳсондур, бегим.

Куфру иймон равнақидур зулфу рухсоринг, бегим,
Хаста кўнглум марҳами лаъли шакарборинг, бегим.

Салтанат қил Мисри ҳусну ноз ичиндаким букун,
Юсуфи соний сену олам ҳаридоринг, бегим.

Тальатинг эрди кўнгулга мuddати жон мақсади,
Шукр лиллаҳким, муяссар бўлди дийдоринг, бегим.

Дилраболиқ фаннида соҳибқирон дерлар, вале,
Шевау шаклу (шамойил) бирла рафторинг, бегим.

Инфиолиндин қиёматга дегин дам очмағай,
Гар Масиҳо бир эшитса лутфи гуфторинг, бегим.

Сўрмайин мискин Гадо қонин тўқарлар дам-бадам,
Ул сенинг жоду қарочи икки айёринг, бегим.

Ҳон эй насими субҳ, не хуш мушкборсен,
Гўё яноки, ҳамдами зулфи нигорсен.

Сенсан букун таровати бўстони ҳусну ноз,
Кўз тегмасунки, рашки гулу навбаҳорсен.

Ул лаъли нўшнинг қошида, эй Хизр суви,
Зулматга кир, ўлум қароким шармисорсен.

Эй тинмағур кўнгул, бу не ишдурки, бошладинг
Ҳеч ким билурму дунёдаким, дар чи корсен.

Йўқтур бу дори дунёда бир зарра фикри ғам,
Ағъёрдин манга агар, эй дўст, ёрсен.

Сенсиз нечук бас қилай, эй дилрабо, ғами
Дилдордин манга чу сен-ўқ ёдгорсен.

Кўйунгда хокий ўлди Гадонинг сўнгаклари,
Бир сўрмадинги, кимнинг учун хоксорсен.

Иштиёқинг ҳадтин ошти, оҳ жоним, қайдасен?
Улгали еттим ғамингдин, меҳрибоним, қайдасен?

Истамас, валлоҳ, бу жон тан суҳбатини сенсизин?
Эй тириклик ҳосили — руҳи равоним, қайдасен?

Сунбулу гулдин очилмас қайғулуқ кўнглум менум
Эй жамолинг ирашки боғу бўстеним, қайдасен?

Тотлу дашномнингга мунглуқтурмен, эй кони набот,
Сўйлагил, баҳри худо, ширин даҳоним, қайдасен?

Ғам черики кўнглум иқлимни торож айлади,
Эй латофат мулкида соҳибқироним, қайдасен?

Малаксен, ё паири, ё ҳур, билмон ёхуд инсонсен,
Бу шаклу қадду хад бирла, таолаллоҳ, ажаб жонсен.

Такаллум бирла оламини мусаххар қилди сиғар оғзинг,
Бу хотам рамзидин англаб, яқин билдим, Сулаймонсен,

Кўруб ҳусну жамолингни, хирад ҳайрон бўлуб айтур
«Муқассирмен сифотингдин, камоли сунъи яздонсен».

Жамолинг нури иймондур, кел эмди арза қил жонға,
Ҳижоби куфри зулфунгни кетар, охир мусулмонсен.

Бегим, дунё вафосиздур, ғанимат тут бу дам(лар)ни,
Гадо аҳволидин сўргил бирор, ҳар неча султонсен.

Эй сипеҳри ҳусн уза чўлпон кўзунг соҳибқирон,
Бўстони лутф ичинда қоматинг сарви равон.

Тенгри учун ваасл тадбирин иноят айлаким,
Қолмади, сабру қарорим сенез, эй оромижон.

Ултурур бўлсанг туфайлингмен ва лекин фикр қил,
Улганимдин сўнг пушаймон бўлмағайсен ногаҳон.

Гар фироқинг дарди мундоқ бўлса, мендин дунёда
Топмағунгдур неча кундин сўнгра осору нишон.

Шум рақиб сўзига кирмаклик гаройибтур, бегим.
Ҳеч кишига яхшилиқ қилғайму онингдек ёмон.

Етти гардундин ошурди ноласин мискин Гадо,
Эй дарифоким, санга етмас бу фарёду фиғон.

Олди кўнглум бир юзи гул, қомати сарви равон,
Сочи ялдо, кўзи чўлпон, ғамзаси соҳиб қирон.

Ул хумори наргиси мастонасиндин, оҳ-оҳ,
Қоши ёсиндин дағи кирпук ўқиндин юз фиғон.

Ҳар қачонким наргисинг ашкол ила боқса қиё,
Эй қаро кўзум, фидо бўлсун санга жону жаҳон.

Шаксизин жоду қароқинг фитнаи жондур манга,
Қайси кун, ё раб, йўлуқти бу балойи ногаҳон.

Эй азизим, хоки роҳинг обрўйимдур менинг,
Сенсизин, валлоҳ, керакмас манга бу боғи жаҳон.

Оқибат бир кун Гадони ханжари мужгон ила
Бисмил эткумдур дединг, эй дўст, бисмиллаҳ равон.

Ой юзунгдур офтоби ховарим, билмасмусен?
Барча хўблардин сен-ўқсен, дилбарим, билмасмусен.

Кеча-кундуз зулфу юзунг шавқидин ноаларим
Етти гардунга етар, маҳпайкарим, билмасмусен,

Ваъдалар бирла дудоғинг жонга еткурди мени,
Тош бағирлиқ, эй бути сийминбарим, билмасмусен,

Тинмайин қоним тўкарлар дам-бадам новакларинг,
Эй қароқларинг қирони акбарим, билмасмусен,

Ноҳақ ўлтурмак мусулмонлиқда зулми маҳз эрур,
Эй сочи зуннору кўзи кофарим, билмасмусен?

Ҳар неча фош этмагаймен хаста кўнглум сиррини,
Кўз ёшимдин дарди дилни, дилбарим, билмасмусен?

Шарбати васлинг учун мискин Гадо бемор эрур,
Эй сўзи шаҳду дудоқи шаккарим, билмасмусен?

Латофат буржи ичра моҳ сенсен,
Кўнгулга жон киби дилхоҳ сенсен.

Сочинг суъбони қирди жон черикин
Ажаб йўқким, Калимуллоҳ сенсен.

Не деб фарёд этай ҳажр ўгидинким,
Мени куйдургучи, эй моҳ, сенсен.

Дедим: — Қайд ўлди жонга доми зулфунг,
Айтти: — Мен нетай, гумроҳ сенсен.

Фироқинг зулмидин дод истарам, дод-
Ким, эрурмен Гадоу шоҳ сенсен.

Дарди ишқинг бирла, эй дилдор, билмон найлайин,
Ҳажринг ўлтурди мени, эй ёр, билмон найлайин.

Шаккар эрнинг шарбатиндин бир оғиз фаҳм этгаи,
Ҳасратингдин бўлмишам (бемор) билмон найлайин.

Айтур эрдим қиссаи дарди дилимни шарҳ ила,
Йўқтурур бир маҳрами асрор, билмон найлайин.

Соғиниб фаттон кўзунг бирла дудоқинг (?)
Бу кўнгул мажруҳу жон афгор, билмон найлайин.

Давлати ишқингдин, эй жон, ғамдин ўзга йўқ манга,
Эй дариго, йўқтурур ғамхор, билмон найлайин.

Сунбулунг қайдинда асру мубталодур бу кўнгул,
Эй кўзи жайрон, юзи гулзор, билмон найлайин.

Мен билурменким, висолинг орзусинда оқибат
Ўлтурур ҳижрон Гадони зор, билмон найлайин.

Ё раб, ул кун кўргаменким, сен манга ёр ўлғасен,
Лутф ила хаста кўнгулга ёна ғамхор ўлғасен.

Асру бепарво бўлубсен бандадин, аммо яқин
Бўлғусидур ёна бир кунким, талабгор ўлғасен.

Эй рақиб, охир ғамимдин шодмондурсен баса,
Кўргамен, ё рабки, ментек зору бемор ўлғасен.

Анда воқиф бўлғасен ушшоқ дардиндин, бегим-
Ким, менингдек ишқ иликига гирифтгор ўлғасен.

Жъди зулфунгда Гадодин ёдгоредур кўнгул,
Ул ғариб аҳволидин бори хабардор ўлғасен.

Оразингнинг онлида шамсу қамардин ким десун,
Лабларингнинг қошида шаҳду шакардин ким десун.

Сунбули зулфунг киби мушкин салосил бор экач,
Анбари соро не бўлгай, муш ки тардин ким десун.

Талъатинг, эй жон, агар бир дам муяссар бўлмаса
Бу кўрар кўзни негай, нури басардин ким десун.

Ой юзунг онлинда лофи ҳусн урур эрди қуёш,
Оллоҳ-оллоҳ, бори ул бе(пою) сардин ким десун.

Дунёнинг оқу қаросин кўзга илмон заррае,
Зулфу юзунг бор экач, шому саҳардин ким десун.

Бандадин гар жон тилар бўлсанг, туфайлингдур, бегим,
Бовужуди ул оғиз бу мухтасардин ким десун.

Шум рақибинг сўзидур мискин Гадонинг ўлуми,
Йўқса ишқингда, бегим, тифу табардин ким десун.

Оҳким, борди иликтин жон, не тадбир айлайин,
Уртади кўнглумни бу ҳижрон, не тадбир айлайин.

Водийи ҳажрингда юз дарду балоу ранж ила
Қолмишам ҳайрону саргардон, не тадбир айлайин.

Ҳажр тунининг қаронғусинда қолибтур кўнгул,
Эй қуёш юзлук, кўзи чўлпон, не тадбир айлайин.

Ер ҳажриндин шикоят гарчи бетақриб эрур,
Ҳадтин ошти дарди бедармон, не тадбир айлайин.

Лабларингнинг орзусинда ўлгали етти Гадо,
Эй Масиҳ анфослиқ султон, не тадбир айлайин.

Юзунгни рашки гулу аргувон демай, не дайин,
Қадинг ниҳолини сарви равон демай, не дайин.

Кишига чунки ҳаёт мудом багишлар,
Лабинг зулолини матлуби жон демай, не дайин.

Тараҳҳум айламайин чун қирар халойиқни,
Кўзунгни фитнайи охир замон демай, не дайин.

Кўнгул ҳаримида чун мўътакиф дурур доим,
Ғамингни маҳрами рози ниҳон демай, не дайин.

Жафодин ўзга Гадо чунки кўрмади сендин,
Сени вафосизу помехрибон демай, не дайин.

Фироқ ўтина туташти кўнгул яно нетайин,
Қаро балоға йўлуқти бу мубтало нетайин.

Висоли давлатина етгамен магар бир кун,
Умид учун чекар мунча ибтило, нетайин.

Замона фитнасинин ийманиб ҳимоят учун,
Уромунг ити била бўлдум ошно, нетайин.

Жаҳонда чунки азиз жондин ихтиёримсен
Агар жафо қилур эрсанг, ва гар вафо, нетайин.

Фироқ дардина таслим ўлуб бўйунсундум
Чу ҳақ қазоси эмиш, бўлмайин ризо, нетайин.

Не ҳадди шукру шикоят манга фироқингдин,
Вале, чу жонима етти дедим санго, нетайин,

Насими сунбули зулфунгни элтадур ҳар ён,
Гадо жонига, баса, зулм этар сабо, нетайин.

Эй латофат мулки ичра матлаи анворсен,
Барча хўблардин кераклик дилрабо, дилдорсен.

Ақл ҳайрондур камоли ҳусну хулқу лутфунга,
Бу шамойил бирла, алҳақ, қудрати жабборсен.

Бар ҳазар бўлғил, дединг агъёр макриндин манга
Эй қаро кўзум, нетар агъёр агар сен ёрсен.

Боғи ризвон бирла тўбийдур хаду қаддинг сенинг,
Яъламуллаҳким, ажойиб сарви гул рухсорсен.

Ғамза тиғи бирла қонимни тўқар кофир кўзунг,
Не балолиқ раҳмсиз қон тўккучи маккорсен.

Тинмайин ҳижрон ўтина ўртан, эй жони ҳазин,
Чунки дилбар мақдаминда бўлмадинг ийсорсен.

Эй Гадо, ҳаргиз тараҳҳум қилмағусидур санга
Ул табибиким, сен онинг дардидин беморсен.

Шаккар эрнингдин наботи Миср эрур шарманда жон,
Зарратек оғзингга саргардон эрур баданда жон.

Топқамумен, яъламуллаҳ, ул тор оғзинг сиррини,
Бўлғусидур субҳи маҳшарға дегин пуянда жон.

Дину дунёдин манга, ҳаққо, висолингдур ғараз,
Гар муясеар бўлмаса, валлоҳ, керакмас танда жон.

Жон бериб коми дил олғумдур зулолингдин, бегим,
Ул сабабтин то мени бир кун дегайсен анда жон.

Кўнглума зулфунг хаёли заррае раҳм айламас,
Нечаким ҳижрон дунинда тортадур бу банда жон.

Улгуруб эрди мени ҳажринг сенинг қон йиғлатиб,
Шукрилллаҳқим, яна боғишлади ул ханда жон.

Ҳожати таълим эмастур, эй мударрис, дарси ишқ-
Ким, баса тортиб турур мискин Гадо бу фанда жон.

Эй жамолинг ҳусн ичинда рашки фирдавси барин,
Қоматинг тўбий ниҳоли, лабларинг мой маин.

Фахр ила хазро суродиқда қомуқ каррубилар
Зоти покингни ўқурлар: раҳматан лил оламин.

Руҳи мутлақтур, бегим, жисминг сенинг боштин оёқ,
Ҳусну лутфу сурату маъни ҳамин бўлғай ҳамин.

Анбарин зулфунг саводиндин магар лоф урдиким,
Дарбадар бўлди қарориб, нбфои тотору Чин.

Рашқдин боғи жинонда чок этар жон кўнглакин,
Гашт этарда гар тутарса этагингни ҳури ийн.

Ул замон васлу анвои тарабни соғиниб,
Ҳар кеча ҳижрон элиндин қон ютар жони ҳазин.

Найласун, нетсун Гадо нозинг кўтармай жон ила,
Чун топилмайдур жаҳонда бир сенингтек нозанин.

Ало эй умрум — умидим, санга жоним фидо бўлсун,
Сочинг занжирина девона кўнглум мубтало бўлсун.

Замона зулм этиб айирди мендин сен паривашни,
Нетай, ҳар қайдаким бўлсанг пигаҳбонинг худо бўлсун.

Рақиби шум раҳм этмас менинг бу ҳоли зоримга,
Илоҳий, ул мунофиқнинг юзи қапқаро бўлсун.

Чу ҳосид манъ этар қосидниким, элтур саломимни
Бу ҳайрондин сенинг сори расул эмди сабо бўлсун.

Тор оғзунг ҳасратиндин гар Гадо айни фано бўлди,
Не бўлди, нетти, эй хонум, санга доим бақо бўлсун.

Эй кўнгул, токи мени оламда расво қилғосен,
Юз балони жонума йўқ ерда пайдо қилғосен.

Зурвай «ҳуббул-ватан»дин заррае ёд этмайин,
Неча, эй мискин, гаму дард ичра маъво қилғосен.

Бу мараздин мен билурменким, қутулғум йўқтурур,
Эй фалак, сен бир сари неча тақозо қилғосен.

Неча бизни донае холингдин, эй гул хирмани,
Утқа солгайсен, йироқдин хуш тамошо қилғосен.

Умр кечтию мени бир соғиниб ёд этмадинг,
Улганимдин сўнг мағар, эй моҳ, парво қилғосен.

Мен сени юз минг тавалло бирла севдум, билмадим-
Ким, мунунгдек бир йўли мендин табарро қилғосен.

Қилса бўлмас чун йироқдин ой юзунг наззораси,
Давлати васлин Гадо неча таманно қилғосен.

Эй пари юзлук бегим, сен ҳур ё руҳонийсен,
Ё бу шаклу шева бирла одамнинг жонисен.

Кўрк давронин ғанимат тутғил, эй оромижон,
Салтанат қил, мисри ҳусн ичраки, хўблар хонисен.

Бу малоҳат, бу ҳаловатким, набот эрнингдадур,
Яъламуллаҳким, жароҳатлиқ кўнгул дармонисен.

Бу хароб обод кўнглумни иморат қилмайин,
Асру вайрон қилмағил, ҳар нечаким султонисен.

Эй Гадо, ўлсанг дағи бир заррае парвоси йўқ,
Ул кишинингким, сен онинг волау ҳайронисен.

Эй ҳусну вафо танинда сен жон,
Ой бирла қуёш юзунгда ҳайрон.

Насрин уза сунбулунг саводи
Ҳам равнақи куфр эрур, ҳам иймон.

Зарроти жаҳон сенинг туфайлинг,
Ҳусн эли парию сен Сулаймон.

Маъни била сурати мувофиқ,
Кўрклуқлар (аро) хон-у султон.

Билмонки, нечук сиғиштурубсен
Ул тор оғиз ичра мунча ёлғон.

Шайа лиллаҳ, келмушам, Гадомен,
Эй боштин аёқ лутфу эҳсон.

Икки мушкин қош ароу, ваҳ, бу холи анбарин,
Гар мусулмонсен, инонгинким, не жон қўйди, не дин.

Чун муайян бўлдиким, лаъли лабинг жонбахш эрур,
Не зарурат эмдидин норики есам жон гамин.

Одам эрмасдур, жамоди маҳз эрур: ло райба фиҳ,
Ул баданни кимсаким қилса тасаввур моу тин.

Сочларингнинг сунбулин авсофини эшитгали
Ўз хатосинда қаро қонлар ютар оҳуйи Чин.

Бу не қаддур, бу не қомат, бу не мавзуи шевалар,
Бу не кўздур, бу не қошдур, бу не юз, бу не жабин.

Аҳду паймону жафони хуш бажо келтурдунгиз:
Раҳмати ҳақ сизга, валлоҳ, сад ҳазорон офарин.

Оҳким, жонимга еттим бир жафоқор илкидин,
Эй азизлар, неча тортай хорлиқ ёр илкидин.

Кўр надурким, кофир ўлгумдур, не тадбир айлайин,
Ул қароқи номусулмон, зулфи зуннор илкидин.

Навбаҳоридур хушу хуррам, вале бизга не ранг,
Сунса бўлмайдур илик чун гул сори хор илкидин.

Мундин ортуқроқ кишига ҳеч бало бўлғаймуким,
Тик боқа олмайдуз ўз ёрига ағёр илкидин.

Каъбаи кўнглум бузулди кўзларинг яғмосидин,
Келмади бу зулм ҳаргиз ҳеч куффор илкидин.

Тушган учун доми зулфунгга мени ўлтурмагин,
Тенгрилик учун не келгай бу гирифтор илкидин.

Эшкингда итча ҳам тутмас Гадони шум рақиб,
Бўлғусидур оқибат овора бу ор илкидин.

Қаро отлиқ оқ бегим, бу не юруш бўлур, не жавлон,
Жилувунгни тортароқ тутки, улусда қолмади жон.

Неча тунд бўлса отинг, манга новак уға эттинг,
Садақанг мену закотинг не қусур ўлур, не нуқсон.

Бу не от миниш бўлур, бу не қиё боқиш бўлур,
Бу не ўлтуруш бўлур, бу санга жон писору қурбон.

Неча ваъдадур, азизимки, вафоси ҳеч бўлмас,
Манга, не санга зиёндулки дегайлар аҳди ёлғон.

Дами васл фурсатин билгилу даври ҳусн қадрин,
Ки кечар замон бўлур, бу дағи бот ўтар бу даврон.

Манга ҳақ Хизр ҳаётин бериб эрди, билмадим, вой,
Зулмат эмиш қаро от дағи бегим оби ҳайвон.

Кўз учи била назар қил бу шикаста сори нетти,
Чу Гадоға подшодин тегадур бирорта эҳсон.

Кечти умру ҳеч хабар келмас нигорим соридин,
Найласун, нетсун бу жон ўртанмайин ғам боридин.

Зулфитек кўнглум паришон ҳолу дарҳамдур баса,
Эй сабо, тегур насими нофай тоторидин.

Мойил ўлғонда кўзига демадимму ман санга-
Ким, ҳазар қилғайсен, эй жон, ғамзаи хунхоридин.

Уфтаниб умринда ҳаргиз кўктин иниб келмагай,
Гар Масиҳ эшитса рамзи лафзи шаккарборидин.

Ёрдин хоҳи вафо, хоҳи жафо ҳар навъ этиб,
Ёр агар ёр ўлса ҳаргиз юз әвурмас ёридин.

Хусни ичра топилур ҳар неки кўрклукларда бор,
Шевау ашколи ортуқси аларнинг боридин.

Мен Гадоий хаста хотирға азалдин, зоҳиран,
Хори ҳижрон-ўқ насиб эрмиш жаҳон гулзоридин.

Эй мусалсал зулфи пуртобинг шаби дайжури ҳусн,
Офтоби талъатингдин доғи толеъ нури ҳусн.

Кўрди тунглюкдин кеча ой сен бути хиргоҳни,
Бош уруб, алҳақ, ҳамин бўлғай, деди мақдури ҳусн.

Не дам очсун мушк ўшул зулфи муъанбар қошида,
Ҳар хама ичра чу минг чин гумдур, эй фағфури ҳусн.

Булбули нолон тилиндин гулга хуш танбиҳ әрур,
Бу нафаским, асру доғи бўлмоғин мағрури ҳусн.

Қоматинг кўргач равон кўрк әлидин қўпти ғирев,
Бўлур изҳори қиёмат чун чолинди сури ҳусн.

Эй қуёш юзлук сипеҳр оғози даврон қилғали,
Кўрмади сендек Калиме филҳақиқат Тури ҳусн.

Ул қаду зулфи муъанбар бўлса гар дору таноб,
Шак дегулким, бўлғуси (дур) бу Гадо Мансури ҳусн.

Ул пари ғойиб бўлуր кўздин, не тадбир этгамен,
Жон эви ичра магар нақшини тасвир этгамен.

Зулфи савдоси йўлин туттум, юругумдур кеча,
Чун узундур манзилим, ночор шабгир этгамен.

Исм ўқурни мен сенинг отингга қўймон, эй пари,
Ё мени ўлтургасен, ё сени тасхир этгамен.

Тангдамен ул тор оғиздинким, анинг ширинлигин
Ҳеч билмон, не иборат бирла таъбир этгамен.

Қон ичинда дам-бадам қайнаб ғамингда тошқаним,
Қон ёшимдин бил, не ҳожаттурки, тақдир этгамен.

Чун сенинг онлингда хизмат салтанатдур, эй бегим,
Ҳар не қилсам хизматингда ўзга тақсир этгамен.

Чун Гадо девона бўлди, йўқтур ондин яхшироқ-
Ким, сочингни тутқамен, бўйниға занжир этгамен.

Не пайкардур, бу не мазҳар, қаро жумбандлуқ ой, оллоҳ-
Ки, кўргач нор янгоқин жон кабоб ўлди баяк ногоҳ.

Бу анвои латофат бирла шаклу шеваи мавзун
Малаксен, ё пари, ё ҳур, ё инсон сифатлу моҳ.

Ҳири кўрклулари бир ерда ўлтурғонда, султоним,
Саиға етгайки, тахти ҳусн уза мен-мен дегайсен шоҳ.

Муборак сочларингнинг кўлкаси кам бўлмасун ҳаргиз,
Қаро бошим устидинким, ас-султони зиллуллоҳ.

Мунунгдек чун мусалсал сунбулунг тўлғошу дарҳамдур,
Не тадбир айласун, нетсун, бегим, бўлмай кўнгул гумроҳ.

Тилар эрди кўнгул қутлуқ юзунг кўрмак, биҳамдиллаҳ,
Ҳар ўлсам йўқтур армонким, ҳамин эрди манга дилхоҳ.

Не сон бори менингтеқ қул Гадоға ул эшиккаким,
Тиланчидек қуёш ҳар субҳидам борурки, шайалиллоҳ.

Чун ризодин ўзга бўлмайдур қазо тақдирина,
Найласун тушмай дилу кўнглум сочинг занжирина.

Ақди зулфунга мурид ўлғоч кўнгул, топти мурод,
Чиқмайин ўз қайдидин, эй раҳмат ойнинг пирина.

Бульжаб оёт эмиштук сочларинг ағлоликим,
Ҳеч муфассир етабилмайдур анинг тафсирина.

Кимки тушти сочларингнинг қайди ичра ментикин,
Хору зор ўлмактин ўзга чорау тадбири на.

Сочларинг савдосидин лаббайк урар жон ҳар кеча,
Раҳм қилсанг бир, не бўлди нолау шабгирина.

Ҳар будур ҳусни такаллум дам-бадамдурким, Масиҳ
Кўктин иниб келгуси жон бергали тақдирина.

Тобуғунгда қул Гадо тақсири ҳадтин таш эрур,
Лутф сендиндур, карам қил, боқмагин тақсирина.

Эй сабо, еткур саломимни гули хандонима,
Сочи ядó, орази ой, кўзлари чўлпонима.

Тор оғизлиқ, аҳди ёлғон, суст паймон дилбарим,
Тош бағирлиқ, раҳми йўқ, номехрибон султонима.

Қуллуғумни арза қилгин доғи андин сўнгра айт-
Ким, аё кони жафо, қасд эттинг охир жонима.

Халқайи зулфунг таманносиға менким мен, бегим,
Тинмағур кўнглум нетай, кирмас менинг фармонима.

Тигингиздин юз эвурмаклик не нисбаттур, вале,
Фикрим андиндулки, бас ноҳақ кирарсиз қонима.

Бўлди бир ён юроким онлинда усрук кўзунг,
Айни истиғносидин майл этмади бир ёнима.

Гарчи юз минг дарду ҳасрат бирла ўлди бу Гадо,
Умру давлат мустадом ўлсун менинг султонима.

Иборатинг қилур элни адам сори гумроҳ,
Не тил бўлур бу, не сўз: лоилоҳа иллоллоҳ.

Сочинг салосилидин ҳеч қутулмади кўнглум,
Не кун йўлуқти манга, ё раб, ул балойи сиёҳ.

Мени муояна бир йўли хоксор этти,
Ўтарда қилмаганинг бир кўз учи бирла нигоҳ.

Қирони аъзам эмиш чун сенинг қиё боқаринг
Кўзунг қатили гар ўлдум, бегим, манга не гуноҳ.

Тулуи мазҳари ҳуснунг мунаввар этти жаҳон,
Зиҳи сипеҳри малоҳатқа юз далил ила сен моҳ.

Сенинг туфайлинг эрур барча оламу одам,
Гадо гар ўлса не ғам, мустадом ўлсун шоҳ.

Эй мисри малоҳатга юз исботи била шоҳ,
Кўрдук юзунгузни яна, алминнату лиллоҳ.

Сайёр хирад ҳусну латофат фалакинда
Йиллар тилабон топмади юзунг киби бир моҳ.

Фарроши қазо тиккали бу хаймаи мийно,
Ҳеч топмади сендек яна бир фитнаи хиргоҳ.

Қадинг била оғзинг ғамидин чун адам ўлсам,
Ҳасрат била тупроқ ичидин қўпқусидур, оҳ.

Қон йиғлабон ўлди десалар банда Гадони,
Гултек кулуб айтур: «Жаалал-жанната масвоҳ».

Сувсади бу кўнгул яна лабларининг зулолина,
Айламайин тараҳҳуме кирди бу жон вуболина.

Кунда замони ийд эрур бахти шариатдин манга,
Меҳр ила солғони назар қошларининг хаёлина.

Тафриқадин тутулмади зулмат ичинда маҳв ўлуб
Тушкали бу дилу кўнгул сочларининг хаёлина.

Оқу қарони танимон ўзга бу дори дунёда,
Ошиқи содиқ ўлғали оразу зулфу холина.

Чунки Гадога келтурур сунбулунгиз насимини,
Жони азизини керак берса Хири шамолина.

Фироқинг ҳадтин ошти асру, эй моҳ,
Сени дарди дилимдин қилдим огоҳ.

Унутмоқлиқ сенингтеқ дилрабони,
Не сўз бўлғай, ҳабибим, ҳошалиллоҳ.

Ниёзим будурурким, ўз қулунгни
Унутуб саҳл ўла ёд айла гаҳ-гоҳ.

Сенинг ишқингда мен собит қадаммен,
Не келса бошима ал-ҳукму лиллоҳ.

Мени худ ўлтурур ҳажринг ва лекин
Пушаймон бўлмағайсен яна ногоҳ.

Тилар кўнглумки, ўлсам мақдамингда,
Ҳамин-ўқтур манго дунёда дилхоҳ.

Манга, эй жон, иноят бирла лутфунг
Бурунқидек эмастур, найлайн, оҳ.

Ғадони кўрки, оғзинг ҳасратиндин,
Адамнинг водисинда бўлди гумроҳ.

Ажаб салосили мушкиндур ул балойи сиёҳ-
Ки, кўргач они кўнгул бўлди бир йўли гумроҳ.

Бу чарх бўлғали пайдо кўрунмади ҳаргиз,
Сипеҳри ҳусну жамол узра бир сенингтеқ моҳ.

Не фарди жавҳар эрур дуржи ҳусну лутф ичра,
Тор оғзинг: «Ашҳаду анло илоҳа иллаллоҳ».

Фигону дарду дариғоки, қаду оғзингдин,
Кўнгул муродини топмай йироқ туштум, оҳ.

Не бўлди, нетти, не нуқсон камоли ҳуснунга,
Агар бу бандани ёд айласанг, бегим, гаҳ-гоҳ.

Фироқ водисидин мен нечук халос ўлайин,
Бу бахту толеъ илаким, эрур манга ҳамроҳ.

Фироқинг ичра Гадо асру хору зор ўлди,
Ҳануз ҳолатидин бўлмадинг, дариғ, огоҳ.

Эй нигоримнинг хаёли, кўр, доғи бўлғил гувоҳ-
Ким, не турлук бўлди ёрсиз ҳолу аҳволим табаҳ.

Бўлмас эрди зарра армон жондин айрилмоқ манга,
Ўз ҳабибимдин жудо бўлдум, дариғу дарду оҳ.

Бас ажаб ҳолаттадурмен бу юрушдинким, манга,
Не борурға бор умиду не қолурға рўйу роҳ.

Мен жаҳон овораси бўлғум, дариғо, бир сари
Кетганимдин шодмон бўлди рақиби рўсиёҳ.

Гарчи кеттим дард ила, сендин ниёзим ушбудур-
Ким, унутма бандани, эй ҳусн элина подшоҳ.

Муқайяд бўлди ёнг боштин кўнгул сенорази оя,
Саводи сунбулунг кўргач туташти ёна савдоя.

Қарори йўқ қароқингдин, қарорибмен жаҳон ичра,
Не тадбир айласун, нетсун киши ул шўхи худроя.

Зиҳи сунъу зиҳи сониъки, зиллулоҳа менгзардур,
Мусалсал анбарин зулфунг гунаштек юз...¹

Хаёли бирла ул соатки жон ҳилват тутар суҳбат,
Мақоми қурби «ав адно» эрур бир камтарин поя.

Хатосиз ақлу ҳушу жон иликтин борғуси эмди,
Кўнгул мулкинда чун ул кофири Чин тушти яғмоя.

Керакким, юз шараф тутса ўзига ошиқи содиқ,
Агар жонин фидо қилди сенингтек ҳусни зебоя.

Гадонинг ўтлуқ оҳиндин темур, тош эриди, аммо
Сироят қилмади бир зарран сен кўнгли хороя.

Ғам мақоминдин манга бир кун кадар бўлғайму, оҳ,
Кўйи меҳнаттин дағи азми сафар бўлғайму, оҳ.

Кўнглум асру мубталодур дарду ғам зулмотида,
Фурқатинг шоминда уммиди саҳар бўлғайму, оҳ.

Ул оғиздинким, базе диққат дутар андин уқул,
Кўз закотиндин манга ҳаққи назар бўлғайму, оҳ.

¹ Кўлёзмада бу сўз тушиб қолган. (Э. А.)

Эй латофат бўстонининг сари сарви равон,
Нахл қаддингдин манга уммиди бар бўлғайму, оҳ.

Иштиёқинг дарди бирла жонға тегурдунг мени,
Бу жафоу жавридин кўнглунг дигар бўлғайму, оҳ.

Иҳтимоминг бирла, эй мулки малоҳат ичра жон,
Ғам черикина манга бир кун зафар бўлғайму, оҳ.

Асру мустағни дағи соҳиб такаббурдур рақиб,
Хор ўлуб, бир кун Гадотек дарбадар бўлғайму, оҳ.

Ул жафочи бизга бир кун мубтало бўлғайму, оҳ.
Васлидин бу қайғулуқ жон шодмон бўлғайму, оҳ.

Ғамзанг илкиндин яна, эй шўхи фаттон, жон аро
Кўз юмуб очқунча юз турлук қирон бўлғайму, оҳ.

Мақдамингда, эй азизим, жони ширин берганим,
Эл аросинда яна бир дoston бўлғайму, оҳ.

Асру сувсабтур менум қонумға жаллоди фалак,
Ой юзунг кўргунча билмонким, амон бўлғайму, оҳ.

Оқибат бир кун дедингим: «Раҳм қилғумдур санга»,
Мендин ул кун дуйёда ному нишон бўлғайму, оҳ.

Остонингдин рақиблар барча қовурлар мени,
Итларинг хайлида бир кун бизга сөн бўлғайму, оҳ.

Доғи ишқинг бирладур фахру мубоҳотим, бегим,
Ҳеч Гадода ушбу давлатлиқ нишон бўлғайму, оҳ.

●

Ё илоҳий, ҳожатим бир кун раво бўлғайму, оҳ,
Ёр дудоқиндин бу дардимға даво бўлғайму, оҳ.

Айш этиб, юз ноз ила ёндошибон агёрсиз,
Хуш фароғат бирла ўлтурсам, яно бўлғайму, оҳ.

Хуш замоне фаррух ул соатки ҳижрон қиссасин
Сўрғамен бир-бир лабиндин, эй худо, бўлғайму, оҳ.

Эй мусулмонлар, бу мунча шиддату ҳасрат била
Тальатингни кўрмайин ўлсам раво бўлғайму, оҳ.

Васлдин маҳруму дарду ҳажрдин соҳиб насиб,
Ёр юзинда мен киби мискин Гадо бўлғайму, оҳ.

●

Менмидурменким қовуштум, ё раб, уммидимға, оҳ,
Бу не давлаттур, таолаллоҳ, зиҳи лутфу илоҳ.

Шукрилилаҳким, яна бу толеи саргаштадин
Бахту иқболу саодат барча бўлди некхоҳ.

Хизри фаррух пайми, дей бахти шарифимким мени
Чашмаи нўши зулолинг сори қилди рў бароҳ.

Ҳасрату ғам водисинда икки лаълинг ёдиға
Кеча-кундуз қон ютармен, уш хаёлингдур гувоҳ.

Бандани ўлтурма, сенсиз ўлмаган журми учун-
Ким, қазодиндур сенинг бошинг бу тақсиру гуноҳ.

«Ваззуҳо», «валлайл» нунг, тафсиринаи фаҳм этғали.
Хуш далилидур манға ул юз уза зулфи сиёҳ.

Ултурур гамзанг мени, валлоҳ, десам, айтур кўзунг:
«Бу не онт ичмакдур, эй мискин, чу ҳозир ду гувоҳ».

Шарбати васлинг дурур нофеъ кўнгул дармонина,
Чун илик бермас, не тадбир айлайин дармонина.

Шаккарин эрнингдин улким томеъ ўлса мен киби,
Ғояти билмаслигиндин қасд этар ўз жонина.

Шевалик қаддингниким, боло ўқурлар дунёда,
Бир балодур, ҳосилан, ушшоқи мискин жонина.

Ҳар не бўлса ишқ дарёсинда туштум оқибат,
Гарчи етмайдур киши бу баҳрнинг поёнина.

Юзуми суртгач маҳум тобонина, деди рақиб:
«Кўз текурғунгдур, Гадо, сен оқибат тобонина».

Тушти яна кўнгул сочинг фикринау хаёлина,
Ҳеч била олманам мунунг фикринау хаёлина.

Ишқинг ўтина учради жони ҳазину куйди пок,
Ўртагусидурур, вале хас чу қовушти ёлина.

Бу не жамолу ҳусн ўлур, бу не сафоки юзида,
Қилса бўлур мушоҳада қудрати ҳақ камолина.

Ваҳки, найлар фироқидин доди дилимни олғамен,
Бахти шарифдин яна етсам агар висолина.

Олами фоний бот кечар, лутф этакўр фақирлара,
Тенгри йўлини сақлагин, кирма киши вуболина.

Ушбу жаҳон ажузаси қаҳбаи бевафо эмиш,
Берма кўнгулни эр эсанг, неъмату жоҳу молина.

Хаста Гадо дудоқларинг болина солғали назар
Кўйғони йўқтурур даме бошини ҳеч болина.

Эй «Қулирруҳ» ояти мунзал дудоқинг шонина,
Бир оғиз сўрмоқ ила раҳм айла ошиқ жонина.

Ваҳ не фаррух пай Хизрдур оби ҳайвонға яқин,
Ул қароқингким тушубтур ол янгоқинг ёнина.

Икки лаълинг шавқидин бир қатрае қондур кўнгул,
Чун ҳар иш сўрулғусидур, кирма ноҳақ қонина.

Кўрганим йўқ дунёда бир лаҳза жамиъят юзин,
Мен паришон кирғали берай кўнгул фармонина.

Ишқ дарёсиға туштум ҳар не бўлса, ё насиб,
Гарчи етмайдур киши бу баҳрнинг поёнина.

Оллоҳ-оллоҳ, не ажаб, бир холи зебо кўрнадур,
Ул зумуррадким, кўкармиш чашмаи ҳайвонина.

Жониға миннат тутуб тортар жафоу жабрини,
Мен Гадотек кимки ошиқ бўлса ул султонина.

Эй кўнгул, ул дамки севдунг сен бу кўзу қошни,
Хотиримда кечтиким бот ўйнағунгдур бошни.

Топса бўлмас чунки лаълинг соридин ному нишон,
Неча ҳар ён чоптурайин мен бу мискин ёшни.

Йўқтурур меҳру вафо кўнглунгда, алҳақ заррае,
Музмар этмишлар магар сийм ичра хоро тошни.

Чун ҳар иш қисмат кунинда бўлди таъйин, эй ҳаким,
Неча манъ этгайсен охир ошиқи авбошни.

Сўзлашурда шаккар эрнингни кўруб мисрий набот
Сувға ётиб инфиолиндин ёшурди бошни.

Нури иймон мубҳам ўлди солмагил, баҳри худо,
Барги насрининг уза ул сунбули тўлғошни.

Умрида мискин Гадо ҳеч кўрмади ишрат юзин,
Дард учун гўё яратмишлар мени қаллошни.

Эй набот эрнинг ўшул ширин сўзунг шармандаси,
Хисрави сайёралардур ой юзунгнунг бандаси.

Мақсади жон олдим эрнингдин, вале, жон андадур,
Ҳеч кишининг мен киби йўқтур, бегим, жон бандаси.

Ғунча оғзингдин хижолатлар топар ҳар дам-бадам,
Инфиолиға гувоҳи ҳол эрур бу хандаси.

Талъатингнинг ҳамдамидур кўзгу доим рў-барўй,
Ваҳ не давлаттур кишининг толеи фархандаси.

Бу Гадо кўнглини васлинг бирла бирдам шод қил,
Ҳар нечаким, бўлмағаймен мунча лутф арзандаси.

Хаста кўнглумни, бегим, нортек янгоқинг ўртади,
Қолғанин бир йўли ул жоду қароқинг ўртади.

Зулфу холингдин шикоят қилмон, эй жону жаҳон-
Ким, менинг жонимни ул сиймин сақоқинг ўртади.

Юрагим қон бўлдию ҳеч топмадим жон мақсади,
Сўз била охир мени ширин дудоқинг ўртади.

Кимга айтай дарди ҳолимни, не тадбир айлайин-
Ким, мени боштин-аёқ, золим фироқинг ўртади.

Оҳу вовайлоки, бу мискин Гадони оқибат,
Ҳасрату ғам бирла дарди иштиёқинг ўртади.

Ул жамодеким бу сурат кўрса ҳайрон бўлмағай,
Аҳли маъни қошида, албатта, инсон бўлмағай.

Гунча то лоф урди оғзинг бирла бир дам кечмағай-
Ким, сабо онинг била дасту гирибон бўлмағай.

Ғорати иймон қилурсен дам-бадам ашкол ила,
Кофиристонда сенингдек номусулмон бўлмағай.

Бу қаро бошини ким, ишқингда юз савдоси бор,
Мақдамингда то нисор этмасам имкон бўлмағай.

Бовужуди ул зулол эрнинг агар Хизр истаса,
Оби ҳайвонин анингтек ҳеч ҳайвон бўлмағай.

Сунбулунг ул барги насрин устина гар тушмаса,
Бу харобобод кўнглум мунча вайрон бўлмағай.

Гар иноят бўлса ҳақдин, доғи султондин назар,
Бу Гадодек Лутфий ким бўлғайки, Салмон бўлмағай.

Эй сочинг юз оли бирла мубтало қилгон мени,
Хатм эрур сизга жаҳонда ошиқ ўлтурмак фани.

Езгуруб қонимни тўкти тинмайин кофир кўзунг,
Мен не билдимким, гуноҳ эрмиш, бегим, севмак сени,

Халқ ўлумиға яно бир пой эмиш бу тавр ўтук,
Не балолиқ ранг эмиш, ё раб, бу ранги савсани.

Мушки тар сочинг аросиндин юзунг кўрсам не айб,
Чун қаронгу кечадин доим туғар тонг равшани.

Ул тор оғзингдин дедингким, марҳами жон кўргузай,
Они эшиттук ва илло кўрмадук, кўргуз қани.

Анбарин зулфунг хаминда тушгали нодон кўнгул,
Кўрки, бир йўли унут бўлди мақому маскани.

Чун салотинга илик бермас висолинг давлати,
Дунёда бориким ўлғай бу Гадоий гулхани.

Эй қадинг тўбий, жамолинг равзаи ризвон дағи,
Лабларинг кавсар суйидур, чашмаи ҳайвон дағи.

Бу менинг кўнглум, таолаллоҳ, қиёмат ваҳм этар,
Фитна кўзунгдинким асру шўх эрур фаттон дағи.

Ул ақиқ эрнинг (ни) ҳар гаҳким соғинсам, кўз ёшим
Ҳасратиндин лаъл ила ёқут эрур, маржон дағи.

Ҳар қачонким солсанг ул мушкин сочингни юз уза,
Филмасал, торожи диндур, ғорати иймон дағи.

Кимга айтай, найлайин бу қиссаи мушкилниким,
Уртанур бечора кўнглум ҳажр ўтина, жон дағи.

Кўзларим хунобасиндин мунфаилдурлар бори,
Дажлау Нилу Фироту Қулзуму Уммон дағи.

Эй фироқ, охир ул ойнинг ораусинда тутмағил,
Чархи гардундек Гадони асру саргардон дағи.

Сенчалайин жаҳонда бир дилбари маҳлиқо қани?
Бир дағи мен шикастадек зулфунга мубтало қани?

Кўрк эли кўрубон сени, борча мусаххар ўлдилар,
Хусну жамолингга не сўз лойиқ, анга вафо қани?

Бир боқибон қароқларинг овладилар кўнгул қушин,
Жон дағи интизор эрур, боққани бир қиё қани?

Ушбу мараз иложини сен не билурсен, эй табиб,
Ер дудоқидин менинг дардима бир даво қани?

Хажр элидин Гадоға кўп жавру жафо тегар, бегим,
Додини кимдин истасун, сен киби подшо қани?

Эй, ҳаловатлиқ дудоқинг хаста кўнглум марҳами,
Чорае қилким, ҳалок этти мени ҳижрон ғами.

Неча чексун қилча жонум фурқатингнинг жаврини,
Санги ҳородин худ эрмасдур бу мискин одами.

Дарди ҳолин айта билмас, найласун мискин кўнгул,
Чун топилмайдур жаҳонда бир мувофиқ ҳамдами.

Сунбулунгдур лайлатул-қадрики, дерлар дунёда,
Ул сабабдинким кўнгул маъвосидур ҳар бир хами.

Хизрнинг сарчашмаси, валлоҳ, керакмаским манга,
Умри жовидондин ортуқтур висолинг ҳар дами.

То жамолингдин йироқ ўлдум зарураттин, бегим,
Топқоним йўқ, дунёда ному нишону хуррами.

Айтур эрди дардини охир даминда бу Гадо,
Эй даригоким, топилмас бир яроқлик маҳрами.

Эй, жамолинг ҳусн ичинда рашки моҳу муштарий,
Икки кўзунгдур балойи жон, дағи қош бир сари.

Шаҳри ислом ичра тушгай ғорату ғавғойи куфр,
Ҳар қачон солсанг юз узра ул ниқоби анбарий.

Қочибон зулмат ичига кирди ой юзунг кўруб,
Инфиолиндин тун оқшом офтоби ховарий.

Ҳадди инсон эрмас ушбу лутфу истиғнойи ҳусн,
Бу шамойил бирла билмон ҳурсен, ёхуд пари.

Оллоҳ-оллоҳким, баса бир ҳолу зебо кўрнадур,
Оби ҳайвонтек тан узра куртаи нилуфарий.

Лутф этиб нетти, не бўлди, гар халос этса мени,
Зулмати ҳижрондин, эй буржи саодат ахтари.

Гарчиким бар топмади қаддинг ниҳолиндин Гадо,
Бок эмасдур сарвдурсен, сарвнинг бўлмас бари.

Ул ойким, меҳр ила бу кўнглума ороми жон бўлди,
Ноғу, ё раб, яна мундоқ манга номехрибон бўлди.

Не жавр эрур, таолаллаҳким, ушбу хаста кўнглумни,
Фусуну сеҳр ила олиб пари янглиқ ниҳон бўлди.

Ажаб айёри пурдандур анинг жоду қароқиким,
Қачонки бир қиё боқти, жаҳон ичра қирон бўлди.

Ушал шаклу шамойилни кўруб кечти бу кўнглумга-
Ки, бир кун бевафо бўлғай манга, охир ҳамон бўлди.

Гадойи хаста дилни кўрки охир мулки ҳастийдин,
Тор оғзинг шавқидин мискин не беному нишон бўлди.

Бир йўли унуттунг, санамо, аҳду вафони,
Ҳаддидин ошурдунг манга анвои жафони.

Зулфунг киби ҳолимни рақиб этти паришон,
Тенгрим яна гум қилсун ўшул юзи қарони.

Ҳар дам тегар элдин манга юз таъну маломат,
Васлинг учун, эй (жон), чекарам мунча балони.

Кўзум била кўнглумда мақом этти хаёлинг,
Қобил кўруб ўхшар магар ул обу ҳавони.

Эй войки, ҳижрон мени ўлтурди ёзуқсиз,
Тағйир эта билмон, нетайин, ҳукми қазони.

Туттумки фалак Нуҳ бақосин манга берди,
Сенсиз нетайин, умри азизим, бу бақони.

Васлинг била тиргузгину ё бир йўли ўлтур,
Жон тори турадургинча, бегим, хаста Гадони.

Гар ҳуснунга кўнглум нигорон бўлди, не бўлди?
Ошuftау расвойи жаҳон бўлди, не бўлди?

Ҳар нечаки ул новаки дилдўз ила қошинг
Сар фитнаи ғавғойи замон бўлди, не бўлди?

Сенсиз, эй гул боғи жинон ғунча менгизлик,
Қат-қат юрагим гар тўла қон бўлди, не бўлди?

Ҳасрат била жон бердим эшикингдау бордим,
Мендин санга гар мунча зиён бўлди, не бўлди?

Бечора Гадо жазъангу лаълинг ҳавасинда
Гар муътакифи кўйи муғон бўлди, не бўлди?

Неттим охирким, иноят кўзидин солдинг мани,
Ой юз исботи била икки кўзумнунг равшани.

Соғинур бўлсам висолинг даврини қон йиғларам-
Ким, манга ул лутфу эҳсону иноятлар қани?

Интизорингда чиқарга етти жон, чиқғил равон
Ушбу оқ эвдин, қаро кўзум, дағи тиргуз мани.

Ер юзинда ғамзангизтек йўқтурур қон тўккучи,
Сизга хатм ўлди жаҳонда ошиқ ўлтурмак фани.

Парвариш қилдим юрак қони била кўз ёшини,
Дўст соғиндим, не билдимким, эрур жон душмани.

Ёзуғум маълум эмас, билмон не тақсир айладим,
Мундин ортуқким иродатлар била севдум сани.

Гавҳари мақсадни нетти, гар иноят айласанг,
Дуржи лаълингдин, аё ҳусну латофат маъдани.

Ярлиғи ишқинг била султони оламмен, бегим,
Нечаким бўлсам фақир, эй ҳусн мулкинда ғани.

Мен Гадони айтур эрмишсенким: «ўлтургумдурур»,
Мундин ортуқким иноят кўзидин солдинг мани.

Ой юзунг бирла ўзини тенг тутар, яъники не,
Талъати хуршид боринда қамар, яъники не.

Баҳси ширинлиқ қилур чиқмай ҳануз ўз қайдидин,
Сарви озодинг қошинда найшакар, яъники не.

Нофа гар лоф урса зулфунгдин хатосиз, чин дегул,
Сунбулунг бирла баробар мушки тар, яъники не.

Ул оғиздин бас ғариб эрур бу аччиқ сўзламак,
Эй, сўзи қанду лаби шаҳду шакар, яъники не.

Кимдаким бўлса сенингдек нозанин жононае,
Ўзгалардин қилмаса қатъи назар, яъники не.

Эй рақиб, ул ғамза ўқиндин ҳазар қилгин, дединг,
Новаки тақдирдин қилмоқ ҳазар, яъники не.

Ул оғиздек нуқтаи мавҳум бўлғай-бўлмағай,
Файзидин мендек яна маҳрум бўлғай-бўлмағай.

Дуржи ҳусн ичра жавоҳирлар бале кўптур, вале,
Дурри серобинг киби манзум бўлғай-бўлмағай.

Фурқатида ўлганимдин онча қайғурмон, вале,
Ҳасратим буким, санга маълум бўлғай-бўлмағай.

Ҳар қачон кўрдум рақибинг юзини, кўрдум малол,
Вой, анингдек олам ичра шум бўлғай-бўлмағай.

Хони инъомингдин, эй султони дорил мулки ҳусн,
Мен Гадодек сойили маҳрум бўлғай-бўлмағай.

Эй, латофатта қизил гул ол янгоқинг бандаси,
Сунбулу райҳон дағи мушкин сочинг шармандаси.

Сеҳр ичинда не бало устод эмиш ул ғамзаким,
Жодуйи Кашмир эрур шогирдининг ҳар бандаси.

Оразинг давринда қилмиш гул хилофат даъвисин,
Ори-ори тонуқидур ул ямоғайқ жандаси.

Абри найсон йиғлағониға кулар кабки дарий,
Голибо берамзи эрмасдур бу қаҳқаи хандаси.

Гуссаи даврон азоқи остидин ҳеч қўймади,
Кимки бўлди қўйи меҳнатда фироқ афкандаси.

Бахти фаррухдин фақириким топибтур нақди васл
Мустадом ўлсун, илоҳий, толеи фархандаси.

Ул санам сўкти Гадони, ҳосид эшитгач, деди:
«Ваҳ, нечук бўлди бу, ё раб, мунча лутф арзандаси».

Ул малак сиймо санам гар ҳур эмастур, ё пари,
Бас недур бу насли одамдин онинг юз ё бари.

Бу камоли қобилиятники сендин англадим,
Жисм эмастур зоти покингким, эрур жон мазҳари.

Хаста кўнглум ишини, зинҳор ўз бошинг учун,
Зулф янглиқ солмағил, дар пову тутма сарсари.

Ҳеч шақку шубҳа йўқтурким, азалдин шаънинга,
Оятидур шомилу нозил бу фан(нинг) дилбари.

Жони ширин бирла гар савдо қилур бўлса лабинг,
Тотлу дашномингни менмен то қиёмат муштари.

Буки топтим меҳр ила сен зуҳра кўзлуктин назар,
Ҳусни толеъдин дурур ҳам гояти нек ахтари.

Чун эшикда итларингнинг мансабин топти Гадо,
Найласун тахти Қубоду афсари Искандарий.

●

Яна кўнглум гирифтори сари зулфи дуто бўлди,
Кўнглума худ не бўлди, оқким, жонға бало бўлди.

Алифтек жон ичинда соқлағумдур то дами маҳшар,
Ушал қош ёсидин ҳар ғамза ўқиким хато бўлди.

Тилар эрдинг мени бир йўли ул дийдордин маҳрум,
Тилакинг, эй рақиб, охир, биҳамдилаҳ, раво бўлди.

Тор оғзинг сирри учун жон баче саиру сулук этти,
Нишон чун топмади мискин бу ҳасратта фано бўлди.

Манга анвои лутфу эҳтимоми бор экач доим,
Не бўлди ёнаким, бир йўли мундоқ бевафо бўлди.

Тараҳҳум чоғи ҳам бўлди манга оҳу қароқингким,
Азоқингнинг изи тўзи кўзумга тўтиё бўлди.

Эрур бу асрда соҳибқиронлар банда фармонинг,
Бу қул доғи санга, шоҳим, не бўлди гар Гадо бўлди.

●

Ё раб, ул ҳурики рашки боғи ризвондур юзи,
Раҳм этиб боқмайму ҳеч аҳволума кофир кўзи.

Ҳаста кўнглум ҳар балоу дарду меҳнатким кўрар,
Ўзидин кўрсунким, эрур душмани жон ўз-ўзи.

Шайалиллаҳ шаккарин эрнингдин, эй кони намак-
Ким, наботи Мисрдин минг қатла ортуқтур тузи.

Икки кўзунг бандасидур наргиси шаҳло, бегим,
Уш мунок ҳеч ғийбат эрмас наргисинг юзи кўзи.

Мусхафи юзунгни тафсир этгали пири Гадо,
Ой юзунгнунг жови янглиқ тутти оламни сўзи.

Булбули гўё эшитгач гул юзунг авсофини,
Дам бахуд қилдию қўйди ул бурунқи лофини.

Кел, илик тут, соқиёким, дардисар берур хумор,
Дурд ҳам хуштур маҳалда топмасанг гар софини.

Асру рўкашлар қилур мушкини оҳуйи Хўтан,
Сунбулунгнунг ақдини еш доғи оқил нофини.

Бовужуди мунча шиддат қайдасен дейдур ҳануз,
Носихс, кўр бори бу бедоднинг авсофини.

Ориф эрсанг ишқ бозоринда сот жон нақдини,
Ссф эмас, ул қалбким, билмаса ўз саррофини.

Топқусидур борча офоту ҳарораттин нажот
Кимки анқотек ғанимат тутса узлат Қофини.

Бандани айтур эшикда итларимнинг итидур,
Мен Гадо ҳаққинда, ёронлар, кўрунг алтофини.

Ҳусн агар будур, афаллоҳ, эй латофат мазҳари,
Берайин шукрона деб кўнглумнию жон бир сари.

Оллоҳ-оллоҳ бу не шаклу шевау тамкин бўлур,
Бу латофат бирла билмон ҳурсен ёхуд пари.

Жисми покинг руҳи мутлақдур сенинг боштин-аёқ,
Кўрмасун ҳуснунг завол, эй офтоби ховарий.

Йўқтурур ҳар неча васлинг боғидин ранге манга,
Е. раб, эй гул гунча аз шохи жавоний бар хўри.

Мен Гадо исбот этайким, эй санга қулдур, бегим,
Уш мунок ҳеч гийбат эрмас юзида белгулари.

Эй латофат маъданининг гавҳари якдонаси,
Тальатингдур жон чароғи, меҳру маҳ парвонаси.

Не салосилдур сочинг занжири, эй рашки пари-
Ким, киши кўргач бўлур ошуфтау девонаси.

Барча ашколинг зарофат боғида марғуб эрур,
Эй хуш ул жонким, сен ўлғайсен анинг жононаси.

Боданинг усруклугидин ҳеч киши топмас нишон,
Лабларинг давринда тўлди гўйе паймонаси.

Бартараф қил, носихо, тақвини, кўп лоф этмаким,
Бемуҳобо озгурур шул ғамзаи мастонаси.

Тиргизур, ҳосил, ўлукни ул қади раъно била
Йўл юрурда, оллоҳ-оллоҳ, шеваи риндонаси.

То ул афсунгар сифотиндин битиди шамайи,
Жумлаи оламни тутти бу Гадо афсонаси.

Эй малоҳат буржидин толеъ саодат ахтари,
Вей, латофат бобида боштин-аёқ жон мазҳари.

Оразингнинг олида ҳинду мисллик бош қўяр,
Найири аъзамким эрур офтоби ховарий.

Чун кўнгулнинг ҳаллу ақди зулфунга вобастадур,
Ўз бошинг учун, бегим, қўйма ишини сарсари.

Сен Сулаймони замонсен ғамза тасхири била-
Ким, мусаххар бўлди ҳуснунг даврида ҳуру пари.

Дам-бадамдурким дудоқинг хижлатидин, шаҳрдин
Бош олиб қочқусидур Миср элинингки шаккари.

Гар таважжуҳ бирла чиқса ўтлуқ оҳумнинг ўқи,
Ерга тушкай кул бўлуб, бу торами нилуфарий.

Лофи султонлиқ тегар лобуд Гадоға чун анга
Эшикингдур тахту давлат, хоки пойинг афсари.

Жон бағишлар кўзунг қиё боқари,
Нетти гар тушса бизга бир назари.

Не ажаб нахл эмиш ниҳоли қаддинг-
Ким, бори ноз эрур онинг самари.

Бир балодур қаро жонимға сочинг,
Қошу кўзунг қаро бало сингари.

Ҳажр туни неча узун бўлса,
Бўлгуси бордур охири саҳари.

Ҳамрдин яхши йўқ жаҳонда наим,
Бўлмаса гар хумору дарди сари.

Кеча олмас кўнгул сочинг хамидин,
Нетсун андин чу йўқтурур кадари.

Кўрди қошингда толеимни ҳаким,
Деди: «Уш ой бошиндадур хатари».

Мен фақир оҳидин ҳазар қилакўр-
Ким, ғариб оҳининг бўлур асари.

Дер рақиб: «Ерарам Гадо юрагин»,
Тек урур лофу зарра йўқ жигари.

Меҳру маҳ ижтимоидин туғди ажойиб ахтари,
Даври қамарда, филмасал, бўлди қирони акбари.

Фарқининг устида қазо қадару шараф жиҳотидин,
Етти сипеҳр ҳайъатин қилди мисоли мижмари.

Ҳар саҳар эҳтимом учун, яъники кўз тегмасун,
Зумраи собитот эрур уду қуёш ахгари.

Таҳнияти учун келиб, руҳул-амин юзун кўруб
«Анбатаҳуллоҳ» ўқубон деди, шариф пайкари.

Жавҳари руҳи пок эрур зоти шарифи, англасам,
Йўқса башардин ўлмағай бўйла латиф мазҳари.

Хор соғинма муддаий они кичик дебонким ўш
Шоҳ атоси бекин бўлур дам-бадами ғазанфари.

Кўргач, уғон сифотини суратида Гадо аён,
Деди ажаб мусаввири алҳақу хуш мусаввари.

Топилмас қони бир раъно ҳабибе-
Ким, эрмас қошида маҳрам рақибе.

Не бўлди нетти гар бенавоға,
Салотин хомидин текти насибе.

Жафолар ҳадтин ошти; бохабар бўл-
Ки, ногаҳ урмасун оҳи ғарибё.

Сочинг ул юз уза тутти ўзини
Ажаб қайди хушу «фатҳун қарибе».

Гадони сақлаким, бўлур кераклик,
Санингтеқ гулга мендек андалибе.

Улки ишқ, этти баҳона бизни расво қилғали,
Қилди пайдо кўрк элин ўз сирин ифшо қилғали.

Майл этар гаҳ-гаҳки, бир раҳм айлағай аҳволима,
Хуш истиғноси қўймас ёна парво қилғали.

Чин черикини ясаб тузуб хитойи кўзларинг,
Келдилар жону кўнгул мулкани яғмо қилғали.

Носиҳо, сабру мадуро қил дединг ишқ ичра, оҳ,
Ақлу идрокера керак сабру мадуро қилғали.

Ҳар қачон гулгашт этар бўлсанг паритеқ боғ аро,
Келсалар ҳавро керак касби тамошо қилғали.

Оҳуйи чин зулфунг онлинда не сотсун мушкини,
Ғамзанг ўқи чун турубтур нофини во қилғали.

Ваъдалар берди дудоқинг, қани сўрмоқ айб эмас,
Ўфтанурмен мен бори, валлоҳ, тақозо қилғали.

Кўнглуми яғмолади бир фистақи тўнлуқ пари,
Сочлари сунбул, янгоқи рашки гулбарги тари.

Бу не мазҳар, бу не пайкар, бу не ҳайъат, бу не шакл,
Руҳи қудсийсен мусаввар мутлақо тандин бари.

Нечаким солсам назар сизда бадан фаҳм айламен,
Не дейин, султон бегимсиз демай жон мазҳари.

Лаъл ила инжу, жавоҳирни ҳамойил қилмағил,
Не керак сийм эғнига бу тошнинг дарди сари.

Ғунча янглиғ чок эрур ҳасрат била жон кўнглаки-
Ким, қучар гултек танингни куртаи нилуфарий.

Бу не қаддур, бу не қомат, бу не офатлиғ хиром,
Ўфтанурмен, ким дейин: товус ё кабки дари.

Дурри ҳуснунг қиймату қадрин камоҳий ким билур,
Мен магарким, ишқ бозоринда менмен жавҳарий.

Эй сипеҳри ҳусн уза моҳи жаҳоноройи ийд¹,
Икки қошингдур сенинг сарфитнаи ғавғойи ийд.

Маснади кўрк узра ул соҳибқирон сенким букун,
Бўлди туғройи жамолингдин дуруст имзойи ийд.

Ийдгаҳ халқини қирди ҳосилан кофир кўзунг,
Қилмади ҳеч ким жаҳонда сен киби ғавғойи ийд.

¹ Айрим сабабларга кўра қуйидаги ғазал девон тартибидан истисно тарзида шу ерда келтирилди. (Э. А.)

Бу зарофат, бу тароват бирла, эй қоши ҳилол,
Қўймадинг оламда ҳусни лутфу истиғнойи ийд.

Васл тиғи бирла қонимни букун гар тўкмасанг,
Мушкил, эй жонким, мени топсанг тирик фардойи ийд.

Бу шамойил бирла гар сен отланиб чиқсанг букун,
Қолмағай элу улусға заррае парвойи ийд.

Мен Гадоға гарчи тегмас шаккар эрнингдин насиб,
Бир чучук сўз бори ўзга бўлмаса ҳалвойи ийд.

МУСТАЗОД

Эй гамзаси фитна, кўзи фаттон, ўзи офат
раҳм айла бу жона,
Хатм ўлди санга салтанати мулки латофат,
эй шоҳи ягона.
Шаксиз, бу юрак қонина парварда бўлубтур,
ул лаъли равонбахш.
Пайдоу муайяндур, аё кони зарофат,
кўп қилма баҳона.
Чун қолмас эмиш ному нишони ситаму жавр,
бедод нединдур,
Дод айла, бегим, ким ўтадур даври хилофат,
уш кечти замона.
Отқонда кўзунг новаки дилдўзни ҳар ён,
эй шўхи жафокиш.
Ҳар неча бор эрди орада буъди масофат,
жон эрди нишона.
Жондин рамақе қолди Гадонинг баданинда,
эй руҳи мужассам,
Ширин дудоқингдин қадари қилғин изофат,
тиргуз ани ёна.

ҚИТЪАЛАР

Топмағай ғаввоси фикрат сен бекин,
Баҳри ҳусн ичра, бегим, бир жавҳаре.

Зулфунга вобастамен бу шаҳра
Сенсизин йўқса манга бир жав Ҳири.

Хисраво, усрук кўзунгнунг шавқидин,
Хуш сужуд айлар дамо-дам қўшқулоқ.

Жойи улдурким санга хуршиду моҳ,
Қуллуқ этгайлар тутубон қўш қулоқ.

Гарчи, шоҳо, дурри сероб ўзини
Қилди нисбат сўзунга билмай яроқ.

Ўз камолинг бирла журмини кечур,
Тобгунг-да чунки тутти қўшқулоқ.

Зумран агёрдин ҳеч ғам дегул,
Гар кишига ўз ҳабиби ёр эса.

Гар қабулиятқа қобил кўрсангиз,
Уш турубтур, жон сизингдур бөр эса.

Агар қилсам шаккар эриндин савол
Мен Гадога*Лутфий бирла келма дер.

Чун борур бўлсам ёвуқроқ қошига
Шум рақиби беҳақиқат келма дер.